

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Menen Rijselstraat-Kerkstraat (Menen, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2023J62
December 2023

NOTA

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET VOORONDERZOEK MET
INGREEP IN DE BODEM

Voorafgaand:

- Verslag van resultaten bureauonderzoek (2022I192)
- Programma van maatregelen (2022I192)
- Melding prospectie met ingreep in de bodem (2023J62)

Colofon

Ruben Willaert nv
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse en Shari Eggermont

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert nv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert nv.

Ruben Willaert nv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	10
1.1	Administratieve gegevens	10
1.2	Onderzoekopdracht.....	12
1.2.1	Doelstelling.....	12
1.2.2	Onderzoeksvragen	12
1.2.3	Juridische context	12
1.2.4	Randvoorwaarden	12
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	13
1.3	Werkwijze en strategie	14
1.3.1	Methode	14
1.3.2	Fysisch geografische situatie	14
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	14
1.3.4	Archeologische indicatoren	15
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	15
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	16
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	16
1.3.6.2	Geplande werken.....	17
1.4	Assessmentrapport.....	28
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	28
	Landschappelijk is het plangebied gelegen binnen de stedelijke gebieden en havengebieden.	28
1.4.1.1	Landschappelijke situering	29
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	34
1.4.2.1	Historische context.....	34
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	35
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden	41
1.4.2.4	Huidig gebruik en verstoringen.....	47
1.5	Synthese	51
1.6	Gemotiveerd advies.....	52
1.6.1	Aanwezigheid van een archeologische site	52
1.6.2	De waardering van de archeologische site:	53
1.6.3	Impactbepaling	53
1.6.4	De bepaling van de maatregelen.....	53
1.7	Programma van Maatregelen	53
1.7.1	De aanleiding van het vooronderzoek	53
1.7.2	Bepalen van de onderzoeksstrategie	53
1.7.3	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	54
1.7.4	Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	55
1.7.5	Onderzoeksstrategie en -methode.....	55
1.7.6	Onderzoekstechnieken.....	56
1.7.7	Noodzakelijke competenties van de uitvoerders	56
1.7.8	Vondsten	57

2	Resultaten proefsleuvenonderzoek	58
2.1	Projectomschrijving	58
2.1.1	Administratieve gegevens	58
2.1.2	Onderzoeksopdracht	60
2.1.2.1	Onderzoekskader	60
2.1.2.2	Doelstelling	60
2.1.2.3	Onderzoeksvragen	61
2.1.2.4	Randvoorwaarden	61
2.1.3	Onderzoeksstrategie en methode	62
2.1.3.1	Methode	62
2.1.3.2	Onderzoeksstrategie	63
2.1.3.3	Inbreng specialisten	63
2.2	Assessmentrapport	64
2.2.1	Landschappelijke ligging	64
2.2.1.1	Beschrijving van de site aan het huidige oppervlak	64
2.2.1.2	Aardkundige opbouw	64
2.2.2	Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren	66
2.2.2.1	WP1	67
2.2.2.2	WP2	69
2.2.2.3	WP3	76
2.2.2.4	WP4	81
2.2.3	Assessment van de vondsten	86
2.2.3.1	Aardewerk	86
2.2.3.2	Bouwmateriaal	88
2.2.3.3	Handverzamelde dierlijke resten	88
2.2.3.4	Keramiek	88
2.2.3.5	Glas	88
2.2.4	Assessment van de stalen	89
2.2.5	Assessment van conservatiebehandelingen	89
2.2.6	Assessment van het onderzocht gebied	89
2.2.6.1	Archeologisch ensemble	89
2.2.6.2	Landschappelijk kader na confrontatie met de eerdere bevindingen	90
2.2.6.3	Historisch en archeologisch kader na confrontatie met de eerdere bevindingen	90
2.2.7	Potentieel op kennisvermeerdering	91
2.2.7.1	Aard van de potentiële kennis	91
2.3	Advies voor vervolgonderzoek	92
2.4	Beantwoording van de onderzoeksvragen	92
3	Bibliografie	94
4	Bijlagen	95
4.1	Lijst met gebruikte afkortingen	95
4.2	Sporenlijst	96
4.3	Vondstenlijst	97

4.4	Fotolijst	98
------------	------------------------	-----------

FIGURENLIJST

Figuur 1. Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	11
Figuur 2. Projectgebied weergegeven op de topografische kaart (Bron: Geopunt).....	11
Figuur 3. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	16
Figuur 4. Aanduiding van de (mogelijke) bestaande keldervolumes (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).	16
Figuur 5. Rijselstraat nr. 24 (met kelderrooster) en 26	18
Figuur 6. Kerkstraat nrs. 5-9 en 19 (Bron: https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55859 ; https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55861).	18
Figuur 7. Situering van de kelderzone ter hoogte van huisnummer 26 (gearceerde zone).....	20
Figuur 8. Locatie van de uitgegraven zone ter hoogte van de verontreiniging (grijs) evenals restzone van de verontreiniging (vierkant gearceerd) thv. huisnummer 26.....	20
Figuur 9. Locatie van het verdere saneringsproject (blauwe stippellijn).	21
Figuur 10. Huidig uitzicht van de Rijstelstraat met doorgang en huisnummers 22-28 (Bron: Google Streetview 2022).	22
Figuur 11. Verdwenen en huidige bebouwing langs de Rijselstraat 16-28 (Bron: Google Streetview 2017).	22
Figuur 12. Woning Rijselstraat 20 (Bron: https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55996).	22
Figuur 13. Inplantingsplan nieuwe toestand weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).	24
Figuur 14. Synthese van de geplande werken weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).	24
Figuur 15. Inplantingsplan gebouwblok Rijselstraat (Bron: Opdrachtgever).....	25
Figuur 16. Inplantingsplan gelijkvloers gebouwblok Kerkstraat (Bron: Opdrachtgever).	26
Figuur 17. Inplantingsplan kelderverdiepingen (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 18. Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	29
Figuur 19. Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	29
Figuur 20. Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	30

Figuur 21. Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 22. Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	31
Figuur 23. Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)..	32
Figuur 24. . Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	33
Figuur 25. Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart, ca. 1560 (Bron: Bibliotheca Nacional de España).	36
Figuur 26. Anoniem plan uit 1618-1627 (Bron: Cartesius).....	36
Figuur 27. Locatie van het projectgebied bij benadering weergegeven op de Sanderuskaart, 1732, herwerking van de kaart uit 1644 (Bron: https://erfgoedinzicht.be/collecties/detail/b4e12eb9-6b3e-578c-a194-1cb3415deb7d/media/1b066d40-4004-6b5e-c8b1-5a1d65f76c07).....	37
Figuur 28. Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 29. Projectgebied weergegeven op het Primitief Kadasterplan, 1831-1834 (Bron: Cartesius).	39
Figuur 30 . Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart, 1840-1850 (Bron: Cartesius).	39
Figuur 31. Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart, 1840-1850 met aanduiding van de huidige perceelsgrenzen (Bron: Cartesius, Geopunt).	40
Figuur 32. Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	40
Figuur 33. Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	41
Figuur 34. Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).	42
Figuur 35. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	47
Figuur 36. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	48
Figuur 37. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	48
Figuur 38. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2005-2007 (Bron: Geopunt).....	49
Figuur 39. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).....	49

Figuur 40. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).....	50
Figuur 41. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	50
Figuur 42. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	51
Figuur 43. Voorstel proefputten weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt), overgenomen uit het Programma van Maatregelen.	55
Figuur 44. Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt)), overgenomen uit het Verslag van Resultaten.	59
Figuur 45. Projectgebied weergegeven op de topografische kaart (Bron: Geopunt), overgenomen uit het Verslag van Resultaten.....	59
Figuur 46. Projectie van de uitgevoerde proefputten op het indicatieve proefputtenplan, overgenomen uit het Programma van maatregelen.....	62
Figuur 47. Puttenplan, met weergave van de maaiveldhoogtes (groen) en de vlakhoogte (rood) op de maximale uitgraafdiepte op de GBR-basiskaart (Bron: Geopunt).....	64
Figuur 48. Locatie van de profielen en de boringen weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	64
Figuur 49. Thematische kaart weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	66
Figuur 50. Overzichtsfoto Profiel 2.	67
Figuur 51. Overzichtsfoto muur S16 en vloer S17.	67
Figuur 52. Allesporenkaart WP 1.	68
Figuur 53. Profieltekening van WP2/Profiel 3.	69
Figuur 54. Allesporenplan van WP 2.....	69
Figuur 55. Overzichtsfoto van WP 2.	71
Figuur 56. Kuil S36 wordt afgedekt door diagonale pakketten, die duidelijk in oostelijke richting duiken.	71
Figuur 57. Bakstenen putstructuur in de noordoosthoek van WP 2.	72
Figuur 58. Bakstenen constructie ter hoogte van de noordwand van WP 2.	72
Figuur 59. Lavabo-fragment, extern bedekt met glazuur, afkomstig uit huidige site.....	74
Figuur 60. Ter vergelijking: lavabo met twee oren en twee diagonale tuiten, uit een poel op de Hopmarkt van Aalst (DE MAEYER, VAN CAUWENBERGH, KLINKENBORG, Taelman, Cherreté 2014, fig. 29).....	74

Figuur 61. Robert Campin, Mérodetriptiek (detail), ca. 1420-1430, met aanduiding van de lavabo in metaal (DE VOS 2002, 28-29, uit: DE GROOTE 2008, 242).	75
Figuur 62. Dieric Bouts: detail met lavabo, uit ‘Het laatste Avondmaal’, 1464-1468/1476. (DE VOS 2002, 198-199, uit: DE GROOTE 2008, 242).....	75
Figuur 63. Overzichtsfoto van Profiel 1.	76
Figuur 64. Allesporenplan van WP 3.	77
Figuur 65. Overzichtsfoto van de bakstenen resten in vlak 2, in associatie met vlak 3.	78
Figuur 66. Overzichtsfoto van S13.....	78
Figuur 67. Overzichtsfoto van vlak 3 in WP 3.	79
Figuur 68. Fragment van een zgn. dubbelbak.....	80
Figuur 69. Aanduiding van een dubbelbak op een schilderij van Frans Snyders, ‘Chicken Coop’, 1650 (met dank aan K. De Groote).....	80
Figuur 70. Overzichtsfoto van Profiel 4.	81
Figuur 71. Overzichtsfoto van WP4, vanaf de zuidelijke zijde.	82
Figuur 72. Overzichtsfoto van WP4, vanaf de westelijke zijde, met aanduiding van de 2 ingezakte gewelven.....	83
Figuur 73. Overzicht van de 2 ingezakte gewelven aansluitend op vloer S21.	83
Figuur 74. Overzicht van de (buiten)verharding ten westen van vloer S21.	84
Figuur 75. Allesporenplan WP4.	84

TABELLENLIJST

Tabel 1. Administratieve gegevens. De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	10
Tabel 2. Administratieve gegevens.....	58
Tabel 3. Overzicht van de sporen	66
Tabel 4. Inventaris van het ingezamelde aardewerk.....	87
Tabel 5. Inventaris van het ingezamelde bouw materiaal.....	88
Tabel 6. Inventaris van de ingezamelde dierlijke resten.....	88
Tabel 7. Inventaris van het ingezamelde keramiek	88
Tabel 8. Inventaris van het ingezamelde glas.....	89

1 Resultaten van het bureauonderzoek

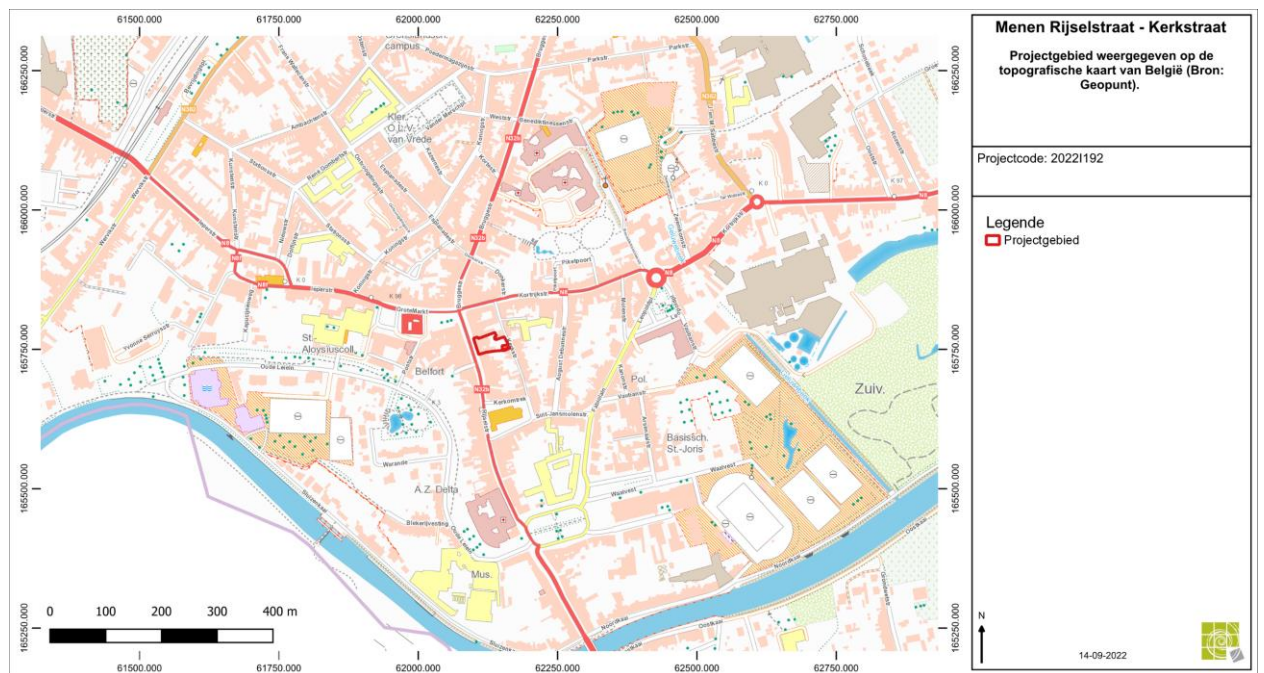
1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1. Administratieve gegevens. De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	INVEST Build - Future of living Wervikstraat 116 8940 Wervik	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert NV Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Menen
	Deelgemeente	/
	Postcode	8930
	Adres	Rijselstraat 16-28 Kerkstraat 13-17 8930 Menen
	Toponiem	Rijselstraat-Kerkstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	Xmin = 62090 Ymin = 165733 Xmax = 62171 Ymax = 165788
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Menen, Afdeling 1, Sectie E, nrs.: 712e, 712d, 713c, 743d, 742f, 717b, 714f, 715a, 716b, 718a Figuur 1	

Figuur 1. Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2. Projectgebied weergegeven op de topografische kaart (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veilig te stellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?
- In hoeverre is het plangebied verstoord?
- Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Welke specifieke activiteiten (bewoning, ambachtelijke activiteiten) hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?
- Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
- Passen deze in de historische context van de locatie?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?
- Moet er, op basis van de archeologische resten en na confrontatie met de geplande werken, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied en woongebied met cultureel- historische en / of esthetische waarde. Het onderzoeksterrein situeert zich binnen de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Menen. Het terrein ligt noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300m² of meer bedraagt. De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt ca. 1465m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning, was onmogelijk omdat het plangebied bebouwd was. Deze bebouwing diende eerst gesloopt te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het Programma van Maatregelen. Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota werd aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Menen Rijselstraat – Kerkstraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Jacob van Deventer (ca. 1550)
- Anoniem plan uit 1618-1627
- Sanderuskaart, 1641
- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Primitief kadasterplan (1831-1834)
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)
- Kaart Vandermaelen (1846-1854)

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied situeert zich in de provincie West-Vlaanderen, in het historisch stadscentrum van Menen. Meer bepaald situeert het projectgebied zich tussen de Rijselstraat en de Kerkstraat, ca. 100 m ten zuidoosten van de Grote Markt. De Leie is ca. 500 m ten zuiden van het plangebied gelegen.

Figuur 3. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

Figuur 4. Aanduiding van de (mogelijke) bestaande keldervolumes (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 1476 m². Binnen de grenzen van het terrein is momenteel een fiets- en voetgangersdoorgang gelegen met omringende groenzone. Langs de Rijselstraat in het westen van het plangebied staan 4 woningen (nrs. 22-28). Langs de Kerkstraat aan de oostzijde van het terrein valt het plangebied in de zuidoostelijke hoek eveneens samen met een beperkte strook bebouwing.

De woningen met nummers 24 en 26 werden vastgesteld als bouwkundig erfgoed (Figuur 5). Het betreft een winkel-woonhuis uit het begin van de 20ste eeuw (nr24)³ en stadswoning uit het einde van de 19de/begin van de 20ste eeuw (nr26)⁴. Daarnaast grenzen aan het projectgebied nog enkele woningen die zijn vastgesteld als bouwkundig erfgoed. Het betreft de woningen langs de Kerkstraat 5-9, die dateren uit de 19de eeuw, maar mogelijk een oudere kern bezitten⁵, en het beschermd monument langs de Kerkstraat 19 (Figuur 6). Dit laatste gebouw gaat vermoedelijk terug op een 17de-eeuws woonhuis. Het achtererf van dit woonhuis situeert zich binnen de grenzen van het plangebied. Kadasteronderzoek toont aan dat de woning geen wijzigingen in oppervlakte onderging doorheen de tijd. Bij het beschermd gebouw zijn nog enkele 18de en 19de-eeuwse elementen aanwezig⁶.

Onder de woningen met nummers 24, 26 en 28 is een kelder gelegen (Figuur 4). Voor nummer 22 is dit onzeker. Van de kelder van woning 24 zijn geen plannen of foto's beschikbaar. Deze kelder is niet langer toegankelijk. De enige indicatie hiervoor is een vloerrooster langs de straatzijde van de woning. De kelder onder woning 26 heeft een oppervlakte van ca. 45 m². De kelder reikt tot op ca. 1,2 à 1,5 m -mv. Binnen de kelder werden langs de straatzijde reeds bodemsaneringswerken uitgevoerd waarbij een kleine sleuf werd gegraven (cfr. infra). Onder woning 28 is een kelder aanwezig die reikt tot op ca. 1,2 à 1,5 m -mv. Deze kelder meet naar schatting ca. 3x8 m en situeert zich langs de straatzijde van het gebouw. De exacte locatie kon echter niet geverifieerd worden op basis van een grondplan. De ouderdom van de keldervolumes kon niet worden achterhaald.

³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55997>

⁴ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55999>

⁵ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55859>

⁶ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55861>

Figuur 5. Rijselstraat nr. 24 (met kelderrooster) en 26

(Bron: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55997>;
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55999>).

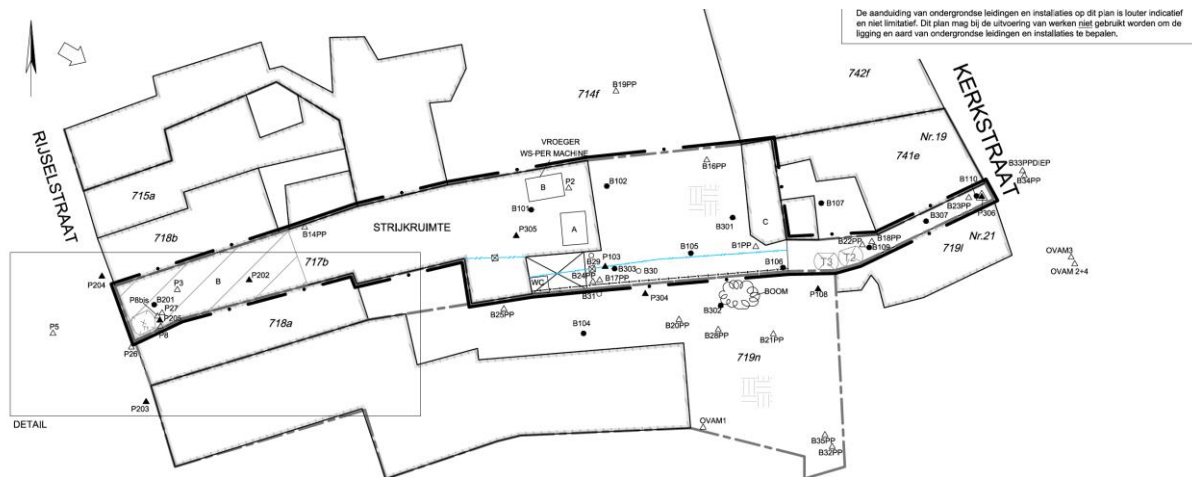
Figuur 6. Kerkstraat nrs. 5-9 en 19 (Bron: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55859>;
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55861>).

1.3.6.2.2 Bodemsaneringswerken

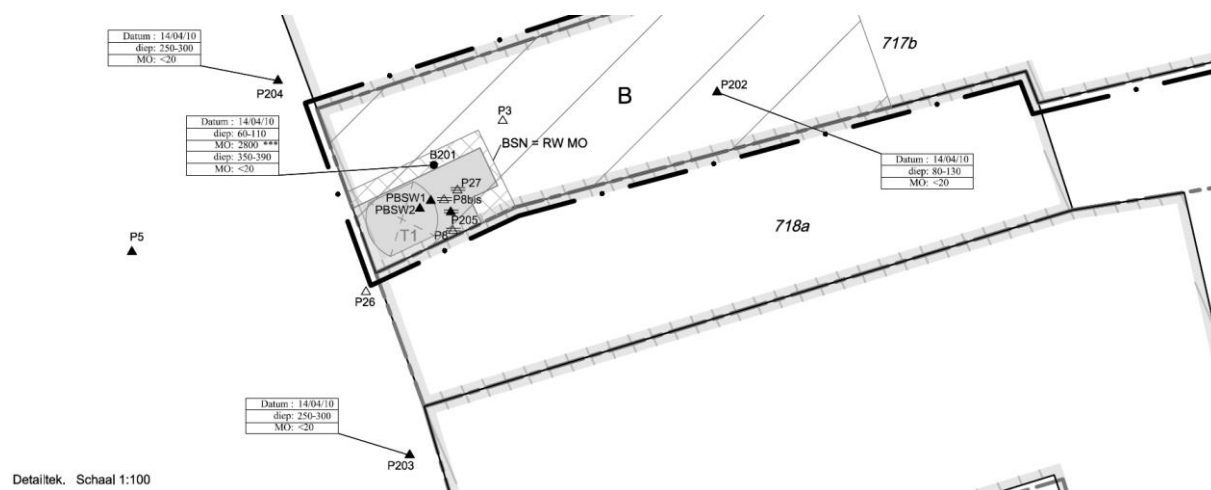
Ter hoogte van huisnummer 26 bevond zich vroeger een wasserette. Teneinde eventuele vervuiling in kaart te brengen werden reeds meerdere bodemonderzoeken uitgevoerd. Hierbij werd een zone afgebakend waar vervuiling met minerale olie werd vastgesteld en een zone die is vervuild met gechloreerde koolwaterstoffen. Deze zone strekt zich uit over perceel 717b binnen de grenzen van het projectgebied en percelen 719l, 719n en 741e precies ten oosten en zuiden van het terrein. Ter hoogte van de bestaande kelder werd reeds een zone ontgraven in functie van de verontreiniging met minerale olie. Hier werd tevens een stookolietank verwijderd. De uitgegraven zone heeft een oppervlakte van ca. 4,6 m². Hiervoor werd in eerste instantie de bakstenen vloer ter hoogte van de te saneren oppervlakte verwijderd. Op ca. 40 cm onder de vloer werd een tweede baksteenvloer aangetroffen die eveneens werd verwijderd. De keldermuur werd aangetroffen tot op een diepte tot ca. 45 cm -mv. Na verwijderen van de tweede bakstenen vloer werd in talud dieper gegraven tot op ca. 80 cm diepte tot plaatselijk 1 m. Verder ontgraven van de vervuiling bleek op dat moment niet mogelijk door insijpelend grondwater met olie vervuiling die de put tot op ca. 30 cm onder de keldervloer vulde. De sleuf werd later drooggetrokken en gevuld met zand.

In functie van de koolwaterstofvervuiling werden meerdere peilbuizen met koolstoffilters ingeheid waarin de verontreiniging wordt gemonitord. Deze zone zal in het kader van de geplande werken na de sloopwerken verder worden ontgraven. Daarnaast bevinden zich ter hoogte van de doorgang naar de Kerkstraat eveneens nog twee bovengrondse stookolietanks die verwijderd dienen te worden.

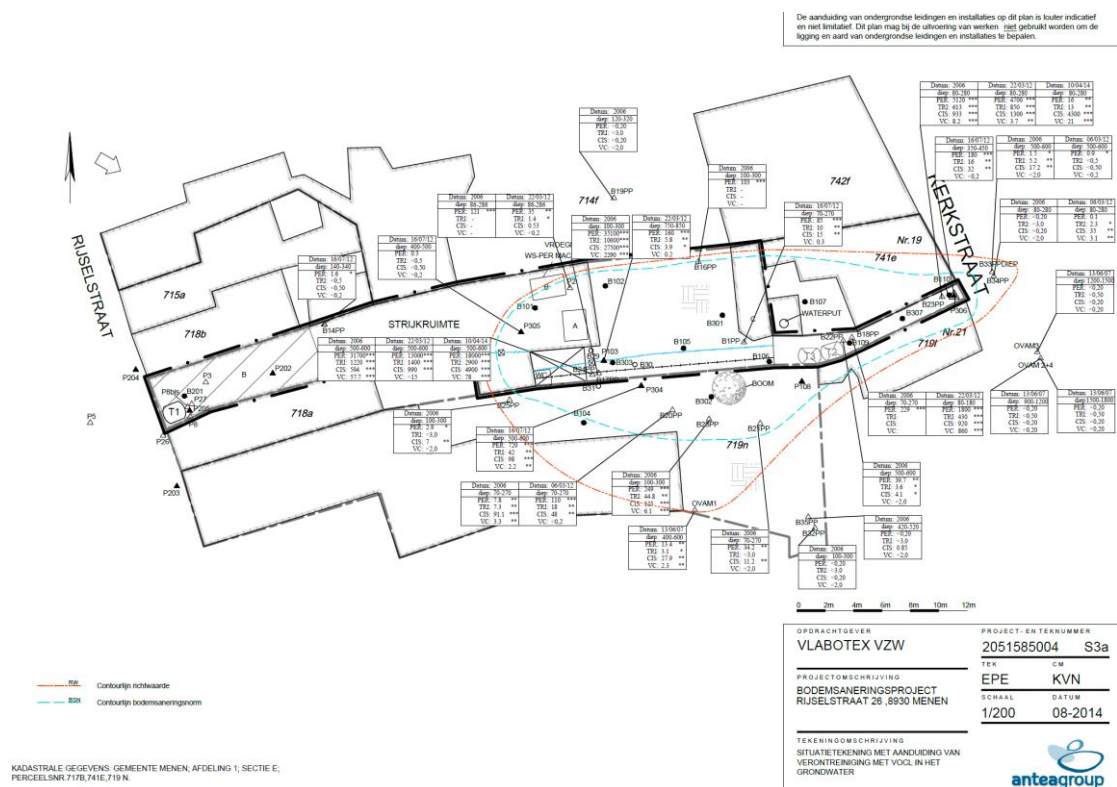

Figuur 7. Situering van de kelderzone ter hoogte van huisnummer 26 (gearceerde zone).

Figuur 8. Locatie van de uitgegraven zone ter hoogte van de verontreiniging (grijs) evenals restzone van de verontreiniging (vierkant gearceerd) thv. huisnummer 26.

Figuur 9. Locatie van het verdere saneringsproject (blauwe stippellijn).

1.3.6.2.3 Gesloopte bebouwing

De huidige fiets- en voetgangersdoorgang is pas zichtbaar vanaf het meest recente luchtbeeld. Tot op de luchtfoto uit 2019 bestond de zijde langs de Rijselstraat nog integraal uit rijwoningen. De woning aanpalend aan de nog overgebleven gebouwen, huisnummer 20, was eveneens vastgesteld als bouwkundig erfgoed. Het betrof de herberg Kemistry. Dit gebouw werd net als de bestaande bebouwing opgetrokken aan het begin van de 20ste eeuw⁷. Een vloerrooster in het voetpad doet vermoeden dat er ook onder woning nummer 20 een kelder aanwezig was. De locatie en omvang van eventuele keldervolumes onder de reeds verdwenen bebouwing kon helaas niet achterhaald worden op basis van eerdere grondplannen.

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55996>

Figuur 10. Huidig uitzicht van de Rijstelsstraat met doorgang en huisnummers 22-28 (Bron: Google Streetview 2022).

Figuur 11. Verdwenen en huidige bebouwing langs de Rijstelsstraat 16-28 (Bron: Google Streetview 2017).

Figuur 12. Woning Rijstelsstraat 20 (Bron: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55996>).

1.3.6.2.4 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwbouwproject.

In eerste instantie zal de huidige bebouwing binnen de grenzen van het terrein afgebroken worden en wordt de aanwezige verharding opgebroken.

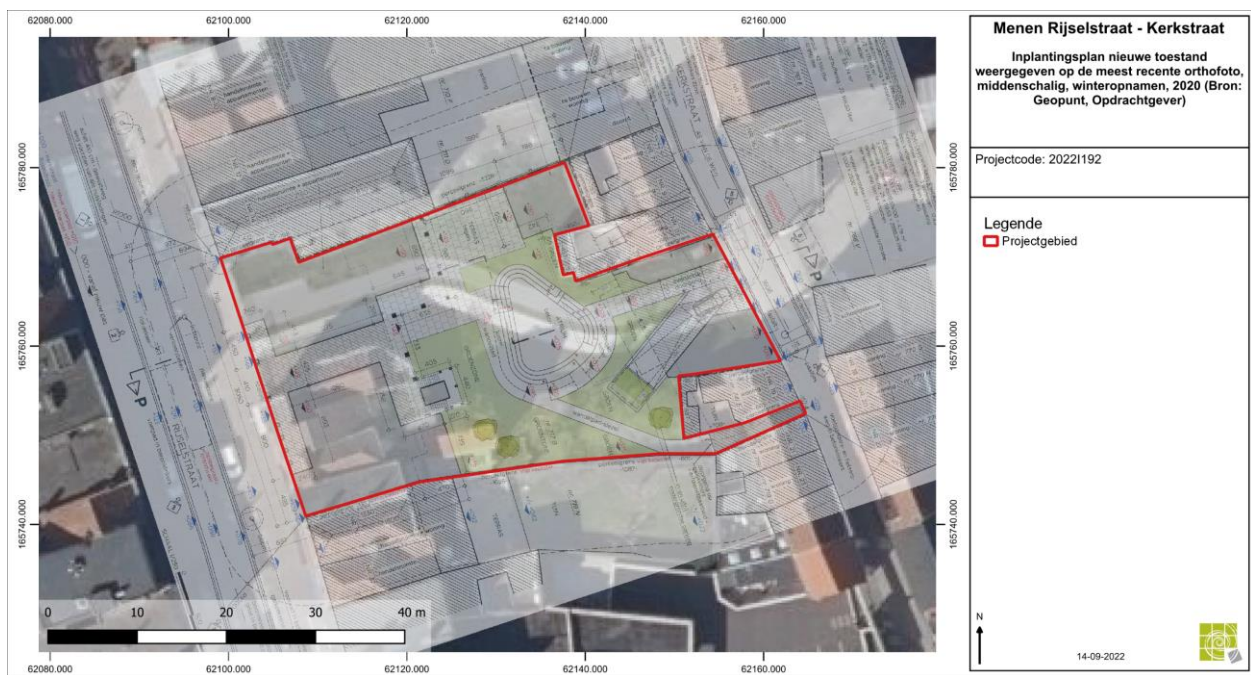
Vervolgens wordt langs de westzijde van het terrein, langsheen de Rijselstraat, een nieuwbouwvolume opgetrokken (ca. 573 m²). Dit gebouwblok zal op de benedenverdieping bestaan uit verschillende winkelruimtes met een centrale overdekte patio. De hoger gelegen verdiepingen bestaan uit meergezinswoningen. Onder het gebouwblok worden twee kelderverdiepingen aangelegd die dienst zullen doen als parkeerzone en technische ruimtes. De kelder zal een oppervlakte beslaan van ca. 1148 m² en worden aangelegd tot op een diepte van ca. 6.8 m -mv (incl. funderingsplaat). Het gebouw zal voorzien worden van een liftput die reikt tot op ca. 7.4 m -mv (excl. fundering). Binnen de kelder komt eveneens een regenwaterput en bufferreservoir te liggen. Deze putten hebben een oppervlakte van respectievelijk 8,5 en 8,3 m² en reiken tot op 7,5 m -mv.

Langs de oostzijde van het terrein, grenzend aan de Kerkstraat, wordt eveneens een nieuwbouwvolume opgetrokken (ca. 180 m²). Het betreft een duplexwoning met centrale doorgang die toegang biedt tot de ondergrondse parkeergarage. Rondom dit nieuwbouwvolume zullen eveneens drie waterputten worden voorzien, met name 1 ter hoogte van de inrit en twee langs de zuidzijde van het gebouw. Deze putten hebben een inhoud van telkens 7500 l en zullen reiken tot op 3 a 3,5 m -mv.

Daarnaast zal langs de noordzijde van het terrein centraal binnen het plangebied een nieuwe overdekte fietsenberging (ca. 50 m²) worden opgericht.

Het overige gedeelte van het terrein wordt ingericht als groenzone met verschillende verharde wandelpaden en centrale relax-arena. Langs de uiterst zuidoostelijke zijde van het terrein is een doorgang naar de Kerkstraat gelegen waarop erfdienstbaarheid van toepassing is. Boven de doorgang situeert zich een gedeelte van de woning met huisnummer 19. De verharding onder de doorgang zal eveneens worden heraangelegd. Voor de omgevingsaanleg wordt rekening gehouden met een algemene bodemingreep van ca. 50 cm -mv.

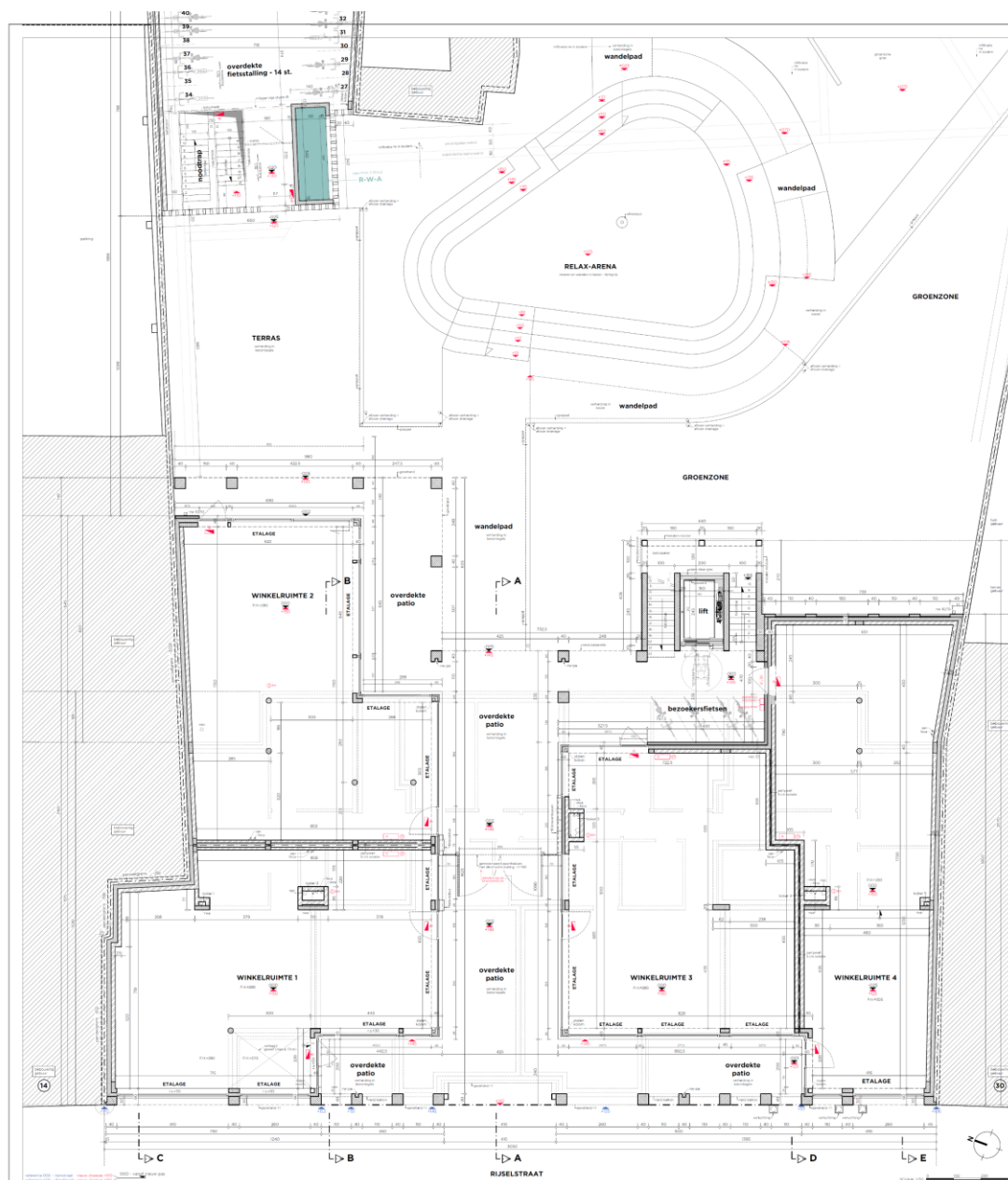

Figuur 13. Inplantingsplan nieuwe toestand weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).

Figuur 14. Synthese van de geplande werken weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).

Figuur 15. Inplantingsplan gebouwblok Rijselstraat (Bron: Opdrachtgever).

Figuur 17. Inplantingsplan kelderverdiepingen (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Landschappelijk is het plangebied gelegen binnen de stedelijke gebieden en havengebieden.

Het plangebied is gelegen in het alluvium van de Leie. De vlakte van de Leie maakt deel uit van de Vlaamse Vallei die morfologisch gekenmerkt wordt door een relatief vlak reliëf. Tijdens de beginfase van het Peniglaciaal heeft de Leie een grote laterale uitbreiding gekend waardoor de volledige breedte van de vallei werd ingenomen. Aan dit sedimentatiepatroon komt een eind in het Tardiglaciaal dat wordt gekenmerkt door een beduidende klimaatsverbetering, op enkele koude fases na. Belangrijk is een hervatting van fluviale activiteit met in een eerste fase een uitschuring van de huidige valleien. De rivieren evolueren van een vlechtend naar een meanderend patroon waarbij de Leie een underfit river wordt die in een bovenmaatse vallei vloeit.

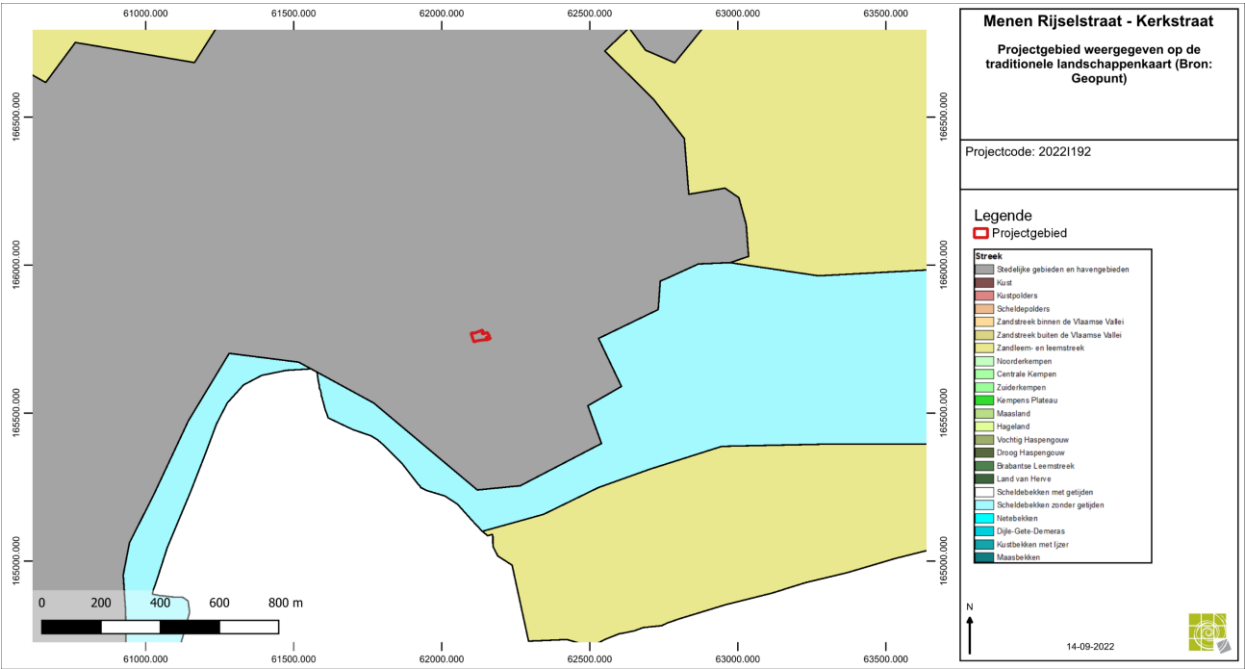
Ten noorden van het plangebied situeren zich uitlopers van de Centraal-West-Vlaamse heuvels. De afwatering in de omgeving van het plangebied gebeurt vanaf deze heuvels naar het zuiden, richting de Leie. De Geluwebeek is ca. 450 m ten oosten van het projectgebied gelegen. De Leie bevindt zich ca. 500 m naar het zuiden. Hydrografisch behoort het plangebied tot het Leiebekken, deelbekken Grensleie.

Het microreliëf binnen het projectgebied varieert tussen de 14,3 en 16,2 m TAW. Het terrein helt af in oostelijke tot zuidoostelijke richting naar de Kerkstraat, en in ruimere zin vanaf de noordelijkere gelegen heuvels naar de Geluwebeek en Leie toe.

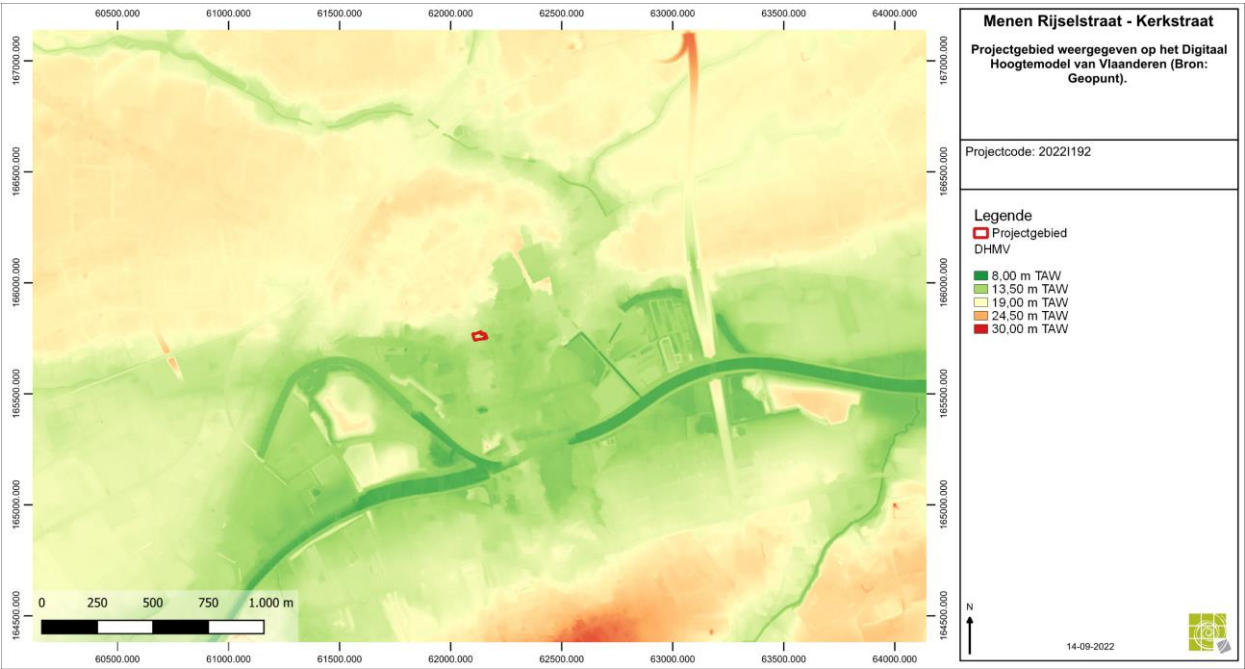
De randen van het alluvium moeten aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars, daar er optimaal geprofiteerd kan worden van overlappende biotopen.

1.4.1.1 Landschappelijke situering

1.4.1.1.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

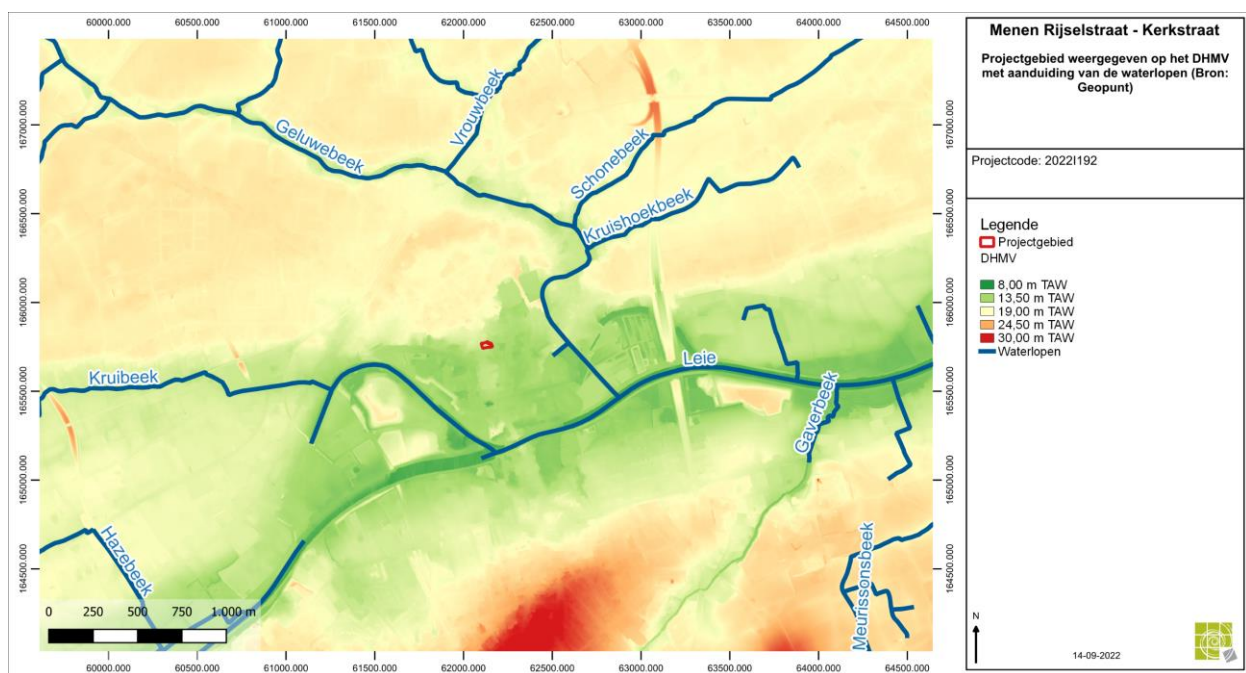

Figuur 18. Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

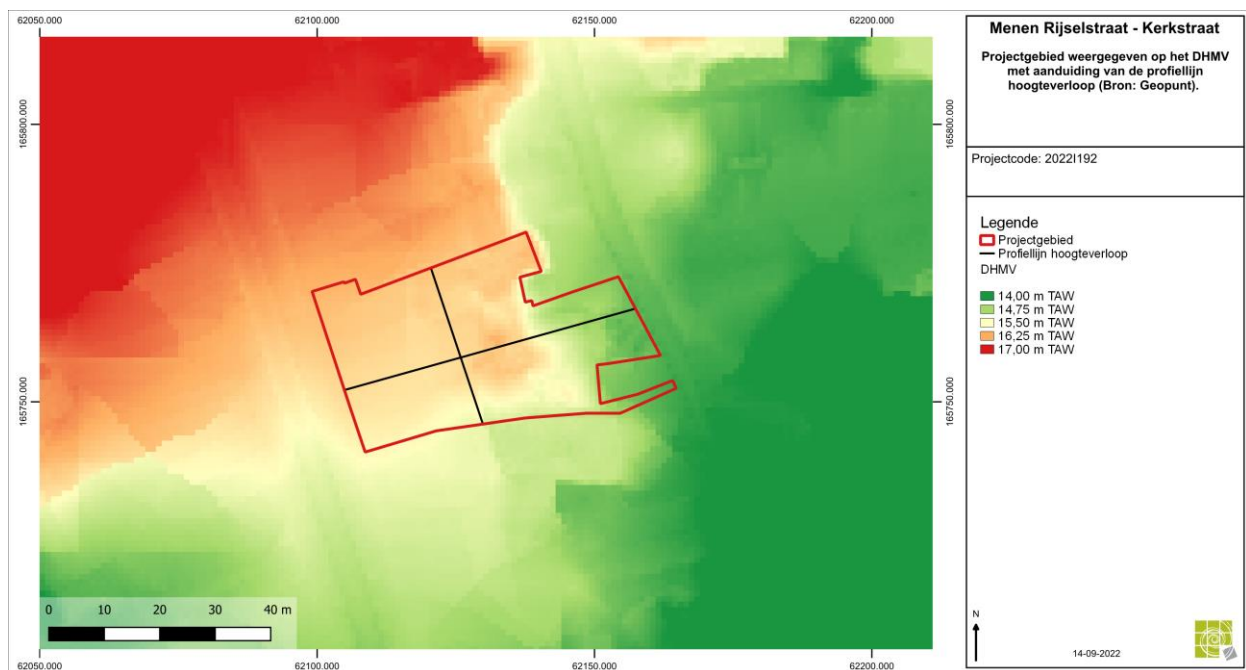

Figuur 19. Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 20. Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

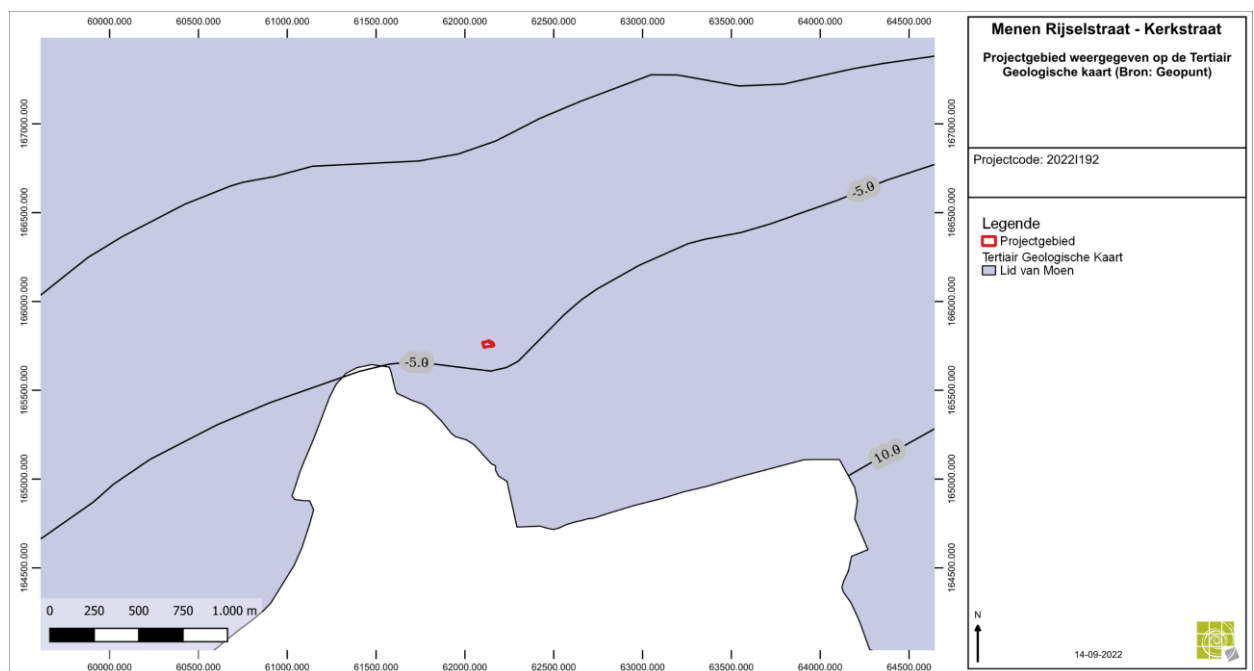
Figuur 21. Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

1.4.1.1.2 Geologie

Tertiair

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

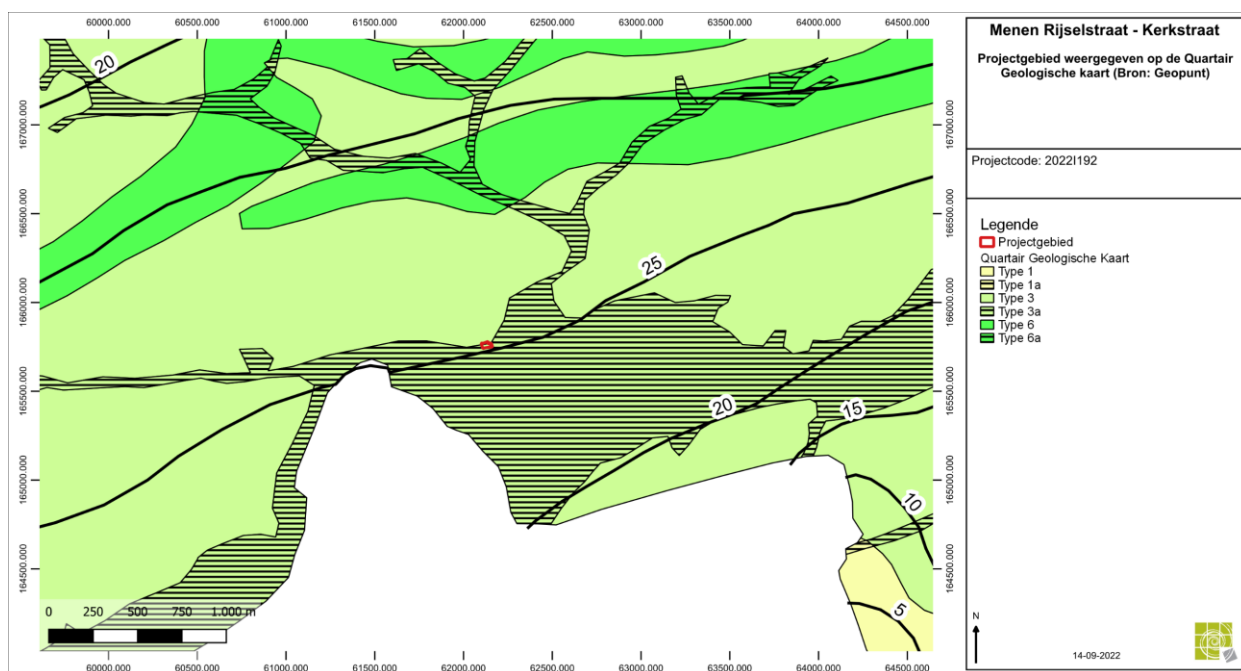
Figuur 22. Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

Quartair

Het projectgebied is gedeeltelijk gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Het projectgebied is gedeeltelijk gelegen in het Quartair **Type 3a**. Het bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Binnen deze afzetting kunnen mogelijk hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclusief) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

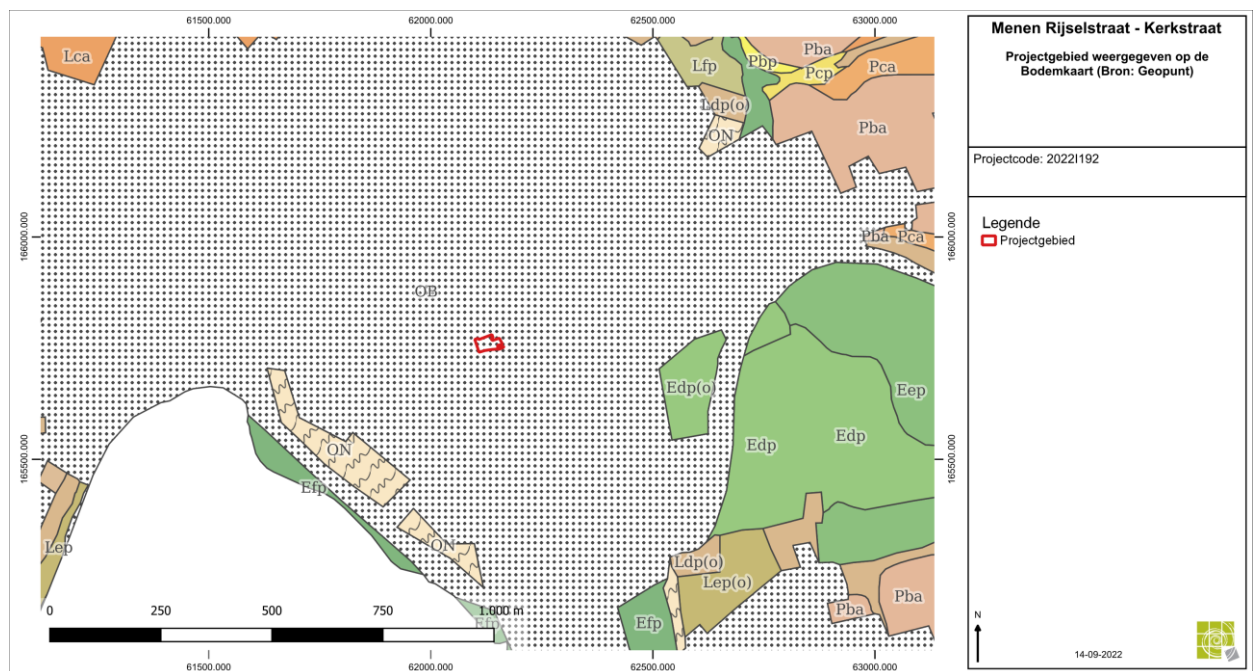
Figuur 23. Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.1.3 Bodem

Bodemtypes

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Ter hoogte van huisnummer 26 bevond zich vroeger een wasserette. Teneinde eventuele vervuiling in kaart te brengen werden reeds meerdere bodemonderzoeken uitgevoerd. Hierbij werd een zone afgebakend waar vervuiling met minerale olie werd vastgesteld en een zone die is vervuild met gechloreerde koolwaterstoffen. Deze zone strekt zich uit over perceel 717b binnen de grenzen van het projectgebied en percelen 719l, 719n en 741e precies ten oosten en zuiden van het terrein. Ter hoogte van de bestaande kelder werd reeds een zone ontgraven in functie van de verontreiniging met minerale olie. In functie van de koolwaterstofvervuiling werden meerdere peilbuizen met koolstoffilters ingeheid waarin de verontreiniging wordt gemonitord. Deze zone zal in het kader van de geplande werken na de sloopwerken verder worden ontgraven. Bijkomend archeologisch onderzoek ter hoogte van deze vervuilde percelen is dan ook niet aan te bevelen.

Figuur 24. . Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context

Paleolithische vondsten op de grens met Moorsele en neolithische vondsten op de grens met Wevelgem en in de Wervikstraat wijzen op een zeer vroege menselijke aanwezigheid in de regio van Menen. Het terrein was door de ligging in het alluvium minder geschikt voor landbouw. De moergebieden moeten echter wel aantrekkelijk geweest zijn voor niet-sedentaire groepen.

In 1994 is een kleine Gallo-Romeinse nederzetting uit het derde kwart van de 1^e eeuw aangetroffen langs de Moorselestraat.

Menen is ontstaan op een doorwaardbare plaats aan de Leie en wordt voor het eerst vermeld in een Latijnse keure uit 1087. De stad groeit uit tot een heerlijkheid en wordt tot 1288 bestuurd door de familie van Menen. De kern van de eerste nederzetting lag in de nabijheid van de Leieovergang, ongeveer ter hoogte van het huidige kruispunt van de Oude Leielaan, de Waalsvest en de Rijselstraat. In deze zone situeerde zich vermoedelijk de herenburcht van de heren van Menen, een op een motte gelegen goed, omgeven door een gracht, in de onmiddellijke omgeving van de Sint-Vedastuskerk, de oudste parochiekerk van de stad. In 1288 komt Menen in handen van de graven van Vlaanderen.

De stad Menen komt tot volle economische ontwikkeling vanaf het midden van de 14e eeuw, na het toekennen van de stadsrechten in 1351 door Lodewijk van Male, heer van Menen. De stad verkrijgt de toestemming tot de oprichting van een lakenproductie en een stapelplaats voor woldraad. Tevens mag er een wekelijkse markt georganiseerd worden én een jaarlijkse markt van drie dagen. Menen bloeit zo uit tot een lakenstad, waarin ook de brouwerijnijverheid aan belang wint. Sinds het begin van de 15e eeuw kent de lakennijverheid een hevige terugval. In 1488 woedt een zware stadsbrand die driekwart van de stad in as legt. De stad heeft vaak te lijden onder militaire acties, dit door haar ligging op de grens tussen de kasselrijen van Kortrijk en Rijsel, door haar economisch belang én door de strategische waarde van de brug tussen Menen en Halewijn.

In 1548 was Menen een stad zonder vestingen bestaande uit een 20-tal straten. In 1548 wordt Menen wederom getroffen door een stadsbrand waarbij 570 van de 700 woningen verloren gingen. Een aantal openbare gebouwen zoals het stadhuis, de lakenhal en het vleeshuis worden opgetrokken na 1560. Het Belfort dateert van 1574. In het lager gelegen stadsdeel kwamen vanaf de 16^e eeuw een ruim aantal brouwerijen tot ontwikkeling. Door haar ligging aan de Leie werd de toevoer van turf en graan vergemakkelijkt. In 1576 komen de 17 Provincieën in opstand tegen de Spaanse bezetting. Nog voor de laatste werken aan de vestingen voltooid zijn, wordt de stad ingenomen door de Malcontenten onder aanvoering van Emmanuel de Lalaing, baron van Montigny. Menen zal in hun handen blijven tot 22 oktober 1579, wanneer de stad vanuit Kortrijk door Schotse troepen wordt heroverd en opnieuw bij de Staten-Generaal wordt gevoegd. In de stad wordt er een garnizoen onder leiding van de Schot Bafour gekazerneerd. In 1582 wordt Menen bezet door Spaanse troepen onder leiding van Alexander Farnese.

Gedurende de eerste helft van de 17^e eeuw heeft Menen relatief weinig te lijden onder het oorlogsgeweld. Tussen 1603 en 1627 wordt in het westelijk stadsdeel het Kapucijnenklooster gebouwd. Gedurende de tweede helft van de 17^e eeuw is Menen een twistappel tussen wisselende partijen. Na een woelige eerste helft van de 18^e eeuw kent de stad na 1748 een korte economische bloeiperiode. De steenweg Kortrijk-Menen wordt aangelegd en de aarden weg Menen-Brugge wordt geplaveid. Nieuwe nijverheden zoals de tabak vervangen de tanende

brouwactiviteiten. Ook de wol, katoen- en garenindustrie kennen een heropleving. Deze economische bloeiperiode gaat gepaard met vernieuwde bouwactiviteit. Tussen 1794 en 1814 is Menen Frans bezit. Gedurende de Hollandse Periode (1815-1830) worden langsheen de grens met Frankrijk een aantal steden versterkt als voorzorgsmaatregel tegen eventuele nieuwe aanvallen vanuit Franse hoek. Door zijn rol als bufferstad wordt Menen opnieuw voorzien van vestingen. In 1830 telt Menen ca. 8000 inwoners, het is een kleine stad met nauwelijks bebouwing in de omgeving van de vestingsmuren. In 1852 worden de vestingen gedeeltelijk ontmanteld. De ontmanteling van de vestingen en de bevolkingsaan groei heeft het bewoningspatroon in de tweede helft van de 19de eeuw ingrijpend gewijzigd. De stad wordt beter aangesloten op het wegennet. Spoorwegverbindingen met de West-Vlaamse gewesten en de Franse stad Tourcoing komen tot stand respectievelijk in 1853 en 1879.

Menen kent zoals gesteld een sterke demografische groei aan het eind van de 19e eeuw. Deze groei is te verklaren door de industriële ontwikkeling van het Noord-Franse gebied en de behoefte aan arbeiders. Heel wat Franse grensarbeiders vestigen zich in de stad, waardoor er overal in Menen kleine arbeidersbeluiken tot ontwikkeling komen. In deze context worden *de Barakken* ingericht.

Menen wordt op 14 oktober 1914 bezet door Duitse troepen en moet vanaf dan instaan voor de kazernering van soldaten. De stad evolueert tot een verzamelpunt voor nieuwe troepen en een rustplaats voor troepen die terugkeren van het front. Menen heeft enorm te lijden onder het oorlogsgeweld. Ongeveer de helft van de huizen wordt vernield of zwaar beschadigd⁸.

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Het projectgebied is gelegen binnen de historische stadskern van Menen, ca. 120 m te noorden van de Sint-Vedastuskerk en ca. 100 m ten zuidoosten van de markt. De Sint-Vedastuskerk in haar huidige vorm dateert uit 1820 maar vermoedelijk stond er reeds een burchtkapel ten tijde van de heren van Menen. De oudste bronnen over het altaar van Menen dateren uit 1087. Ca. 150 m ten zuidoosten van het plangebied is bij een kleinschalige opgraving een gracht gelokaliseerd die mogelijk verband hield met de walgracht rond het opgehoogde wooneiland van de heren van Menen.

Op de Deventerkaart uit ca. 1560 zijn de markt, Sint-Vedastuskerk en een restant van de walgracht rondom het wooneiland duidelijk zichtbaar (Figuur 25). Het projectgebied bevindt zich middenin het stadswefsel en bestaat uit dichte bebouwing langs de straatzijden. Centraal is een tuinzone te situeren. Het woonblok waartoe het projectgebied behoort, wordt van de zone ter hoogte van de Sint-Vedastuskerk gescheiden door een waterloop die aansluit op een oude Leiemeander ca. 150 m ten zuidwesten van het plangebied. Hier situeert zich momenteel de Oude Leielaan. Een gelijkaardig beeld wordt weergegeven op een anoniem plan uit 1618-1627 (Figuur 26). De waterloop ten zuiden van het plangebied wordt op deze kaart enkele weergegeven als een straat. De rijhuizen en tuinzones krijgen geen preciezere indeling.

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Menen [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14501> (Geraadpleegd op 28-09-2022)

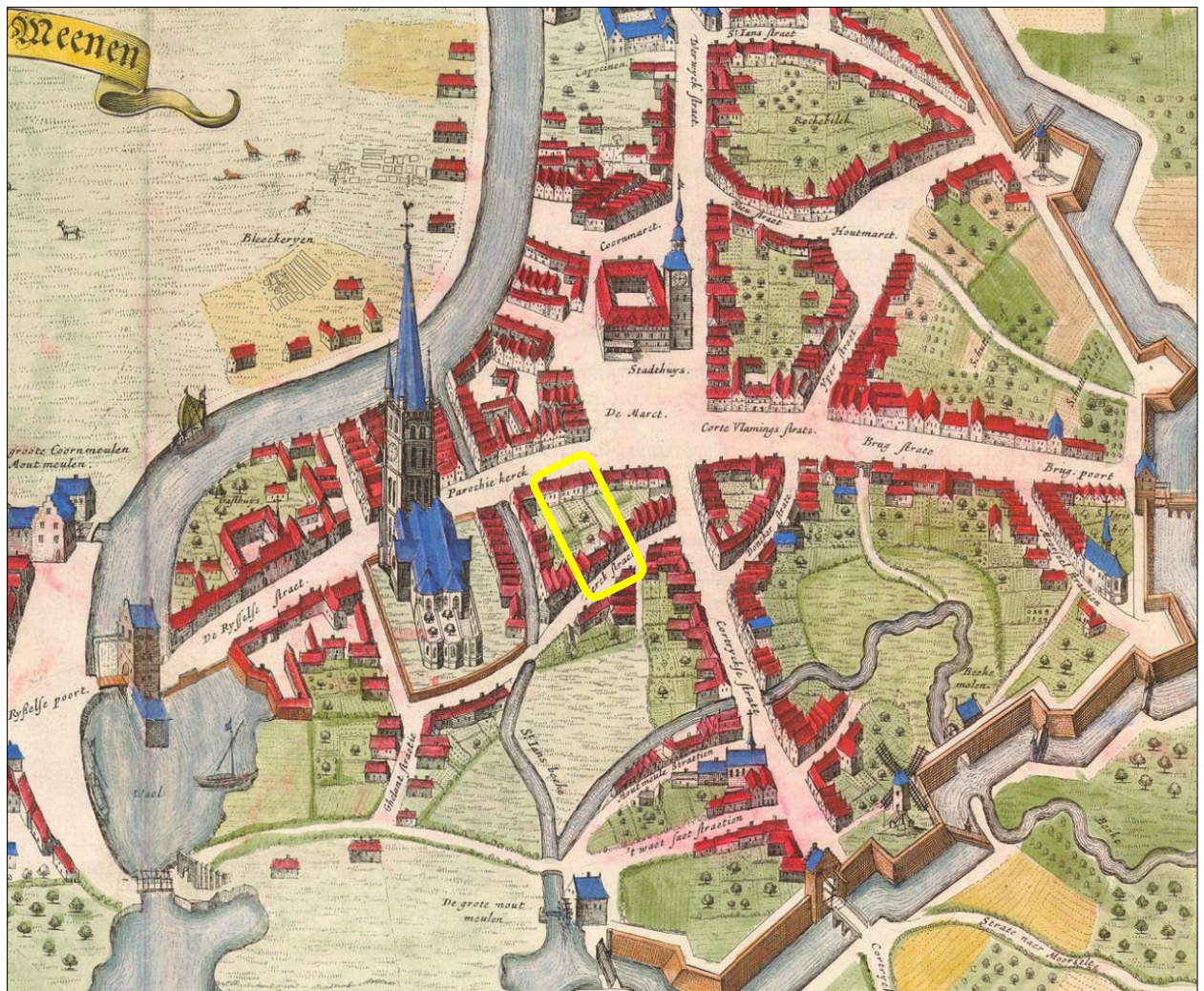

Figuur 25. Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart, ca. 1560 (Bron: Bibliotheca Nacional de España).

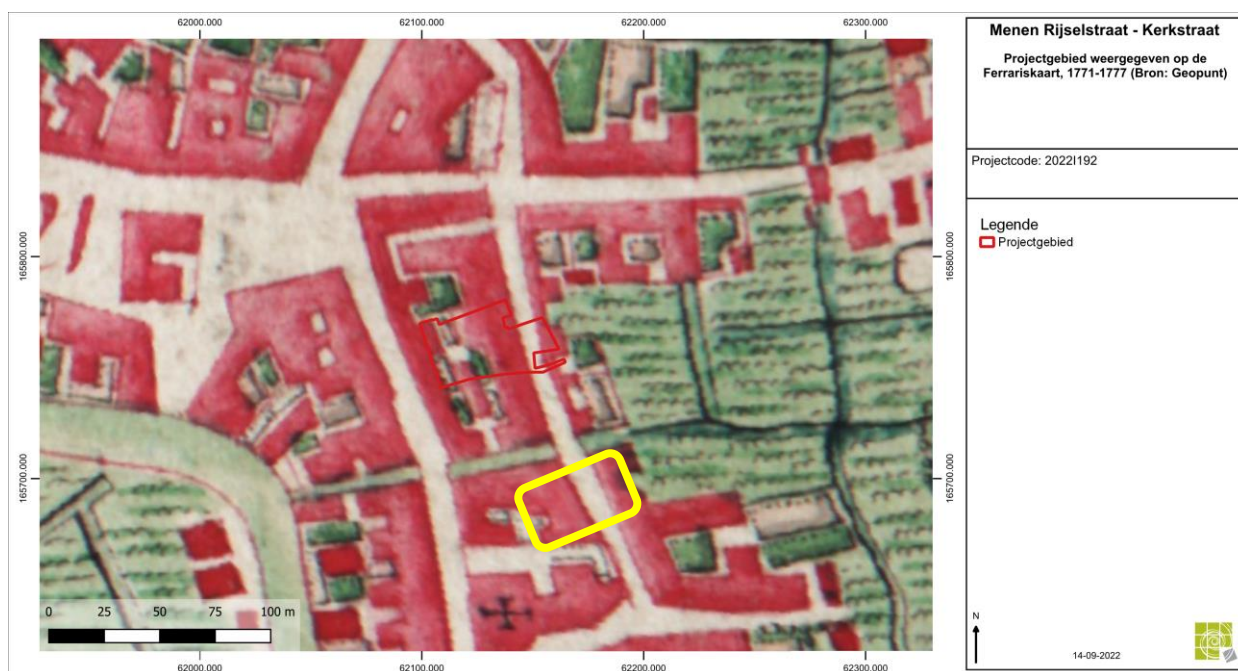
Figuur 26. Anoniem plan uit 1618-1627 (Bron: Cartesius).

De Sanderuskaart schetst, net als de voorgaande anonieme kaart, een beeld van Menen van vóór de vestingswerken van Vauban (Figuur 27). De eerste versterking bestaat uit aarden wallen met grachten en palissaden en wordt voortdurend verbeterd tot deze bestaat uit een aantal grote rechte fronten met kleine bastions. Het geheel was omgeven met een brede gracht gevuld met water afkomstig van de Leie. Het geheel van fronten en bastions is langs de noordzijde van de stad gelegen. De zuidzijde wordt omsloten door de Leie die op plaatsen zeer breed uitloopt. Het plangebied situeert zich duidelijk binnen de stadsvesten. De waterloop ten zuiden van het plangebied is opnieuw duidelijk weergegeven en doorkruist het zuidelijke stadsdeel van oost naar west. De invulling van het terrein is gelijkaardig aan die op de Deventerkaart. Opnieuw gaat het om een centrale tuinzone omgeven door rijhuizen langs de straatzijden. Hoewel de woningen al nauwkeuriger worden weergegeven, is opnieuw geen exacte indeling of locatie van het perceel te achterhalen. De Ferrariskaart geeft een gelijkaardig beeld weer, al lijkt de tuinzone hier beperkter te zijn in omvang (Figuur 28).

Figuur 27. Locatie van het projectgebied bij benadering weergegeven op de Sanderuskaart, 1732, herwerking van de kaart uit 1644 (Bron: <https://erfgoedinzicht.be/collecties/detail/b4e12eb9-6b3e-578c-a194-1cb3415deb7d/media/1b066d40-4004-6b5e-c8b1-5a1d65f76c07>)

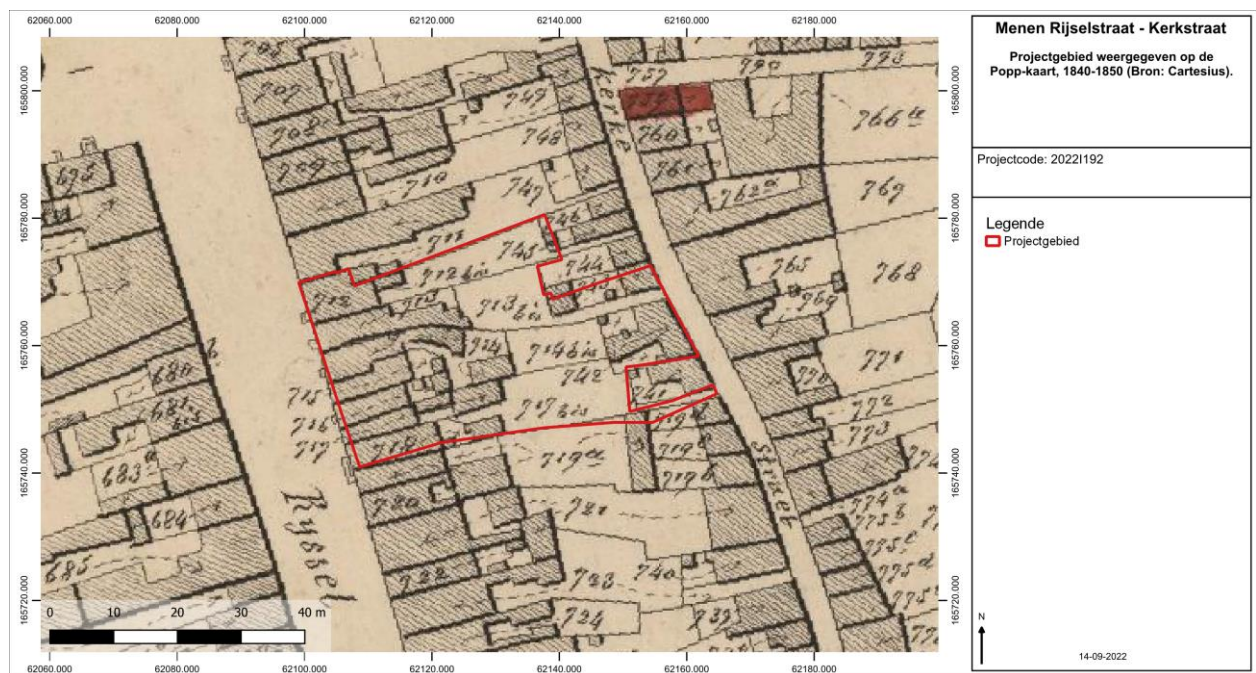

Figuur 28. Projectgebied weergegeven op de Ferriskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Op het plan van het Primitief Kadaster (1830) en de Poppkaart (1840-1850) zijn de verschillende gebouwstructuren langs de Rijselstraat en Kerkstraat gedetailleerd zichtbaar. Hierop zijn ook al verschillende aanbouwen langs de achterzijde van de rijwoningen in de Rijselstraat te zien. Het gebouwenbestand komt op beide kaarten vrij goed overeen, al dient de kaart van het Primitief Kadaster mogelijk iets naar het noorden opgeschoven te worden. De huidige perceelsindeling komt vrij nauwkeurig overeen met die op de Poppkaart. De hoofdgebouwen voor woningen 22-28 gaan mogelijk terug op een voorhanger die op deze kaart is weergegeven. Dit geldt eveneens voor de aanbouw aan woning nr. 26. Voor de verdwenen woningen langs de Rijselstraat is dit op basis van de beschikbare informatie niet met zekerheid na te gaan. De verdwenen woningen langs de Kerkstraat wijken in uitzicht af van de gebouwen weergegeven op de Popp-kaart. De tuinzone krijgt geen verdere invulling op deze kaart. De overige kaarten uit de 19de eeuw geven geen bijkomende informatie.

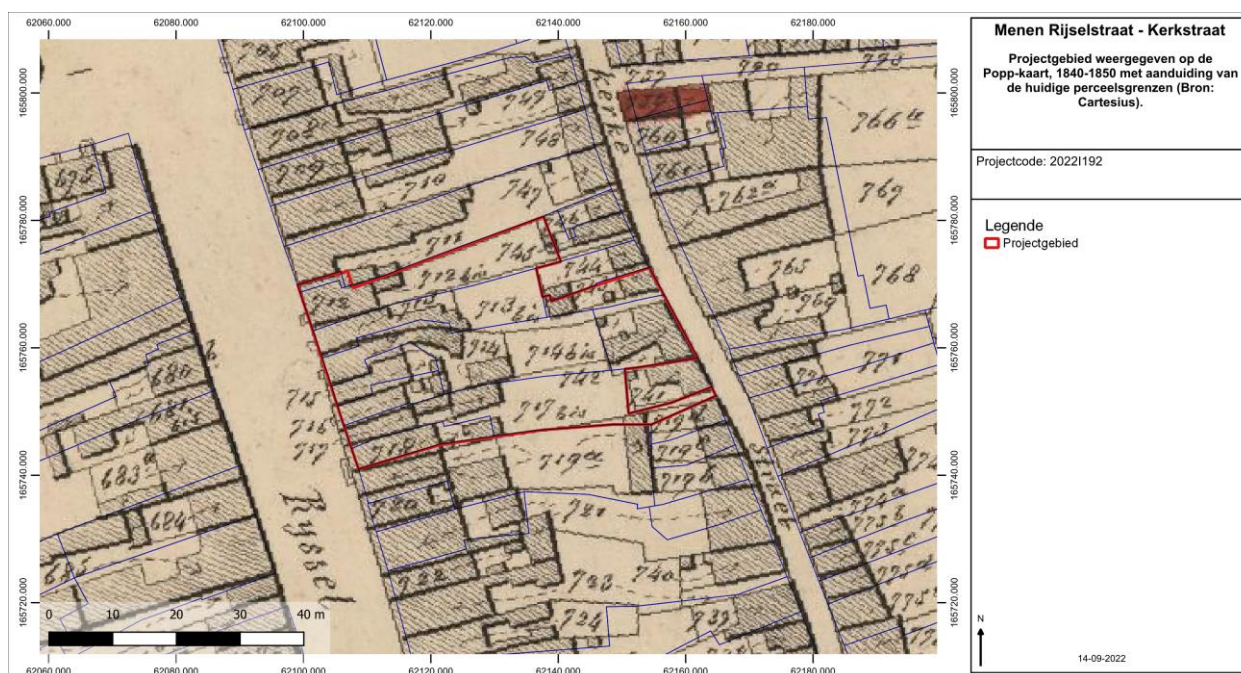

Figuur 29. Projectgebied weergegeven op het Primitief Kadasterplan, 1831-1834 (Bron: Cartesius).

Figuur 30 . Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart, 1840-1850 (Bron: Cartesius).

Figuur 31. Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart, 1840-1850 met aanduiding van de huidige perceelsgrenzen (Bron: Cartesius, Geopunt).

Figuur 32. Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

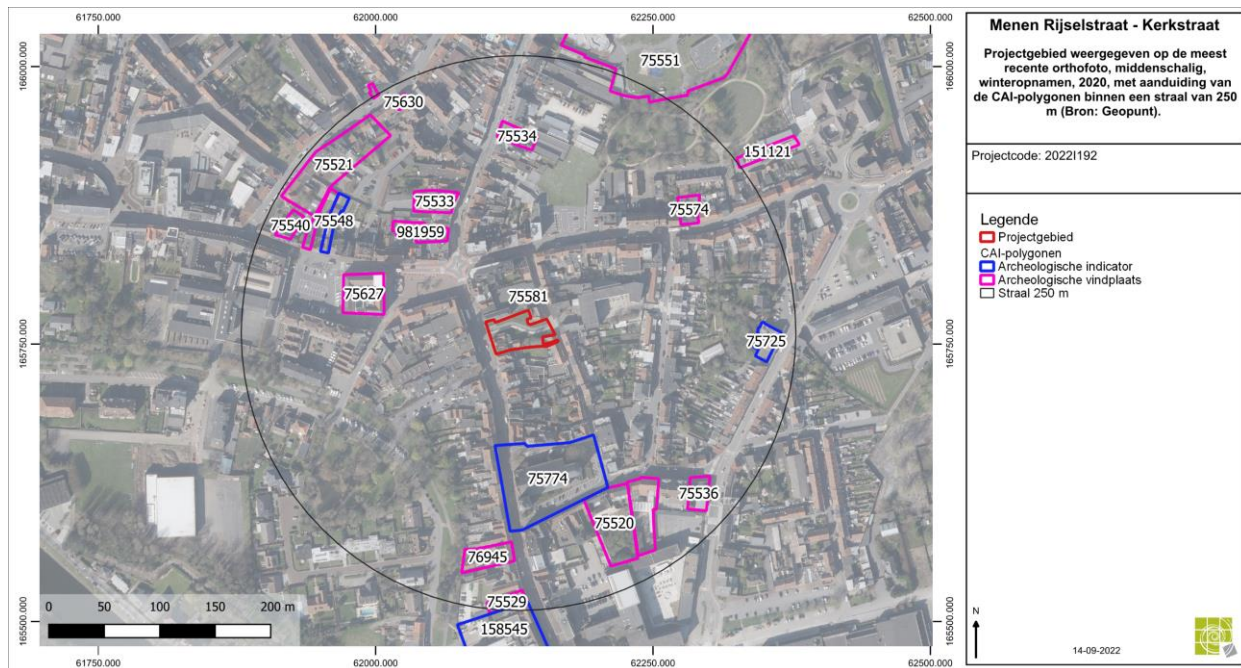
Figuur 33. Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Synthese

In het centrum van Menen zijn reeds op verschillende locaties prospecties en werfcontroles uitgevoerd. Hierbij werden voornamelijk resten uit de late middeleeuwen aangetroffen die in verband gebracht kunnen worden met wonen en werken in de middeleeuwse stad. Bij prospecties en onderzoeken buiten het middeleeuwse stadswefsel zijn eveneens bewoningssporen uit de metaaltijden en Romeinse periode in kaart gebracht. Ook werden op verschillende locaties lithische artefacten gerecupereerd die wijzen op menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden langs de vallei van de Leie. De gekende waarden wijzen aldus op een quasi doorlopende menselijke aanwezigheid langs de Leie en in de omgeving van Menen sinds de steentijden.

Overzicht CAI-polygonen

Figuur 34. Projectgebied weergegeven op de orthofoto met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

75520	Opgraving (1991); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Woonplaats van de heren van Menen, omgracht en opgehoogd: "terres, motte et fosse de la court": het vormde het hoofdelement van een feodale dorpskern met parochiekerk (Sint-Vedastuskerk), herenwoning, watermolen, Leiebrug en tolrecht. Enkel de gracht kon worden gelokaliseerd. Bron: Despriet, Courtens, Dejonckheere, 1992. Stadskernonderzoek in Menen (W.-VI.), in: Archaeologica Mediaevalis, 15, p. 52-53
75521	Controle van werken (1992); NK: 250 meter 16e eeuw: aardewerk Bron: Dejonckheere, M. 1993: Vondsten in de Koningsstraat, in 't Wingheroen, 17 jg, nr. 2, aug. 1993, p. 19-22.

75528	Opgraving (1999); NK: 150 meter Late middeleeuwen: aardewerk 16e eeuw: afvalput/beerput – aardewerk – munten Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75529	Controle van werken; NK: 15 meter 17e eeuw: aardewerk Bron: Despriet P. 2009, Onderzoek en herstel van de Hollandse vesting Menen, in: Despriet (ed.) 10 000 jaar Menen. 40 jaar opgravingen 1969-2009, Archeologische en Historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 72, Kortrijk, pp. 181-205.
75533	Controle van werken (1994); NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk, bronzen munten, bouwmetaal. 16de eeuw: bakstenen constructie. Bron: Despriet P. 2009, Enkele noodopgravingen in de stadskern van Menen, in: Despriet P. (ed.) 10 000 jaar Menen. 40 jaar opgravingen 1969-2009. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 72, pp. 207-218.
75534	Controle van werken (1994); NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk, lithisch materiaal, brons.
75536	Controle van werken; NK; 15 meter 16e eeuw: aardewerk Bron: Archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75540	Controle van werken (1996); NK: 15 meter Vroeg-Romeinse tijd: zuid-Gallische terra sigillata Late middeleeuwen: 3 kuilen gevuld met aardewerk 16e eeuw: aardewerk 17e eeuw: twee bakstenen waterputten 18e eeuw: afvalput met aardewerk Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen

75551	Opgraving (1990/1991); NK: 15 m 17de eeuw: 2 evenwijdige funderingen van grote blokken witte krijtsteen: militair magazijn. Daarnaast ook aardewerk, een bronzen gesp en munten. Bron: Despriet P. 2009, Onderzoek en herstel van de Hollandse vesting Menen, in: Despriet (ed.) 10 000 jaar Menen. 40 jaar opgravingen 1969-2009, Archeologische en Historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 72, Kortrijk, pp. 181-205.
75563	Controle van werken (1999); NK: 15 m Midden-Romeinse tijd: fragment van een terracottabeeldje vervaardigd uit twee vormhelften. Het beeldje toont een naakte figuur met aan de rugzijde Venus (?). 16de eeuw: aardewerk.
75574	Controle van werken; NK; 15 meter 17e eeuw: aardewerk Bron: Archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75581	Opgraving; NK: 15 meter 17e eeuw: 17de-eeuwse bakstenen eenlaagswoning die tijdens de 18de eeuw werd opgebouwd. Het bakstenen huis werd door brand verwoest. Bron: Despriet P. 2009, Enkele noodopgravingen in de stadskern van Menen, in: Despriet P. (ed.) 10 000 jaar Menen. 40 jaar opgravingen 1969-2009. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 72, pp. 207-218
75627	Opgraving (2001); NK: 15 m 16de eeuw: bakstenen waterput, schepenhuis, aardewerk, organisch materiaal, munten. 18de eeuw: landhuis (overwelfde kelder), verwoest in 1794. Bron: Despriet P. 2009, Bouwhistorisch onderzoek in het stadhuis van Menen 2000-2002, in: 10 000 jaar Menen. 40 jaar opgravingen 1969-2009. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 72, pp. 112-140.
75630	Controle van werken (2001); NK: 15 meter 18de eeuw: aardewerk, vensterglas, faiencetegel, glas, metaal. Bron: Despriet P. 2009, Enkele noodopgravingen in de stadskern van Menen, in: Despriet P. (ed.) 10 000 jaar Menen. 40 jaar opgravingen 1969-2009. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 72, pp. 207-218.

76945	Controle van werken; NK: 15 meter 18e eeuw: Bakstenen ronde waterput - patacons, vormhelften, aardewerk en steengoed, glas en metaal in vulling - bedrijfsafval van een 18de-19de eeuwse groothandel voor pasteibakkers. Bron: Despriet Ph. 2006: Menen - Rijselsestraat 53: waterput met uitzonderlijke vulling, in Zuid-Westvlaamse opgravingen 2005, p. 29-30.
151121	Mechanische prospectie; NK: 15 meter 16e eeuw: spoor met materiaal dat in de 16de-17de eeuw kan geplaatst worden 17e eeuw: muren waarin drie fasen konden onderscheiden worden. Duidelijk herbruikt materiaal, typisch voor de Vauban-bouwers. Dit wordt bevestigd door 18de-eeuws materiaal in deze context. Bron: Bradt T. & Acke B. 2010, Archeologische prospectie Huize Ter Walle Menen (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport - juli 2010, Group Monument.
981959	Mechanische prospectie Late middeleeuwen: ophogings- en nivelleringslagen, puin- en afvalkuilen met verspreid grijs en rood aardewerk, steengoed, pijpaaarde Nieuwe tijd: drie bakstenen waterputten Onbepaald: kuilen, door de mate van uitloging vermoedelijk de oudste sporen op de site. Bron: WEYTS L. 2021: Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek Menen Bruggestraat
983102	Mechanische prospectie Late middeleeuwen tot nieuwe tijd: gracht, gedateerd op basis van het vondstenmateriaal. Demping waarschijnlijk op het einde van de nieuwe tijd. Nieuwe tijd: grachten met heterogene samenstelling. Mogelijk is de opvulling gelinkt aan afbraakfasen op het terrein. 18de-20ste eeuw: muren en restanten van een vloer. 20ste eeuw: recente bouwsporen, betonsokkel, waterputten, kelder Onbepaald: kuilen Bron: E BRANT R., VANBRABANT E., VANDEWALLE E. & VANHERCKE J. 2021: Sint-Jansmolenstraat 7 (Kuurne, West-Vlaanderen). Nota, Deel 1: Verslag van resultaten, Proefsleuvenonderzoek, Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

75725	Indicator cartografie; NK: 150 m Late middeleeuwen: molen
75774	Indicator cartografie; NK: 15 meter Volle middeleeuwen: St.-Vedastuskerk (1087)

Veldprospecties

158545	Indicator cartografie, veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Gasthuis gewijd aan Sint-Joris; toevluchtsoord voor voorbijtrekkende pelgrims. In 1736 werd deze functie beëindigd toen onderwijs en ziekenverzorging de hoofdactiviteit werd. Van de oorspronkelijke gebouwen lijkt niet veel meer over te blijven – aardewerk Bron: Despriet P. 2009, Het kerkelijk patrimonium archeologisch benaderd, in: 10 000 jaar Menen. 40 jaar opgravingen 1969-2009, Archeologische en Historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 72, Kortrijk.
--------	--

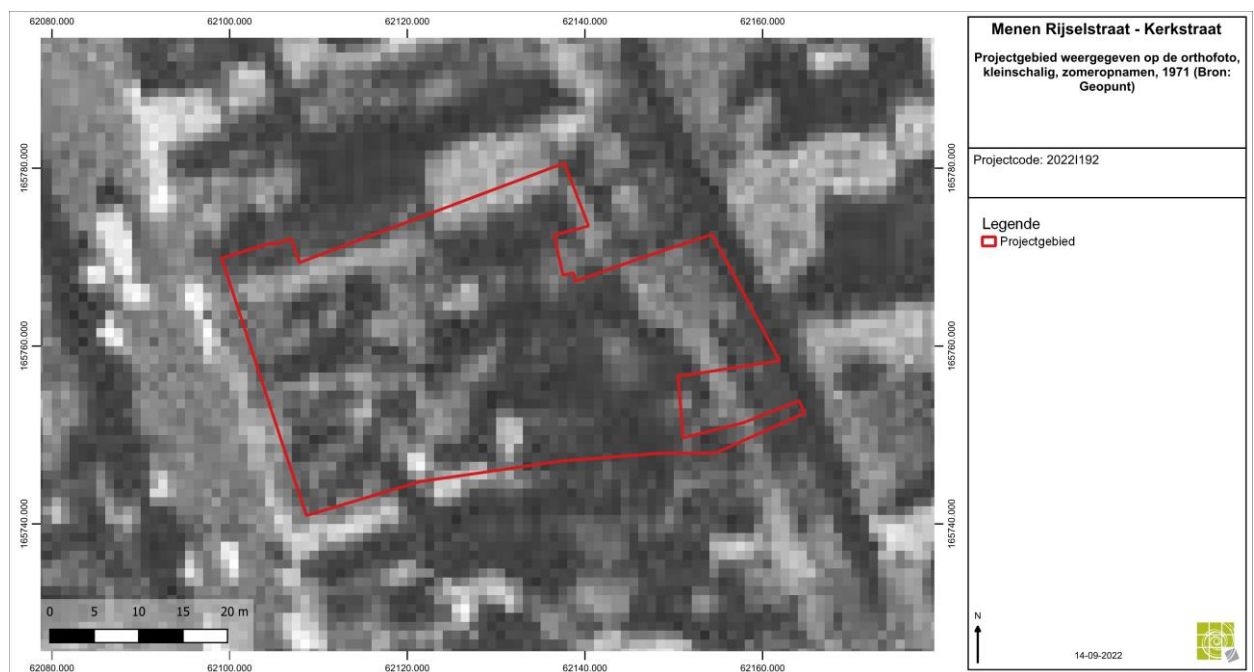
Toevalsvondst

75548	Toevalsvondst (1988); NK: 15 m 18de eeuw: muntschat met 136 grote en 14 kleine zilveren munten (Lodewijk XV 1715-1774, Lodewijk VXI 1774-1792). Het oudste stuk dateert uit 1712. Bron: Despriet P. 2009, Muntschat uit Menen, in: Despriet (ed.) 10 000 jaar Menen. 40 jaar opgravingen 1969-2009, Archeologische en Historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 72, Kortrijk, pp. 247-255.
-------	---

1.4.2.4 Huidig gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Het projectgebied onderging tot op de luchtfoto uit 2000-2003 weinig tot geen veranderingen. Zowel langs de Rijselstraat als de Kerkstraat is het projectgebied dichtgebouwd met rijhuizen. De woningen langs de Rijselstraat hebben een groot aantal aanbouwen. Dit geldt niet voor de woningen langs de Kerkstraat. Centraal binnen het projectgebied is een tuinzone gelegen.

Op het daaropvolgende luchtbeeld uit 2005-2007 is te zien dat de woningen nr. 17-15 langs de Kerkstraat, die binnen het projectgebied gelegen zijn, verwijderd zijn. Vanaf het luchtbeeld uit 2016 is ook de woning thv. nr. 13 gesloopt. Ter hoogte van de verdwenen woningen werd een verharde parking aangelegd. De rijwoningen en de aanbouwen langs de Rijselstraat blijven in ongewijzigde vorm zichtbaar tot op de luchtfoto uit 2019, waarna ook hier woningen 16 - 20 werden afgebroken en de fiets- en wandeltoegang werd aangelegd.

Figuur 35. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 36. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

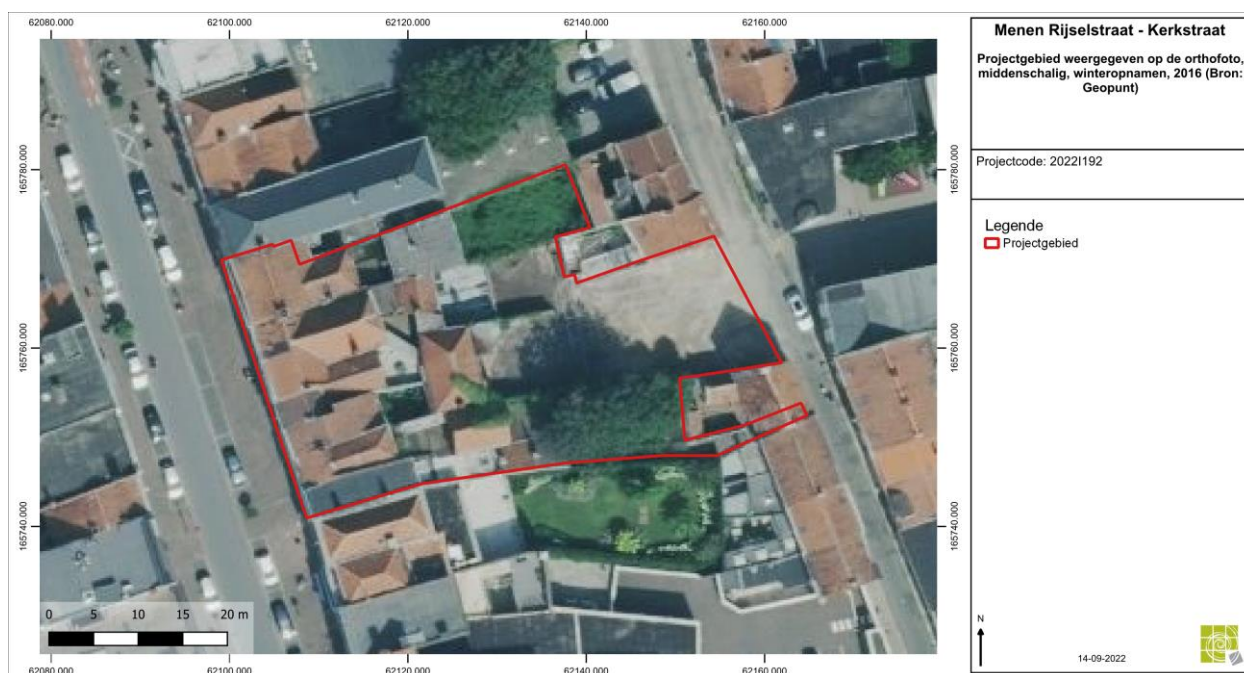
Figuur 37. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 38. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2005-2007 (Bron: Geopunt).

Figuur 39. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).

Figuur 40. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

Figuur 41. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

Figuur 42. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van meerdere nieuwbouvvolumes met ondergrondse parkeermogelijkheid en bijhorende omgevingsaanleg op een terrein tussen de Rijselstraat en Kerkstraat te Menen. Het projectgebied is ca. 1465 m² groot en wordt ingenomen door een groenzone, wegenis en bebouwing langs de straatzijde. Ter hoogte van nummer 24, 26 en 28 bevindt zich een kelder tegen de straatzijde. Ter hoogte van nummer 22 is er geen zekerheid in verband met aanwezige keldervolumes.

De stad Menen is gegroeid vanuit een nederzetting aan een voorde in de Leie. De rivier speelde dan ook een belangrijke rol in de ontwikkeling van de stad. Het onderzoeksgebied bevindt zich op de rand van het terras ten noorden van het alluvium. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. In het zuiden van het onderzoeksgebied bestaat de top uit fluviale afzettingen van het Holoceen. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied geen informatie weer, het sediment bestaat naar alle waarschijnlijkheid uit zandleem of nattere klei in het alluvium. Hoewel de omgeving zeer zeker gunstig moet geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars kan redelijkerwijs aangenomen worden, vanwege de ligging binnen verstedelijkt gebied, dat de bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties niet gunstig zijn. Ter hoogte van huisnummer 26 bevond zich vroeger een wasserette. Teneinde eventuele vervuiling in kaart te brengen werden reeds meerdere bodemonderzoeken uitgevoerd. Hierbij werd een zone afgebakend waar vervuiling met minerale olie werd vastgesteld en een zone die is vervuild met gechlloreerde koolwaterstoffen. Deze zone strekt zich uit over perceel 717b binnen de grenzen van het projectgebied en percelen 719l, 719n en 741e precies ten oosten en zuiden van het terrein. Ter hoogte van de bestaande kelder werd reeds een kleine zone ontgraven in functie van de verontreiniging met minerale olie. In functie van de koolwaterstofvervuiling werden meerdere peilbuizen met koolstoffilters ingeheid waarin de verontreiniging wordt gemonitord. Deze zone zal in het kader van de geplande werken na de sloopwerken verder worden ontgraven.

Uit het cartografische materiaal kan afgeleid worden dat het onderzoeksgebied zich bevindt in het historische centrum van Menen. Het onderzoeksgebied bevindt zich een 100-tal meter ten oosten van de Grote Markt. Langs zowel de zijde van de huidige Rijselstraat en Kerkstraat is bewoning afgebeeld. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is weinig verandering op te merken inzake het landgebruik. Het terrein staat als bebouwd ingekleurd. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de stad bezet door de Duitse strijdkrachten. In Menen bevindt zich dan ook een grote Duitse militaire begraafplaats. Doorheen de sequentie luchtbeelden van de voorbije decennia kan gezien worden dat de bebouwing langs de straatzijde oorspronkelijk een grotere omvang had. Pas vanaf het luchtbeeld van 2021 is de huidige situatie ter herkennen. De impact van oudere bouw- en sloopwerken op het bodemarchief is vooralsnog ongekend.

In het centrum van Menen zijn reeds op verschillende locaties prospecties en werfcontroles uitgevoerd. Hierbij werden voornamelijk resten uit de late middeleeuwen aangetroffen die in verband gebracht kunnen worden met wonen en werken in de middeleeuwse stad. Bij prospecties en onderzoeken buiten het middeleeuwse stadswefsel zijn eveneens bewoningssporen uit de metaaltijden en Romeinse periode in kaart gebracht. Ook werden op verschillende locaties lithische artefacten gerecupereerd die wijzen op menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden langs de vallei van de Leie. De gekende waarden wijzen aldus op een quasi doorlopende menselijke aanwezigheid langs de Leie en in de omgeving van Menen sinds de steentijden.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit resten van bewoning of andere activiteiten tegen de straatzijde of achtererven van de historisch gekarteerde bebouwing. Met betrekking tot artefactenconcentraties wordt, vanwege de ligging binnen verstedelijkt en bebouwd gebied, de kans op kenniswinst als zeer beperkt ingeschat. De meest geschikte manier om eventueel aanwezig erfgoed in kaart te brengen en de impact van de geplande werken hierop in te schatten is een proefputtenonderzoek.

1.6 Gemotiveerd advies

Gezien het aanzienlijk archeologisch potentieel van het plangebied werd een proefonderzoek in de vorm van proefputten uitgevoerd. Een dergelijke proefonderzoek kan duidelijkheid verschaffen omtrent de reële bedreiging van de bouwwerken.

1.6.1 Aanwezigheid van een archeologische site

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan aangetoond worden dat het archeologisch potentieel van het projectgebied groot is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan onderstaande afgeleid worden:

- Het plangebied bevindt zich in het alluvium van de Leie.
- Het projectgebied situeert zich in de onmiddellijke nabijheid van de burcht van de heren van Menen.
- Het projectgebied situeert zich in de late middeleeuwen in het hart van de stad Menen.
- De historische kaarten tonen een dichte bebouwing langs de Rijselstraat en de Kerkstraat en centraal een onbebouwde tuinzone. Deze situatie lijkt eeuwenlang onveranderd gebleven.

1.6.2 De waardering van de archeologische site:

Het archeologisch onderzoek van het projectgebied kan potentieel leiden tot een belangrijke kenniswinst m.b.t. de (laat)middeleeuwse stadsontwikkeling van Menen, evenals oudere en jongere periodes.

1.6.3 Impactbepaling

Het bodemarchief dient eerst geïnventariseerd te worden, voor de impact van de werken op eventueel aanwezig erfgoed kan bepaald worden, cfr. punt 1.3.6.2.

1.6.4 De bepaling van de maatregelen

De maatregelen kunnen pas bepaald worden na uitvoering van terreininventarisatie. Enkel zo kan een duidelijke inschatting gemaakt worden inzake aanwezig archeologische erfgoed en de impact van de werken hierop cfr. 1.3.6.2.

1.7 Programma van Maatregelen

1.7.1 De aanleiding van het vooronderzoek

Cf. supra, punt 1.3.6.2.

1.7.2 Bepalen van de onderzoeksstrategie

De keuze voor de beschreven onderzoeksmethode werd afgetoetst aan de vier criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk (CGP artikel 5.3):

-mogelijk: De uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel niet mogelijk. Werken zullen uitgevoerd worden na het bekomen van de stedenbouwkundige vergunning en na afbraak van het gebouwenbestand.

-nuttig: Er zijn geen argumenten om aan te nemen dat het terrein dermate verstoord is dat een prospectie niet zinvol zou zijn. De proefputten brengen het archeologisch potentieel van het projectgebied in kaart. Hierop kan een gedegen beslissing genomen worden in functie van een eventueel verder onderzoek.

-schadelijk: Gelet op de aard van de werken, is eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd. Een onderzoek door middel van proefputten is, rekening houdende met het groot archeologisch potentieel van het projectgebied, de enige goede manier om een inschatting te maken van het archeologisch bodemarchief.

-noodzakelijk: Eventueel aanwezige archeologische relictten zijn door de geplande werken bedreigd.

1.7.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doel van de terreininventarisatie is een inschatting maken van de aanwezigheid van archeologisch erfgoed binnen het plangebied. Van belang hierbij is dat minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden.

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?
- In hoeverre is het plangebied verstoord?
- Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Welke specifieke activiteiten (bewoning, ambachtelijke activiteiten) hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?
- Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
- Passen deze in de historische context van de locatie?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?
- Moet er, op basis van de archeologische resten en na confrontatie met de geplande werken, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?

1.7.4 Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Tot op heden werd reeds een bureauonderzoek (projectcode 2022I192) uitgevoerd met betrekking tot het projectgebied te Menen. Hieruit kon een aanzienlijke trefkans inzake sporenarcheologie afgeleid worden.

1.7.5 Onderzoeksstrategie en -methode

Omwille van voorgaande argumentatie werd een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem als meest geschikte onderzoeksmethode naar voor geschoven.

Figuur 43. Voorstel proefputten weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt), overgenomen uit het Programma van Maatregelen.

Voor de gehanteerde onderzoekstechniek, namelijk het aanleggen van proefputten op sites met een complexe stratigrafie, is paragraaf 8.6. van de Code van de Goede Praktijk van toepassing. Er wordt geadviseerd voor 4 proefputten om zo de verticale stratigrafie van het aanwezige sporenbestand in een stadscontext efficiënt te registreren.

- Proefput 1 (5m x 5m): Ter hoogte van Rijselstraat 16 tegen de straatzijde.
- Proefput 2 (5m x 5m): Ter hoogte van Rijselstraat 22/24 ter hoogte van de af te breken bebouwing. Deze wordt in de achterbouw ingeplant teneinde keldervolumes tegen de straatzijde te vermijden.
- Proefput 3 (5m x 5m): Centraal binnen het plangebied ter hoogte van de fietsdoorgang teneinde eventueel aanwezige structuren in kaart te brengen die met de achtererven van de panden tegen de straatzijden in verband gebracht kunnen worden.
- Proefput 4 (5m x 5m): Ter hoogte van Kerkstraat 17 in functie van historische bebouwing tegen de straatzijde.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt als succesvol beschouwd indien er een beargumenteerd antwoord op de onderzoeksvragen geformuleerd kan worden en het rapport wordt opgeleverd.

1.7.6 Onderzoekstechnieken

Voor het verkrijgen van een optimaal beeld van de verspreiding van de eventueel aanwezige archeologische waarden worden vier proefputten van minimaal 4m bij 4m aangelegd. Indien de onderzoeksvragen op basis van bovenstaande proefputten niet afdoende kunnen beantwoord worden, dan kan de uitvoerende erkende archeoloog er tijdens het veldonderzoek voor opteren om extra proefputten of proefsleuven aan te leggen, of de bestaande putten uit te breiden, om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. In elke proefput wordt de volledige stratigrafische sequentie onderzocht tot op moederbodem (indien nodig door middel van een sondering/boring). Het aantal vlakken en de aanlegdieptes worden tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider. In het geval van diep uitgegraven contexten (bvb. waterputten) worden de uitgravingsdieptes aan de hand van boringen achterhaald. Bij het aantreffen van resten van ambachtelijke activiteiten moet indien nodig een specialist geraadpleegd worden. Een selectie van het sporenbestand moet onderzocht worden om uitspraken te kunnen doen in functie van een vervolgonderzoek. De kwetsbare sporen worden afgedekt. In de proefput worden minstens twee profielwanden geregistreerd in functie van de stratigrafische opbouw. Elk vlak wordt gecontroleerd op de aanwezigheid van metalen voorwerpen met behulp van een metaaldetector. De geldende veiligheidsvoorschriften worden ten allen tijde gerespecteerd. Zo moet de omvang van de proefput zich evenredig verhouden tot de diepte van het aanlegvlak. Uitvoerend personeel die werkzaamheden uitvoeren in de nabije omgeving van een draaiende graafmachine moeten visueel duidelijk herkenbaar zijn zoals gebruikelijk.

1.7.7 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider, deze veldwerkleider beschikt over voldoende ervaring in stedelijke contexten in Vlaanderen en heeft bij voorkeur een goede kennis van de (post) middeleeuwse periode. Minimaal heeft hij/zij 2 jaar opgravingservaring op stedelijke contexten, aangetoond via CV.

- één assistent-archeoloog, hij/zij heeft minstens 1 jaar opgravingservaring op stedelijke contexten, aangetoond via CV.

Voor de begeleiding van de opdracht dient de veldwerkleider zich te laten ondersteunen door één of meerdere specialisten en regiodeskundigen, die hem bijstaan bij de uitvoering van de prospectie indien deze expertise intern niet beschikbaar is. Deze specialist beschikt over een aantoonbare en ruime ervaring met stadskernonderzoek in het algemeen en binnen de stad Menen in het bijzonder.

Het projectteam wordt daarenboven bijgestaan door een aardkundige. De aardkundige ondersteunt de archeologen bij de analyse van de bodemkundige/landschappelijke context en bij de interpretatie van sporen en structuren.

1.7.8 Vondsten

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het archeologisch vooronderzoek conform artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Vóór de start van het onderzoek worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar, het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van het opgravingsarchief plaats. Indien een vervolgonderzoek noodzakelijk blijkt, dient het opgravingsarchief integraal overgedragen te worden aan de uitvoerder van dit vervolgonderzoek.

2 Resultaten proefsleuvenonderzoek

2.1 Projectomschrijving

2.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 2. Administratieve gegevens

a) Projectcode	2023J62	
b) De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert NV OE/ERK/Archeoloog/00069	
c) De locatie van het vooronderzoek:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Menen
	Deelgemeente	/
	Postcode	8930
	Adres	Rijselstraat 16-28 Kerkstraat 13-17
	Toponiem	Rijselstraat- Kerkstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	Xmin = 62090 Ymin = 165733 Xmax = 62171 Ymax = 165788
d) Het kadasterplan met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelnummer of -nummers	Menen, Afdeling 1, Sectie E, nrs.: 712e, 712d, 713c, 743d, 742f, 717b, 714f, 715a, 716b, 718a Figuur 44	
e) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 45	
f) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Shari Eggermont (erkend archeoloog) Emiel Vandewalle (archeoloog) Yelmer Debouck (archeoloog)	
g) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	Koen De Groote (Agentschap Onroerend Erfgoed)	
h) Begin- en einddatum van het veldwerk	12-16/10/2023	

Figuur 44. Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt)), overgenomen uit het Verslag van Resultaten.

Figuur 45. Projectgebied weergegeven op de topografische kaart (Bron: Geopunt), overgenomen uit het Verslag van Resultaten.

2.1.2 Onderzoeksopdracht

2.1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van dit onderzoek vormen de geplande werken, zoals beschreven in 1.3.6.2, in opdracht van INVEST Build - Future of living. Kort samengevat wordt een nieuwbouwwolume met kelderverdiepingen opgericht langs de Rijselstraat. Deze ondergrondse verdiepingen zullen in gebruik zijn als parkeergarage en technische ruimte. Met de kelder zijn een liftput, regenwaterput en bufferreservoir geassocieerd. Langs de Kerkstraat wordt eveneens een nieuwbouwwolume opgetrokken, die doorgang biedt tot de ondergrondse parkeergarage.

Doel van de archeologische terreininventarisatie is het maken van een archeologische evaluatie van de projectlocatie, m.a.w. inzicht te krijgen in de verspreiding, de densiteit, de aard en de chronologische waarde van de eventuele archeologische sporen op het terrein.

Hieronder worden de resultaten van de prospectie met ingreep in de bodem uitgewerkt en toegelicht. Onderstaande onderzoeksvragen werden opgesteld conform artikel 5.2 van de Code van de Goede Praktijk.

2.1.2.2 Doelstelling

Op basis van voorafgaand onderzoek werd geconcludeerd dat een vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk was om de aan- of afwezigheid van archeologische sporen te kunnen staven.

De keuze voor een prospectie met ingreep in de bodem werd afgetoetst aan de vier criteria die opgenomen zijn in de Code van de Goede Praktijk (CGP artikel 5.3):

- **mogelijk?** Voor het proefputtenonderzoek dient het terrein toegankelijk te zijn voor een graafmachine. Op het deel waar geen historische grondverontreiniging voorkomt (cfr. 1.2.4), zijn er geen fysieke obstakels, waardoor een terreininventarisatie onmogelijk zou zijn.
- **nuttig?** Er zijn geen argumenten om aan te nemen dat het terrein dermate verstoord is dat een prospectie niet zinvol zou zijn. De proefputten brengen het archeologische potentieel van het bedreigde projectgebied in kaart. Op basis van deze informatie kan een beargumenteerde beslissing genomen worden in functie van een eventueel verder onderzoek.
- **schadelijk?** Een vooronderzoek met ingreep in de bodem, bestaande uit een proefputtenonderzoek, is de meest opportune manier om het archeologisch potentieel van het projectgebied in kaart te brengen. De mate van spoorbewerking blijft beperkt waardoor de sporen bewaard blijven voor een eventueel vervolgonderzoek.
- **noodzakelijk?** Gelet op het feit dat de geplande werken een substantiële ingreep in de bodem impliceren moet uitgegaan worden van een scenario waarbij *in-situ* bewaring onmogelijk is. Gelet op het verwachtingspatroon is de kans op aantreffen van archeologische indicatoren uit relevante periodes reëel.

2.1.2.3 Onderzoeksvragen

Doel van deze terreininventarisatie met ingreep in de bodem is een inschatting te maken van het archeologisch potentieel binnen het projectgebied. Volgende onderzoeksvragen dienen minimaal beantwoord te worden:

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?
- In hoeverre is het plangebied verstoord?
- Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Welke specifieke activiteiten (bewoning, ambachtelijke activiteiten) hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?
- Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
- Passen deze in de historische context van de locatie?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?
- Moet er, op basis van de archeologische resten en na confrontatie met de geplande werken, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?

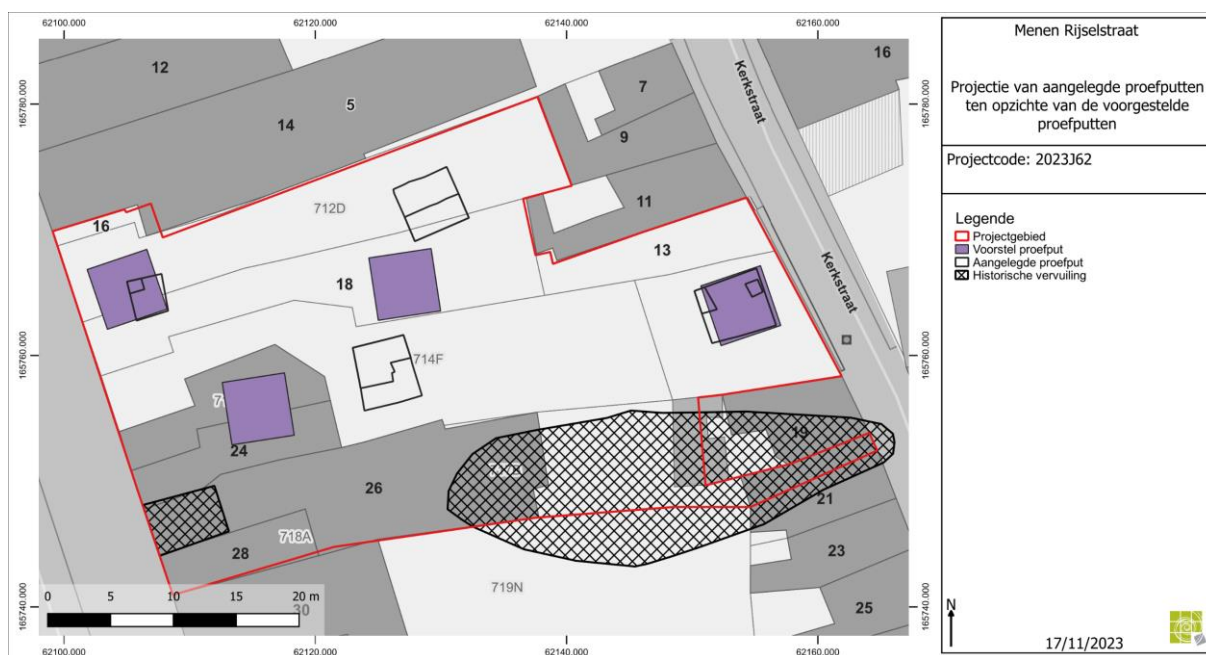
Indien er nog bijkomende onderzoeksvragen gesteld kunnen worden tijdens het vooronderzoek met ingreep in de bodem, dienen deze ook gesteld en beantwoord te worden.

2.1.2.4 Randvoorwaarden

Omwille van stabiliteitsredenen werd de inplanting van de proefputten, zoals opgenomen in het PvM, licht gewijzigd (Figuur 46). Gezien het feit dat Rijselstraat 24 bij aanvang van het archeologisch onderzoek nog niet gesloopt was en sloop vanaf het niveau van het maaiveld door een bodemsaneringsbedrijf uitgevoerd moest worden, werd er uit veiligheids- en gezondheidsredenen voor geadviseerd om de werkput ter hoogte van Rijselstraat nr. 24 te verschuiven van interieur naar exterieur⁹.

⁹ Mondelinge communicatie met de opdrachtgever.

Figuur 46. Projectie van de uitgevoerde proefputten op het indicatieve proefputtenplan, overgenomen uit het Programma van maatregelen.

2.1.3 Onderzoeksstrategie en methode

Het archeologisch onderzoek werd uitgevoerd door projectbureau Ruben Willaert nv, vertegenwoordigd door Janiek De Gryse (erkend archeoloog), Shari Eggermont (erkend archeoloog) en Emiel Vandewalle (archeoloog). Het team werd tijdelijk versterkt door Yelmer Debouck (archeoloog). Het onderzoek vond plaats tussen 12 en 16 oktober 2023.

Uitwerking en rapportage zijn van start gegaan op 17 oktober 2023. Deze werden uitgevoerd door Janiek De Gryse en Shari Eggermont. Het aardewerk werd uitgewerkt door Shari Eggermont¹⁰.

2.1.3.1 Methode

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek werd eerder aangetoond dat een prospectie met ingreep in de bodem de meest geschikte methode is om het eventueel bewaarde archeologische archief in kaart te brengen en te registreren.

Uitgaande van een complexe, verticale stratigrafie werd geopteerd voor 4 proefputten verspreid over het projectgebied. De dekkingsgraad is van die aard dat deze toelaat om voldoende gefundeerde uitspraken te doen over de rest van het projectgebied.

¹⁰ Het aardewerk werd ter determinatie voorgelegd aan K. De Groot (Agentschap Onroerend Erfgoed), waarvoor dank.

2.1.3.2 Onderzoeksstrategie

Het terrein werd geëvalueerd door middel van 4 proefputten (76,1m²) . Op die manier werd 5,2% van het terrein archeologisch onderzocht.

- WP1: 8,4m²
- WP2: 22,6m²
- WP3: 20,8m²
- WP4: 24,3m²

Alle werkputten werden aangelegd in aanwezigheid van de erkend archeoloog met een 13ton rupskraan met een platte graafbak van 1,8m breed. Alle aangetroffen sporen, vondsten, profielen en de contouren van de werkputten werden ingemeten met behulp van een RTS-toestel. De sporen werden gefotografeerd met behulp van een Pentax K-70 camera; de dimensies en oriëntatie werden aangeduid met een noordpijl en schaalbalk. Deze camera is gekoppeld aan een Getac-tablet, waarbij deze laatste functioneert als digitaal fotoformulier. Op deze digitale formulieren staan alle gegevens die eveneens op een analoog fotobordje terug te vinden zijn. Het gaat om:

- Projectcode: 2023J62
- Projectnaam: MERI-23
- Werkputnummer
- Vlaknummer
- Spoornummer(s) indien van toepassing
- Aard van de foto: Detail, coupe, overzichtsfoto, profielfoto, sfeer, ...

Al deze gegevens worden op die manier ook aan de foto gekoppeld (op basis van de bestandsnaam) en op die manier kan een database en fotolijst worden opgemaakt die als bijlage bij dit rapport is toegevoegd¹¹.

Tijdens de basisuitwerking zijn de opgravingsdata geadministreerd en gedigitaliseerd. Het vondsmateriaal werd gewassen, geteld en gewogen.

De meetresultaten worden verwerkt tot een opgravingsplan. Dateringen en faseringen werden aan dit kaartbeeld toegevoegd. Met deze gegevens werd getracht de onderzoeksvragen naar best vermogen te beantwoorden.

De vondsten worden tijdens de basisverwerking bewaard in het depot van Ruben Willaert nv. Alle ingezamelde archeologische vondsten en data, zijn conform de vigerende wetgeving, eigendom van de opdrachtgever.

2.1.3.3 Inbreng specialisten

K. De Groote (Agentschap Onroerend Erfgoed)

¹¹ Op maandag 16/10/2023 diende noodgedwongen overgeschakeld worden op het systeem van fotoformulieren.

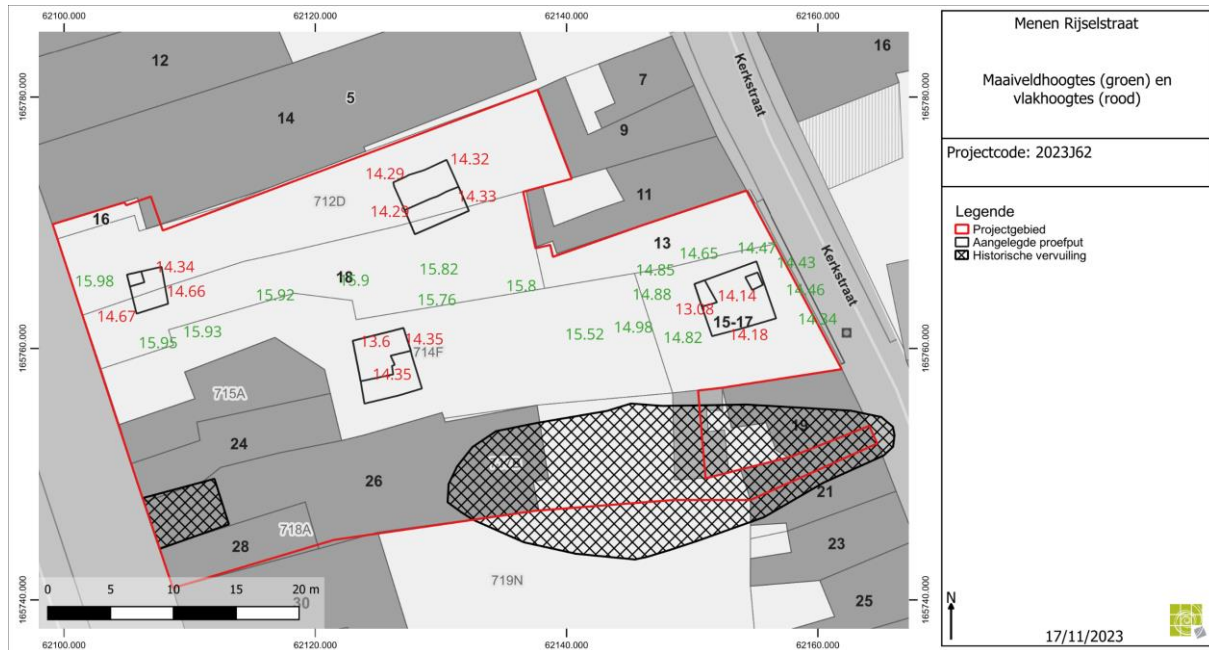

2.2 Assessmentrapport

2.2.1 Landschappelijke ligging

2.2.1.1 Beschrijving van de site aan het huidige oppervlak

De hoogte van het maaiveld varieert tussen 15,98m TAW (Rijselstraat) en 14,34m TAW (Kerkstraat). Het plangebied helt af in oostelijke tot zuidoostelijke richting naar de Kerkstraat.

Figuur 47. Puttenplan, met weergave van de maaiveldhoogtes (groen) en de vlakhoogte (rood) op de maximale uitgraafdiepte op de GBR-basiskaart (Bron: Geopunt).

2.2.1.2 Aardkundige opbouw

Figuur 48. Locatie van de profielen en de boringen weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Om een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw van het projectgebied, werden in totaal 4 profielen aangelegd (Figuur 48). Concreet werd in elke werkput telkens het meest relevante profiel gedocumenteerd. Eén daarvan, nl. het profiel in WP 1, werd fotografisch geregistreerd omwille van de subrecente datering. Wanneer de moederbodem op het niveau van het onderste aangelegde vlak niet bereikt kon worden, werd getracht om de stratigrafie aan te vullen aan de hand van handmatige boringen. In totaal werden 5 boringen gezet: 3 in WP 2 en 2 in WP 3 (Figuur 48).

Op basis daarvan kon geconcludeerd worden dat de opbouw in het centrale deel van het projectgebied vrij eenduidig is. De zones aan de Rijselstraat en de Kerkstraat wijken af, omdat de oorspronkelijke bodemopbouw in deze zones verstoord werd t.g.v. de dichte bebouwing aan straatzijde. Met uitzondering van WP 4 aan de Kerkstraat bestaat de bovenkant van het bodemprofiel in alle werkputten uit aanzienlijke ophogingspakketten. Figuur 53 kan hier als voorbeeld gelden. De dikte van deze pakketten varieert van 40 à 50cm (WP 3) tot 50 à 60cm (WP 2) en zelfs 80cm (WP 1). In WP 2 en WP 3 komt daaronder een vrij onverstoord bodemprofiel voor. Voor een meer gedetailleerde beschrijving, kan verwezen worden naar de beschrijving van de respectievelijke werkputten (2.2.2).

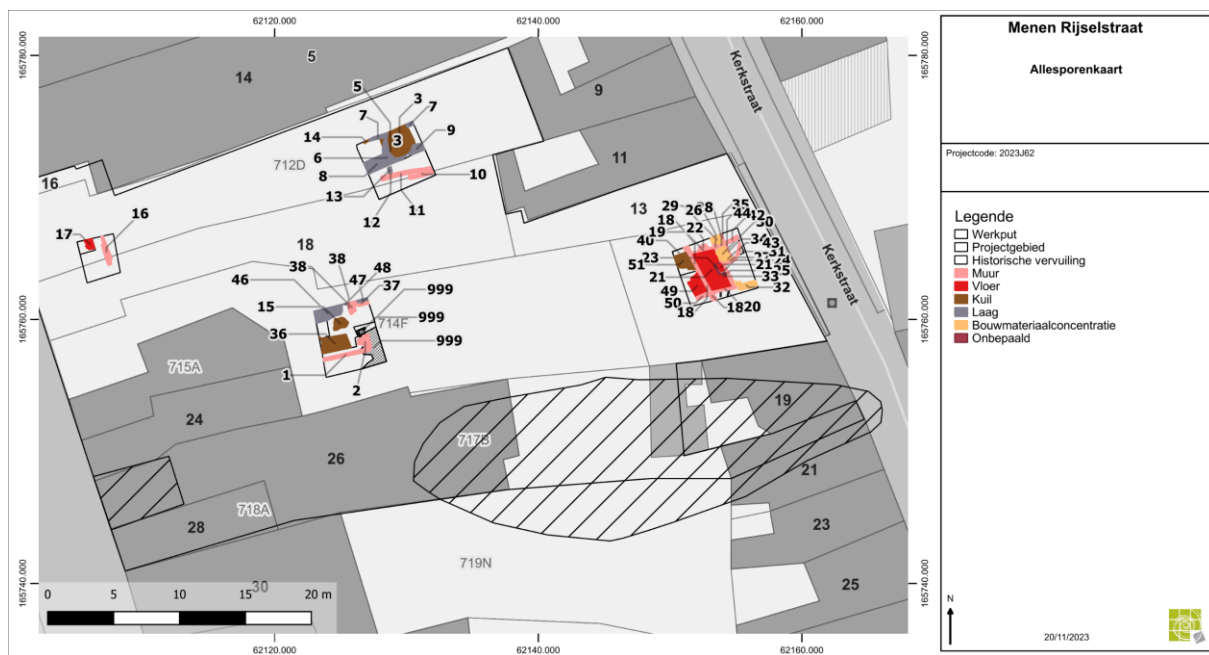
2.2.2 Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

Tijdens de terreinevaluatie werden 51 sporen geregistreerd. 4 spoornummers kwamen uiteindelijk te vervallen. Voor meer informatie wat betreft de aard van de sporen kan verwezen worden naar tabel 3.

Verder werd S999 gebruikt voor recente verstoringen en S5000 voor puntvondsten. In dit assessment wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste sporen/structuren.

Tabel 3. Overzicht van de sporen

Afkorting	Aard spoor	Aantal
BWC	Bouwmateriaalconcentratie	5
KL	Kuil	7
LG	Laag	9
MR	Muur	24
REC	Recente verstoring	1
VR	Vloer	3
XXX	Onbepaald	2

Figuur 49. Thematische kaart weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

2.2.2.1 WP1

Figuur 50. Overzichtsfoto Profiel 2.

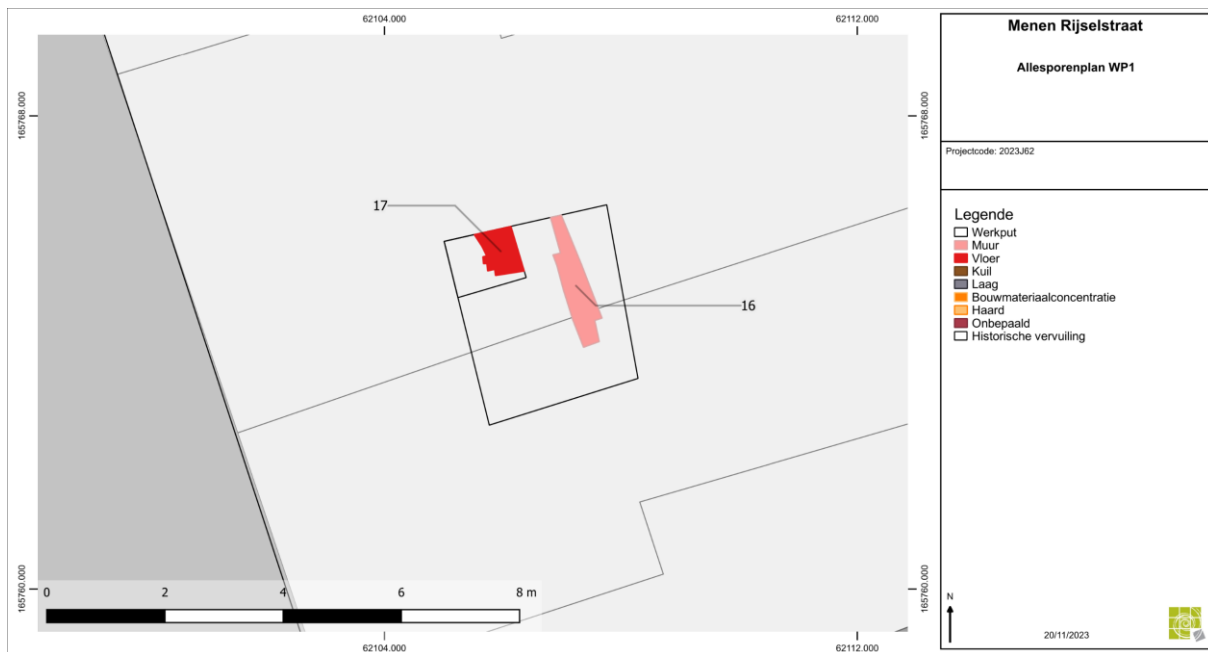
Figuur 51. Overzichtsfoto muur S16 en vloer S17.

1. Stratigrafie

WP 1 werd hoogstwaarschijnlijk aangelegd ter hoogte van een opgevulde kelder. Vanaf 80cm t.o.v. de bovenkant van de huidige verharding -onder het ophogingspakket dat ook in WP 2 en WP 3 werd vastgesteld- werd over de volledige oppervlakte van de werkput stabilisé vastgesteld (Figuur 50). Er werd geopteerd om lokaal een sondering te maken om de diepte van de verstoring te kunnen bepalen. In deze sondering kon op 14,00m TAW, m.a.w. op ca. 2m t.o.v. de bovenkant van de huidige verharding, een vloer in cementtegels (S17; 15,5x15,5cm) vastgesteld worden (Figuur 51). De tegels van deze vloer bevonden zich niet meer volledig *in situ*, maar het lijkt wel degelijk om de keldervloer te gaan. Omwille van veiligheidsredenen was het niet mogelijk om één van de tegels te verwijderen en de onderliggende pakketten te onderzoeken aan de hand van een manuele boring. De sondering machinaal verder verdiepen was, met het oog op stabiliteit en veiligheid, evenmin een optie. Bijgevolg werd beslist om de sondering te beëindigen op het niveau van de keldervloer.

2. Sporen en structuren

Aan oostelijke zijde van de werkput werd een bakstenen muur aangesneden (Figuur 51 en Figuur 52). Het gaat om een bakstenen muur (S16), opgebouwd uit recuperatiemateriaal. Het metselwerk bestond hoofdzakelijk uit bakstenen van 19,5x5cm, maar er werd minstens ook 1 baksteen van 25x11x5cm vastgesteld. Het bindmateriaal bestaat uit een vrij zachte beige kalkmortel. Het is niet duidelijk of het om 1 muur gaat, die aan noordzijde licht verschoven is, of er sprake is van een aanpassing aan noordzijde. Beide muursegmenten lijken niet volledig in dezelfde lijn te liggen. In deze fase van het onderzoek kon niet met zekerheid bepaald worden of deze muur te interpreteren is als de oostelijke keldermuur.

Figuur 52. Allesporenkaart WP 1.

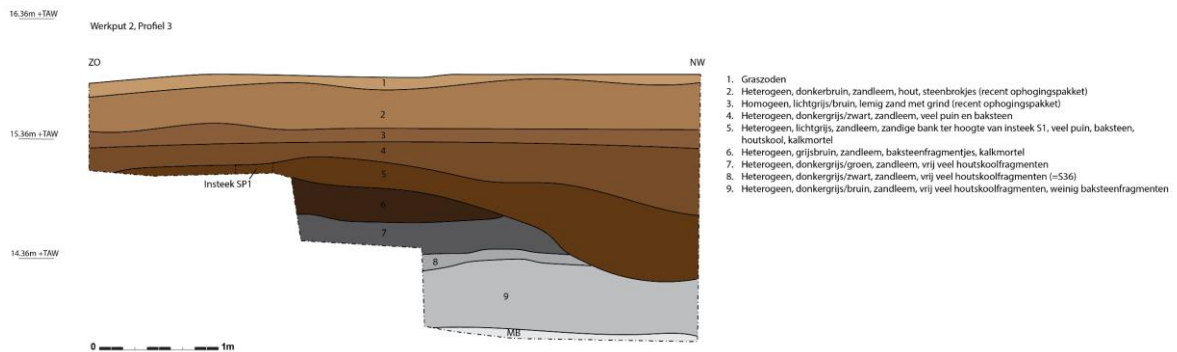
3. Vondsten

In werkput 1 werden geen vondsten gedaan.

2.2.2.2 WP2

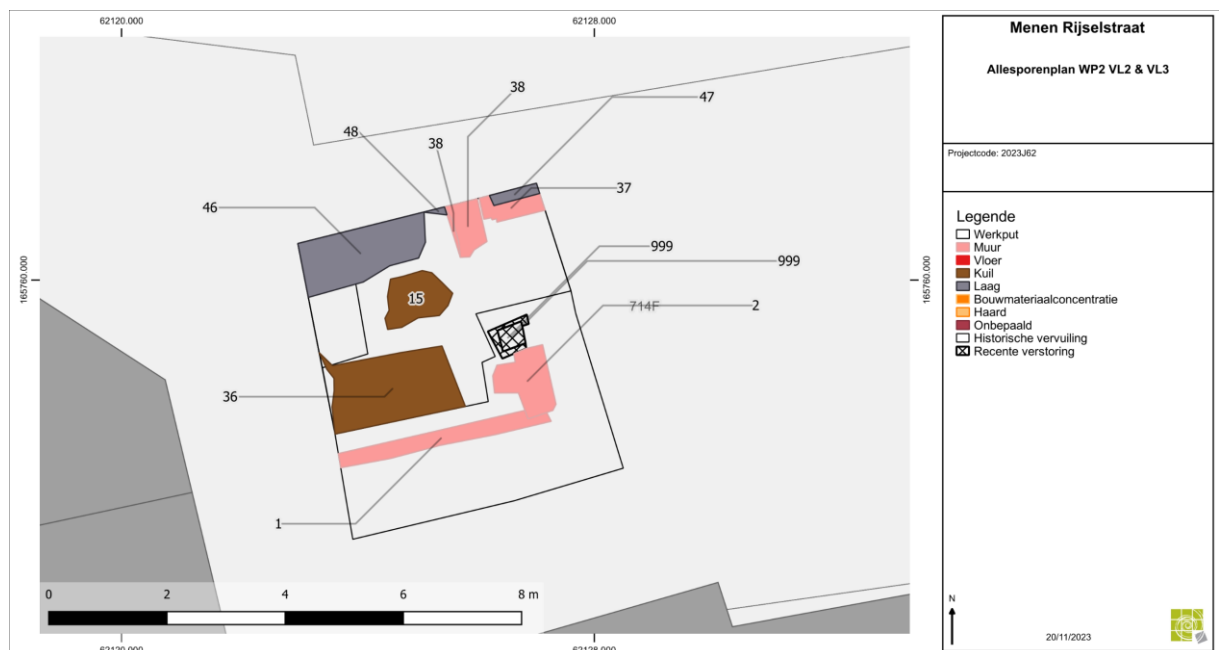
1. Stratigrafie

De dikte van het ophogingspakket bedraagt in WP 2 50 à 60cm; daaronder komt een onverstoorte bodemopbouw voor (Figuur 53, Figuur 55 en Figuur 56). Na de aanleg van vlak 3 (zie verder), werd ervoor geopteerd om meer inzicht te krijgen in de bodemopbouw d.m.v. een sondering in de noordwestelijke hoek van de werkput. Deze sondering werd aangelegd tot op 13,6m TAW. De overgang met de moederbodem situeert zich binnen deze werkput op 13,76m TAW, m.a.w. op 2,10m -mv.

Figuur 53. Profieltekening van WP2/Profil 3.

2. Sporen en structuren

Figuur 54. Allesporenplan van WP 2.

In vlak 1 werd op 16,06m TAW een recente verstoring (code 999) geregistreerd.

Vlak 2 werd aangelegd tussen 14,95m TAW en 15,05m TAW. Op dit niveau werd een oostwest georiënteerde bakstenen muur (S1) aangetroffen, waarvan de bovenkant zich situeert op 15,04m TAW (Figuur 55). Deze muur was sterk verzakt aan oostelijke zijde; dit fenomeen manifesteert zich tevens in de dieper niveaus (zie verder). S1 was opgebouwd uit recuperatiemateriaal en duidelijk geassocieerd met een leempakket.

Metselwerk S2 werd aangelegd op hetzelfde leempakket. Het is niet helemaal duidelijk hoe dit metselwerk te interpreteren is. Het lijkt om een soort T-vormig metselwerk te gaan, waarbij er sprake is van een noordzuid-segment en een tweede segment in westelijke richting. Het metselwerk is evenwel sterk verstoord. Uitbraaksporen die met dit metselwerk te associëren zouden zijn, konden niet geregistreerd worden. Ook het stratigrafisch onderzoek van de profielen, zowel de westwand van de werkput als de noordwand, leverde geen bijkomende informatie op. Chronologisch lijkt S2 jonger dan S1.

Beide structuren, S1 en S2, zijn stratigrafisch jonger dan kuil S36, die aan het licht kwam op het niveau van vlak 3. Om meer inzicht te krijgen in de verdere bodemopbouw werd de zone ten noorden van muur S1 verdiept (Figuur 55); vlak 3 werd aangelegd op 14,35m TAW. Op dit niveau kwamen verschillende kuilen aan het licht, waaronder S36. Deze kuil kon niet volledig in grondvlak vrijgelegd worden, vermits deze zich verder onder muur S1 en onder Profiel 3 uitstrekte. Het vullingspakket werd gekenmerkt door de aanwezigheid van sinters en verbrande baksteenfragmenten, wat er vermoedelijk op wijst dat het om een afvalkuil van vermoedelijk grote omvang gaat. Opvallend is de vaststelling dat de kuil afgedekt wordt door diagonale pakketten, die duidelijk in oostelijke richting duiken (Figuur 56). Enkel vervolgonderzoek, waarbij dit fenomeen op ruimere schaal onderzocht kan worden, kan een antwoord bieden.

Ten noorden van kuil S36 werd een tweede kuil (S15) vastgesteld. Ter hoogte van de randen van de kuil kwam organisch materiaal voor; de centrale vulling bestond uit een sterk heterogeen pakket. Ter hoogte van deze kuil kon vrij veel aardewerk gerecupereerd worden (zie verder).

In de noordoosthoek van deze werkput werd een bakstenen putconstructie (S37) aangesneden (Figuur 57). Enkel de zuidwestelijke hoek van deze constructie kon tijdens deze fase van het onderzoek geregistreerd worden. De bovenkant van deze structuur situeert zich op 87cm -mv. De breedte van de zuidmuur bedraagt 31,5cm; van de westmuur 15cm. De muur is opgetrokken met rode bakstenen van 22x10x5cm, gevat in beige kalkmortel. Geassocieerd met deze structuur werden verschillende aardewerkfragmenten gerecupereerd, die mogelijk reeds een indicatie geven van de opgave van deze structuur.

Ten westen van deze structuur werden 2 bakstenen muren in verband vastgesteld (S38 en S45) (Figuur 58). De bovenkant van S38 situeerde zich op 122cm -mv. Het metselwerk had een breedte van 40cm en was opgetrokken met bakstenen van 25x12x5cm. In deze fase konden 4 baksteenlagen geregistreerd worden. Het metselwerk stond in verband met S45, dat logischerwijs gekenmerkt werd door het gebruik van hetzelfde baksteenformaat. Het metselwerk lijkt stratigrafisch afgedekt door hetzelfde pakket als het pakket dat putconstructie S37 afdekt.

Figuur 55. Overzichtsfoto van WP 2.

Figuur 56. Kuil S36 wordt afgedekt door diagonale pakketten, die duidelijk in oostelijke richting duiken.

Figuur 57. Bakstenen putstructuur in de noordoosthoek van WP 2.

Figuur 58. Bakstenen constructie ter hoogte van de noordwand van WP 2.

3. Vondsten

Vlak 1 -2

Bij het machinaal aanleggen van vlak 1 naar vlak 2 werden net op de overgang van de ophogingspakketten naar de antropogene pakketten, op 15,23m TAW, 2 pijpensteelfragmentjes ingezameld¹². Eén pijpensteel is versierd met fleur de lis. Een tweede pijpensteel is versierd met opgelegde ‘bolletjes’. Verder is de pijp gemerkt met een bandstempel op de steel ‘Nihoul a Nimy, Depose. Het is een verwijzing naar de Belgische firma Nihoul, die gevestigd was in het plaatsje Nimy. Deze pijp is te dateren tussen 1825 en 1920.

Vlak 2

Bij de opkuis van muur S2 kwamen 5 aardewerkfragmenten aan het licht¹³. Tot de groep van het rood aardewerk behoren 2 randfragmenten, waarvan 1 met de aanzet van een oor, en een wandfragment van een grape. Daarnaast kon een randfragment van een bord, voorzien van gele slibversiering, gerecupereerd worden. Naast rood aardewerk werd ook 1 wandfragment steengoed vastgesteld. Het ensemble is te dateren in de eerste helft van de 17de eeuw.

Vlak 3

Uit S15 konden 36 aardewerkfragmenten gerecupereerd worden¹⁴. Naast 2 steengoedfragmenten¹⁵, die te dateren zijn in de tweede helft van de 15de/eerste helft 16de eeuw, gaat het uitsluitend om rood aardewerk¹⁶. Binnen deze aardewerkgroep konden volgende vormen onderscheiden worden: grape, kom, bord, pan en lavabo.

Laatstgenoemde (Figuur 59) is bijzonder interessant binnen dit ensemble. Het gaat immers om een uiterst zeldzaam vormtype. Lavabo's zijn recipiënten met een bolvormig lichaam, 2 oren en 2 tuiten. De exemplaren in aardewerk zijn afgeleid van metalen voorbeelden en werden in adellijke of religieuze milieus gebruikt als waterbekken voor rituele handenwassing¹⁷. Metalen exemplaren komen vaak voor op schilderijen van de Vlaamse Primitieven uit de 15de eeuw (Figuur 61 en Figuur 62). Telkens gaat het om voorstellingen van burgerlijke interieurs, waar metalen lavabo's aan een ketting voorkomen in een nis boven een wasbekken in metaal of steen. Ter vergelijking -qua vormtype- kan verwezen worden naar een exemplaar, dat aan het licht kwam in een poel op de Hopmarkt in Aalst (Figuur 60)¹⁸. Dit exemplaar uit de late 15de/vroeg 16de eeuw is afgewerkt met een groene, koperhoudende loodglazuur, met uitzondering van de bolle onderzijde. De slijtage aan de oren wijst er duidelijk op dat dit recipiënt opgehangen werd aan een ketting of een touw. De kalkaanslag op de binnenzijde wijst op een frequent gebruik als waterbekken. Op het lichaam komen 3 types van zgn. sgraffito-versiering voor: mogelijk florale motieven, letters en/of cijfers en bloemvormige symbolen. Volgens de onderzoekers is het object mogelijk afkomstig van het karmelietenklooster, dat vanaf 1497 in de onmiddellijke omgeving van de vindplaats werd opgericht. Het betreft hier immers een zeldzame vorm, die volgens iconografische bronnen een rol speelde in de liturgie. Meer zelfs, mogelijk stond deze symbool voor de zuiverheid van Maria¹⁹. Ook in andere religieuze contexten kwamen lavabo-

¹² V1.

¹³ V5.

¹⁴ Volledigheidshalve dient opgemerkt te worden dat uit S15 ook dierlijk botmateriaal (V15 en V17), een pijpensteeltje (V18) en een fragment van een dakpan (V23) gerecupereerd kon worden.

¹⁵ V16.

¹⁶ V14 en V16.

¹⁷ DE GROOTE 2008, 240; Müller 1997, 260; Müller 2006, 272-279, Abb. 83. Rituele handwassing was gebruikelijk in hogere kringen (GAIMSTER & VERHAEGHE 1992, 314; MÜLLER 1997, 260).

¹⁸ DE MAEYER, VAN CAUWENBERGH, KLINKENBORG, Taelman, Cherreté 2014, fig. 29. Deze context is te dateren tussen 1450 en 1550 (DE MAEYER, VAN CAUWENBERGH, KLINKENBORG, Taelman, Cherreté 2014, 44).

¹⁹ BEEMSTER 2004, 12.

fragmenten, al dan niet met sgraffitodecor, aan het licht, zoals bijvoorbeeld in de abdij van Beaulieu (Petegem)²⁰ en het klooster van de Zwartzusters (Alkmaar)²¹.

De aanwezigheid van dit fragment binnen dit plangebied in het centrum van Menen roept heel wat interessante vragen op, gezien het hier niet om een religieuze context gaat en er ook (nog) geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van woningen, die behoren tot de hogere klasse van de maatschappij. Mogelijk kan het vervolgonderzoek hier meer duidelijkheid brengen.

Figuur 59. Lavabo-fragment, extern bedekt met glazuur, afkomstig uit huidige site.

Figuur 60. Ter vergelijking: lavabo met twee oren en twee diagonale tuiten, uit een poel op de Hopmarkt van Aalst (DE MAEYER, VAN CAUWENBERGH, KLINKENBORG, TAELEMAN, CHERRETÉ 2014, fig. 29).

20 DE GROOTE 2008, 240, fig. 186 en fig. 187. Deze context is te dateren in het eerste kwart van de 16de eeuw.

21 BEEMSTER 2004, 12.

Figuur 61. Robert Campin, Mérodetriptyek (detail), ca. 1420-1430, met aanduiding van de lavabo in metaal (DE Vos 2002, 28-29, uit: DE GROOTE 2008, 242).

Figuur 62. Dieric Bouts: detail met lavabo, uit 'Het laatste Avondmaal', 1464-1468/1476. (DE Vos 2002, 198-199, uit: DE GROOTE 2008, 242).

Ook met bakstenen putstructuur S37 was heel wat aardewerk gerecupereerd. Naast glas²² en keramiek²³, konden 3 aardewerkfragmenten gerecupereerd worden²⁴. Het gaat om een randfragment van een teil en een wandfragment in rood aardewerk en een randfragment van een bord in faïence. Laatstgenoemde is voorzien van een blauwe decoratie. Dit fragment is te dateren in de 16de-17de eeuw. Uit de vulling van de putstructuur kon een randfragment van een kom in Hafnerwaar gerecupereerd worden²⁵. Dit aardewerk, dat uit de regio Keulen zou komen, is te dateren in de 16de/begin 17de eeuw. D.m.v. vervolgonderzoek kan bevestigd worden of de putstructuur in die periode opgegeven en opgevuld werd.

2.2.2.3 WP3

1. Stratigrafie

Het ‘maaiveld’ van werkput 3 bestond gedeeltelijk uit enkele matten kunstgras en het daarmee geassocieerde zandpakket. De dikte van het ophogingspakket bedraagt in WP3 40 à 50cm; Figuur 63 illustreert duidelijk dat het ophogingspakket in dikte toeneemt naar het westen toe. Daaronder komt een vrij onverstoorte bodemopbouw voor. Er werd geopteerd om het noordelijke profiel (Profiel 1) te registreren.

Figuur 63. Overzichtsfoto van Profiel 1.

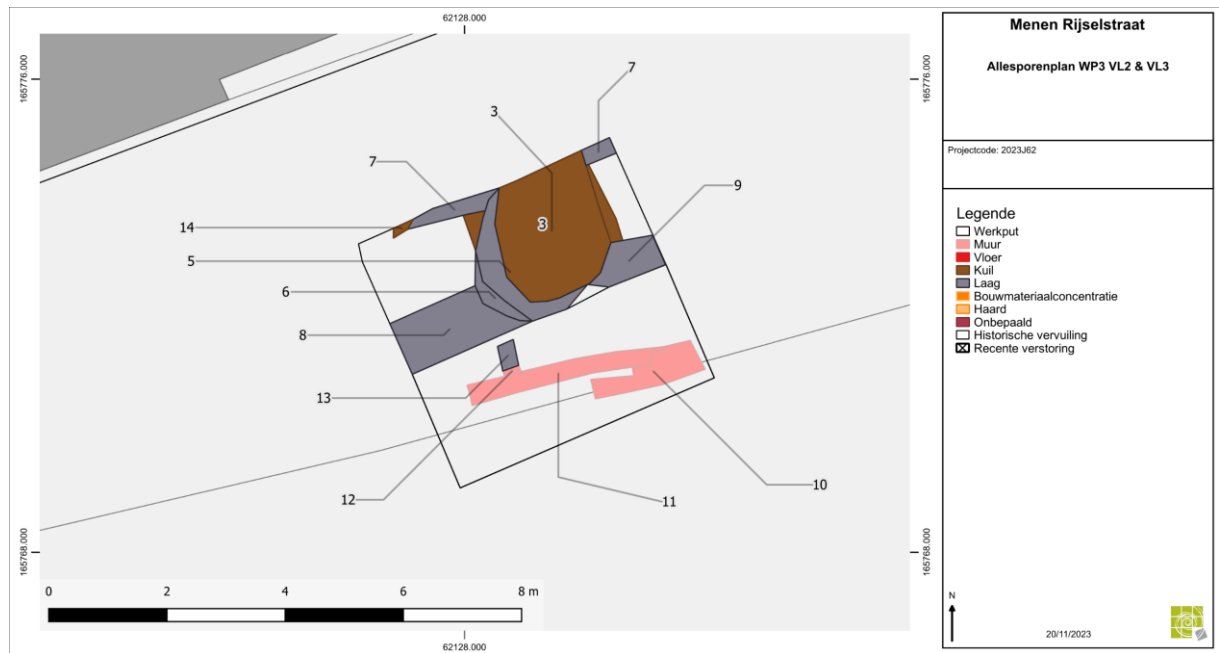
²² V20. Het gaat zowel om vensterglas als om 2 passende fragmenten (een bodemfragment en een randfragment) van een drinkglas, voorzien van florale motieven.

²³ V21. Het gaat om een pijpensteel.

²⁴ V19.

²⁵ V22. Voor vergelijkingsmateriaal kan verwezen worden naar BARTELS 1999A, 150-152 en BARTELS 1999B, 765-770. CLEVIS & THIJSEN 1989, 14-15. Ook in een 16de-eeuwse context op de Hopmarkt van Aalst kwam een exemplaar in Hafnerwaar aan het licht (schriftelijke mededeling K. De Grootte).

2. Sporen en structuren

Figuur 64. Allesporenplan van WP 3.

In werkput 3 werden 3 vlakken aangelegd. In vlak 1 werden enkel fotografische waarnemingen gedaan.

Op het niveau van vlak 2 konden verschillende bakstenen muren geregistreerd worden: S10 t.e.m. S12. S10 (14,98m TAW) heeft aan oostzijde een max. breedte van 56cm en aan westzijde 24cm. Op 20cm daarvoor komt een tweede muur voor, nl. S11 (14,92m TAW). Centraal komt aan noordelijke zijde van S11 een aanzet van een noordzuid georiënteerde muur voor: S12. Deze aanzet heeft een breedte van 23cm en een diepte van 10cm. In het verlengde hiervan komt een pakket met verbrande baksteen en houtskool (S13) voor. Dit pakket heeft een breedte van 28cm en sluit rechtstreeks aan op S12.

Aan noordzijde daarvan kwam een grote puinkuil (S3) aan het licht. Deze kon slechts gedeeltelijk geregistreerd worden; deze strekte zich immers verder uit in noordelijke richting. Deze zone werd in een tweede fase verdiept (zie verder).

Figuur 65. Overzichtsfoto van de bakstenen resten in vlak 2, in associatie met vlak 3.

Figuur 66. Overzichtsfoto van S13.

Ten noorden van de bakstenen muren -onder kuil S3- kon het bodemarchief verder onderzocht worden. Hier werd een derde vlak aangelegd op 14,28m TAW. Op dit niveau kon puinkuil S3 opnieuw geregistreerd worden. De aanzet van deze puinkuil werd tevens geregistreerd in Profiel 1. D.m.v. een boring kon bepaald worden dat de diepte van deze kuil, die werd uitgegraven in de moederbodem, ca. 1,5m bedraagt t.o.v. vlak 3.

Figuur 67. Overzichtsfoto van vlak 3 in WP 3.

Deze puinkuil oversnijdt een oudere kuil, S5. Het vullingspakket bestond uit heterogene zandleem, met vrij veel baksteenfragmenten en witte kalkmortelspikkels. Mogelijk is ook S6 te interpreteren als een deel van het vullingspakket. In deze fase van het onderzoek kon niet bepaald worden of het hier om een kuil of om een waterput gaat. Wel kon aan de hand van een boring bepaald worden dat de diepte van deze kuil 1m t.o.v. vlak 3 bedraagt.

S5 oversnijdt op zijn beurt kuil S8. Het gaat om een sterk gebioturbeerd spoor met een lineaire begrenzing aan noordzijde. Het grondplan van deze kuil kon in deze fase van het onderzoek niet bepaald worden, aangezien deze zich verder uitstrekt onder het niveau van vlak 2. Evenmin kon bepaald worden of er een relatie bestaat met een spoor S 9, aan oostzijde van puinkuil S3.

Tenslotte komen in associatie met een sterk uitgelooagd pakket in Profiel 1 enkele vrij uitgelooigde sporen voor, zoals het lineair spoor S7 en S14. De aard van deze sporen kon tijdens

deze fase van het archeologisch onderzoek niet goed bepaald worden en dient verder onderzocht te worden.

3. Vondsten

Vlak 2

Op het niveau van vlak 2 werden binnen de vulling van kuil S3 3 fragmenten rood aardewerk vastgesteld²⁶. Het gaat om een bodemfragment en een wandfragment; het vormtype kon in geen van beide gevallen bepaald worden. Daarnaast bevatte deze kuil een fragment van een zgn. dubbelbak (Figuur 68). Het gaat om een etensbakje, die gebruikt werd om dieren eten en water te geven. Dit fragment wordt o.a. afgebeeld op onderstaand schilderij van Frans Snyders (1579-1657) (Figuur 69).

Figuur 68. Fragment van een zgn. dubbelbak.

Figuur 69. Aanduiding van een dubbelbak op een schilderij van Frans Snyders, 'Chicken Coop', 1650 (met dank aan K. De Groote).

²⁶ V6.

Bij de opkuis van S11 konden 2 wandfragmenten gerecupereerd worden²⁷. Het gaat om een wandfragment in rood aardewerk en een wandfragment in steengoed, voorzien van een renaissancemotief. Het aardewerk is te dateren in de eerste helft van de 17de eeuw.

Bij de opkuis van S12 kon slechts 1 wandfragment in rood aardewerk gerecupereerd worden²⁸. Hoewel deze weinig diagnostisch is, is deze wellicht in dezelfde periode te dateren als het hierboven beschreven aardewerk.

Bij de opkuis van S13 kwam een fragment van een drinkglas aan het licht²⁹.

Vlak 3

De vulling van S6 bevatte 3 wandfragmenten: 2 in rood aardewerk en 1 in steengoed³⁰. Het aardewerk is te dateren in de 16de/17de eeuw. Deze datering is mogelijk een *terminus post quem* voor de datering van S5 én S3.

Uit S8 konden 2 fragmenten gerecupereerd worden³¹. Het gaat om een randfragment van een kom en een randfragment met oor, beide afkomstig van een grape. Laatstgenoemde fragment is aan de binnenzijde voorzien van geel glazuur. Het aardewerk is te dateren in de 16de/17de eeuw.

2.2.2.4 WP4

1. Stratigrafie

Figuur 70. Overzichtsfoto van Profiel 4.

WP 4 situeert zich aan de zijde van de Kerkstraat. T.g.v. de intense gebouwresten kon de stratigrafie slechts op één plaats geregistreerd worden. In de noordwestelijke hoek van de werkput kon een sondering uitgevoerd worden tot op 13,08m TAW. T.g.v. de natte omstandigheden kon de overgang met de moederbodem niet geregistreerd worden d.m.v. een boring.

²⁷ V9.

²⁸ V12.

²⁹ V10.

³⁰ V11.

³¹ V8.

2. Sporen en structuren

Vlak 1

Op het niveau van vlak 1 kwamen binnen deze werkput aan de Kerkstraat heel wat gebouwsporen aan het licht. Centraal werd een bakstenen vloer (S21) aangesneden op 13,98m TAW (Figuur 71 en Figuur 75). Deze vloer is opgebouwd uit recuperatiemateriaal (21x10cm; 21,5x10,5cm; 20,5x10,5cm; 22x10,5cm) en gevat in beige kalkmortel. De vloer wordt aan 4 zijden begrensd door bakstenen muren: S18, S19, S20 en S25/S26. De rijen bakstenen van de vloer zijn georiënteerd op de langsmuren (S18 en S25/S26); ter hoogte van de korte zijden (S19 en S20) komt een smalle afboording voor. Hier komt 1 baksteenrij, parallel met de korte zijden voor. Rekening houdende met de diepte van de westelijke muur, gaat het bijna zeker om een vloer bovenop een kelderruimte. Er werd geopteerd om deze kelderruimte niet in de fase van het vooronderzoek te verstoren.

Tegen muur S26 komt op de vloer een lineaire aflijning voor, die aansluit op muurrestant S24. De breedte (buitenwerks) bedraagt 48cm; de lengte 86cm. Ten zuiden van dit spoor komt een veegputje met een lengte van 35,5 x 24cm voor. Het vullingspakket bestaat uit zwarte sinters. De diepte van het putje werd niet bepaald.

De muren rond de vloer waren telkens tot op ca. 14,15m TAW afgebroken. Zowel bij S18, S19 als bij S20 konden aan de binnenzijde sporen van een witte afwerkingslaag gezien worden. De afwerking was het best bewaard bij S19. Alle muren zijn opgetrokken met recuperatiemateriaal.

Figuur 71. Overzichtsfoto van WP4, vanaf de zuidelijke zijde.

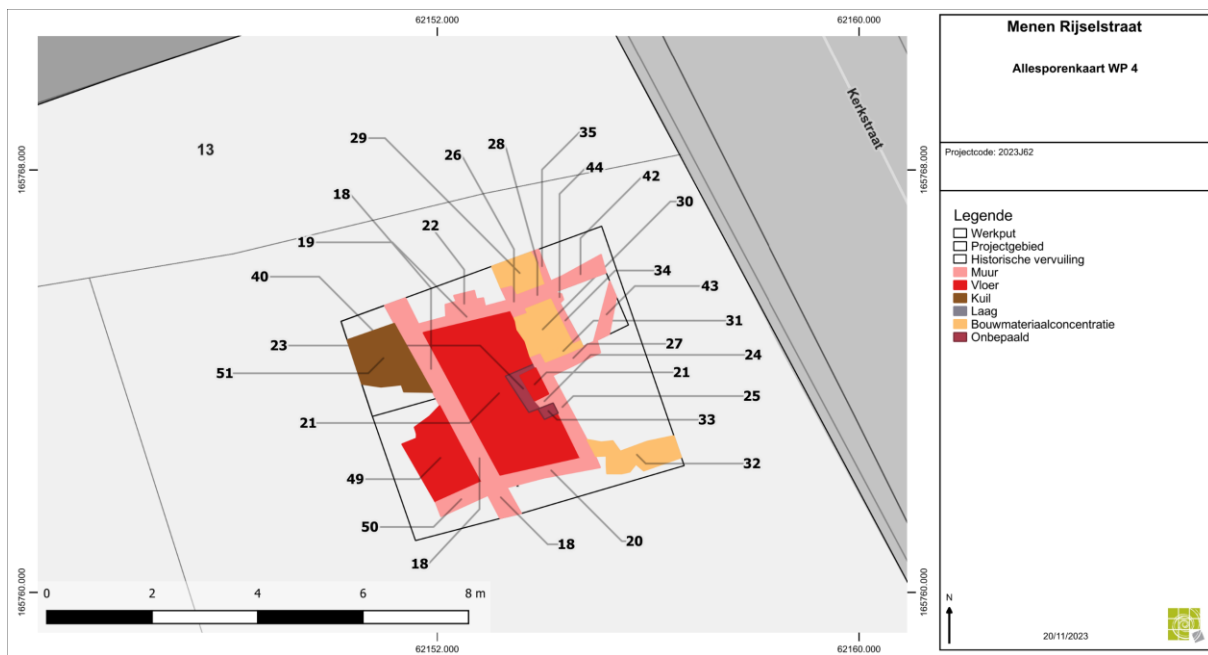
Figuur 72. Overzichtsfoto van WP4, vanaf de westelijke zijde, met aanduiding van de 2 ingezakte gewelven.

Figuur 73. Overzicht van de 2 ingezakte gewelven aansluitend op vloer S21.

Figuur 74. Overzicht van de (buiten)verharding ten westen van vloer S21.

Figuur 75. Allesporenplan WP4.

Aan oostzijde van de vloer werden twee verzakte, bakstenen gewelven vastgesteld: S29 (14,17m TAW) en S30 (14,09m TAW). Deze staan ongetwijfeld in verband met de ruimte onder vloer S21. Gewelf S30 situeert zich stratigrafisch op vloer S21 en is bijgevolg gelijktijdig of jonger. De gewelven zijn opgetrokken met bakstenen van 20x9,5x5cm; 21x5cm; 22x10x5cm. Ze zijn te associëren met dunne zijmuurtjes, die slechts lokaal geregistreerd konden worden, maar gekenmerkt worden door een witte afwerkingslaag aan de binnenzijde.

Aan westelijke zijde sluit op vloer S21 een bakstenen verharding (S49) aan, die eveneens opgebouwd is uit recuperatiemateriaal. Deze verharding situeert zich op 13,98m TAW. Gezien het gebruik van het materiaal én de aanleg op een leempakket lijkt het eerder om een buitenverharding te gaan. Deze structuur werd aan zuidelijke zijde begrensd door verschillende natuurstenen blokken (S50).

In welke periode deze resten te dateren zijn, is op heden bijzonder moeilijk te bepalen door het gebruik van recuperatiemateriaal én het gebrek aan vondsten. Uiteraard dient erop gewezen te worden dat WP4 aangelegd werd ter hoogte van gesloopte bebouwing langs de Kerkstraat én heel wat muren gekenmerkt zijn door het gebruik van vrij kleine bakstenen. Tijdens de uitwerking van het archeologisch vooronderzoek zijn er geen plannen beschikbaar van de gesloopte bebouwing langs de Kerkstraat. Het opgravingsplan kon m.a.w. niet op het plan van de bestaande toestand van de gesloopte bebouwing geprojecteerd worden. De projectie van het opgravingsplan op het 19de-eeuwse kaartmateriaal geeft evenmin bijkomende informatie. Algemeen gesteld dient geconcludeerd te worden dat verder onderzoek van deze resten zinvol en noodzakelijk is om een beter inzicht te krijgen in de evolutie van de bewoning langs de Kerkstraat. Centraal staat immers de vraag of er resten voorkomen die voorafgaan aan de gesloopte bebouwing en, indien ja, hoe deze resten zich verhouden tot de resten die op een dieper niveau voorkomen in deze zone.

Vlak 2

Net ten oosten van de 2 eerder vermelde gewelven S29 en S30 werd getracht om een sondering te maken om verder inzicht te bekomen. Deze sondering diende echter vrij snel gestaakt te worden omdat op het niveau van ca. 14,03m (vlak 2) opnieuw bakstenen resten aan het licht kwamen. Sommige van deze resten, zoals S43, wijken qua oriëntatie sterk af van de oriëntatie van de resten in vlak 1. Het is niet duidelijk of de afwijkende oriëntatie wijst op een oudere bouwfase; het baksteenformaat is immers vrij gelijkaardig (19x5cm).

Vlak 3

Tenslotte werd ervoor geopteerd om een sondering te maken ten noorden van de vermoedelijke buitenverharding S49. Op 13,17m TAW werd een kuil (S51) vastgesteld en werd beslist om de sondering te beëindigen. Deze kuil kon tijdens de prospectie zeer moeilijk onderzocht worden, t.g.v. water uit het puinpakket dat dit spoor afdekte.

3. Vondsten

Bij de registratie van WP4 konden geen vondsten gerecupereerd worden.

2.2.3 Assessment van de vondsten

Tijdens het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek werden in totaal 23 vondstnummers uitgeschreven. Er werden geen stalen voor bemonstering genomen. De vondstcategorieën beslaan: aardewerk (13), bouw materiaal (2), keramiek (3), dierlijk botmateriaal (3) en glas (2).

2.2.3.1 Aardewerk

Alle aardewerkfragmenten werden op tafels uitgelegd. De beschrijving gebeurde op detailniveau, per stratigrafische context. Per vondstnummer werd een eerste indeling gemaakt op basis van het soort aardewerk (grijs, rood, steengoed, hoogversierd aardewerk etc.). Vervolgens werd per aardewerksoort het totaal aantal scherven geteld alsook het aantal rand-, wand- of bodemfragmenten. Daarnaast werd ook telkens het minimum aantal individuen (=MAI) bepaald en indien mogelijk toegewezen aan een bepaald vormtype (kogelpot, pan, kom...). Tenslotte werden belangrijke kenmerken genoteerd (aanwezigheid van versiering, roetaanslag...) en werd een datering toegevoegd.

In totaal werden 103 fragmenten aardewerk ingezameld (4615,5gram).

Tabel 4. Inventaris van het ingezamelde aardewerk

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORNR	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	SOORT	AANTAL	GEWICHT	OPMERKING	PERIODE	VERZAMEL
12	3	3	12	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	7,00	1 wandfragment	NT	AFW
11	3	3	6	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	2	8,00	2 wandfragmenten	NT	TROF
11	3	3	6	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	0,50	1 wandfragment	NT	TROF
8	3	3	8	1	AWG	ROOD	MAI: 1; grape	1	100,00	1 randfragment met oor, geel glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV
8	3	3	8	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	1	42,00	1 randfragment	NT	AANV
6	3	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; dubbelbak	1	545,00	archeologisch volledig profiel	NT	AANV
6	3	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	75,00	1 bodemfragment	NT	AANV
6	3	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	5,00	1 wandfragment, groen glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV
4	3	1	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; grape	3	62,00	1 randfragment, 2 wandfragmenten	NT	AANV
4	3	1	5000	1	AWG	WIT	MAI: 1; bord	1	4,00	1 randfragment	NT	AANV
4	3	1	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; grape	2	74,00	1 randfragment, 1 wandfragment, groen glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV
4	3	1	5000	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	73,00	1 randfragment, zeer dikwandig	NT	AANV
4	3	1	5000	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	11,00	1 wandfragment	NT	AANV
4	3	1	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	5	216,00	5 wandfragmenten	NT	AANV
9	3	2	11	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	39,00	1 wandfragment, donkerbruin glazuur aan de buitenzijde, wit glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV
9	3	2	11	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	16,00	1 wandfragment, met renaissance-motief	NT	AANV
14	2	2	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; grape	5	78,00	1 randfragment, 1 bodemfragment, 3 wandfragmenten	NT	AANV
14	2	2	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; lavabo	1	168,00	1 uitgietuit (ref: Solva Hopmarkt pag. 48)	NT	AANV
2	2	1	999	1	AWG	INDUSWIT	MAI: 1; tas	4	61,00	2 randfragmenten, 1 bodemfragment, 1 wandfragment, passend	REC	AANV
2	2	1	999	1	AWG	ROOD	MAI: 1; rioolbuis?	1	49,00	1 randfragment	REC	AANV
22	2	3	47	1	AWG	WIT	MAI: 1; kom	1	58,00	1 randfragment, Hafner-aardewerk	NT	AANV
19	2	3	37	1	AWG	ROOD	MAI: 1; teil	1	103,00	1 randfragment	NT	AANV
19	2	3	37	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	9,00	1 wandfragment	NT	AANV
19	2	3	37	1	AWG	FAIENCE	MAI: 1; bord	1	4,00	1 randfragment, met blauwe decoratie	NT	AANV
5	2	2	2	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	21,00	1 wandfragment	NT	AANV
5	2	2	2	1	AWG	ROOD	MAI: 2; grape	3	80,00	2 randfragmenten, waarvan 1 met aanzet oor, 1 wandfragment	NT	AANV
5	2	2	2	1	AWG	ROOD	MAI: 1; bord	1	33,00	1 randfragment, met gele slijversiering	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	2	20,00	2 wandfragmenten	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	MAJOLICA	MAI: 1; bord	2	20,00	2 wandfragmenten	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	4	334,00	3 randfragmenten, 1 bodemfragment, passend	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; bord	6	391,00	4 randfragmenten, 2 wandfragmenten, passend	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 2; grape	2	76,00	2 randfragmenten	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; teil	1	41,00	1 randfragment	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; bord	1	28,00	1 randfragment, gele slijversiering, groen glazuur	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	16,00	1 wandfragment, groen glazuur aan de buitenzijde	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	1	12,00	1 bodemfragment groen glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 2; onbepaald	9	268,00	2 randfragment, 1 bodemfragment, 6 wandfragmenten waarvan 2 passend	NT	AANV
16	2	3	15	1	AWG	STG	MAI: 1; kan/kruik	2	184,00	1 bodemfragment, 1 wandfragment met aanzet oor	NT	AANV
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	9	279,00	9 wandfragmenten	NT	AANV
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	1	43,00	1 bodemfragment, groen glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; bord	1	198,00	1 archeologisch volledig profiel, geel glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	2	74,00	1 randfragment, 1 wandfragment, passend, geel glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	7	64,00	1 randfragment, 6 wandfragmenten	NT	AANV
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; pan	1	167,00	1 wandfragment met hol oor	NT	AANV
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 2; grape	7	459,00	3 randfragmenten, waarvan 2 passend, 1 bodemfragment, 1 oorfragment, 2 wandfragmenten, waarvan 1 met aanzet oor	NT	AANV

2.2.3.2 Bouwmateriaal

Het ensemble bevat 1 fragment bouwmateriaal (26gram). Het gaat concreet om een fragment dakpan.

Tabel 5. Inventaris van het ingezamelde bouwmateriaal

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	VERZAMEL	INHOUD	ARTEFACTTYPE	SOORT	AANTAL	GEWICHT (in gram)	PERIODE	OPMERKING
23	2	3	15	1	AANV	BOUWMAT	DAKPAN		1	26,00		

2.2.3.3 Handverzamelde dierlijke resten

In totaal kwamen bij de aanleg van de proefputten 16 fragmenten dierlijk botmateriaal aan het licht (821gram).

Tabel 6. Inventaris van de ingezamelde dierlijke resten

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	SOORT	AANTAL	GEWICHT	OPMERKING	PERIODE	VERZAMEL
15	2	2	15	1	ODB	BOT		2	98,00			AANV
7	3	2	5000	1	ODB	BOT		7	198,00	o.a. schedel- en hoornfragmenten		AANV
17	2	3	15	1	ODB	BOT		7	525,00			AANV

2.2.3.4 Keramiek

Tijdens de prospectie kwamen 6 fragmenten keramiek aan het licht. Het betreft 5 pijpenstelen en 1 tegelfragment. Wat het tegelfragment betreft, gaat het om 2 passende fragmenten, voorzien van wit met blauwe decoratie. Centraal is de aanzet van een figuur zichtbaar.

Tabel 7. Inventaris van het ingezamelde keramiek

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	SOORT	AANTAL	GEWICHT	OPMERKING	PERIODE
1	2	1	999	1	KER	PIJP	MAI: 2; steel	2	12,00	2 pijpenstelen, waarvan 1 versierd met fleur de lis en 1 met opgelegde bolletjes en tekst Nihoul à Nimy	
18	2	3	15	1	KER	PIJP	MAI: 1; steel	1	1,00	Dépose 1 pijpensteel	
21	2	3	37	1	KER	PIJP	MAI: 1; steel	1	3,00	1 pijpensteel	
3	2	1	999	1	KER	TEGEL		2	178,00	1 tegel, passende fragmenten, wit met blauwe decoratie, centraal aanzet figuur	

2.2.3.5 Glas

In totaal kwamen 6 glasfragmenten aan het licht. Het gaat zowel om fragmenten van vensterglas als drinkglas.

Tabel 8. Inventaris van het ingezamelde glas

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	SOORT	AANTAL	GEWICHT (in gram)	OPMERKING	PERIODE
10	3	2	13	1	GLS	DRINKGLAS		1	14,00		
20	2	3	37	1	GLS	XXX		2	73,00	groen glas	
20	2	3	37	1	GLS	VENSTERGLAS		1	5,00		
20	2	3	37	1	GLS	DRINKGLAS		2	84,00	1 bodemfragment, 1 randfragment, passend, florale motieven	

2.2.4 Assessment van de stalen

Tijdens de prospectie werden geen stalen genomen voor eventueel verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

2.2.5 Assessment van conservatiebehandelingen

Tijdens de prospectie worden geen conservatiebehandelingen geadviseerd.

2.2.6 Assessment van het onderzocht gebied

2.2.6.1 Archeologisch ensemble

Het archeologisch vooronderzoek bracht verspreid over het terrein diverse sporen en structuren aan het licht. Eerst en vooral dient gewezen te worden op de bewoningssporen aan zowel de Rijselstraat als de Kerkstraat. Hoewel de datering van deze resten in deze fase van het onderzoek niet bepaald kon worden, is het duidelijk dat heel wat vragen onbeantwoord blijven. Zijn er in de bodem resten bewaard van de historische bebouwing, zoals ze afgebeeld wordt op de historische kaarten vanaf het einde van de 16de eeuw. Is de opgevulde kelder aan de Rijselstraat een recente kelder of zijn met deze kelder oudere bewoningssporen te associëren? Hetzelfde geldt voor de vele gebouwresten die aan de zijde van de Kerkstraat aan het licht kwamen. Zijn deze sporen gelijktijdig en, indien ja, maken ze deel uit van een eerder recente bebouwing of gaat het om voorgangers van de gesloopte bebouwing langs de Kerkstraat? Dit kan slechts bepaald worden wanneer deze resten in ruimere context vrijgelegd en onderzocht kunnen worden.

Op basis van het historisch kaartenmateriaal kon reeds afgeleid worden dat het grootste deel van het terrein eeuwenlang in gebruik was als achtererf. De archeologische neerslag hiervan in de bodem is nog goed bewaard. In WP 2 en WP 3 kwamen immers heel wat sporen (muren, putstructuren, kuilen e.a.) aan het licht, die duidelijk illustreren dat dergelijke terreinen door de bewoners van dit bouwblok generaties lang voor tal van doeleinden gebruikt werden. Achtererven worden immers heel vaak gebruikt voor het dumpen van afval, zowel huishoudelijk als artisanaal afval, dat men niet op een andere (gemakkelijker) manier kwijt kon. Soms werden deze ruimtes ook benut om er grote extractiekuilen aan te leggen in functie van de bebouwing aan de straatzijde.

Wanneer we uitzoomen van het perceel naar de stad, is het belangrijk om erop te wijzen dat het archeologisch onderzoek van deze percelen belangrijke nieuwe informatie kan aandragen m.b.t. het ontstaan en de groei van Menen. Het plangebied situeert zich immers buiten de omwalling van de burcht van de heren van Menen, de bewoningskern van wat later zou uitgroeien tot Menen. De omvang en het uitzicht van dit laat-middeleeuwse residentiële complex zijn niet gekend omdat er geen historische, cartografische of iconografische bronnen uit die periode bewaard zijn. Op de Deventerkaart uit ca. 1560, die de oudste cartografische bron is, zijn wel duidelijk de contouren van een vierhoekig eiland met omgevende gracht waar te nemen. Mogelijk gaat het hier om het opgehoogde en omwalde wooneiland (opperhof) en werd de voorloper van de huidige Sint-Vedastuskerk opgericht op het omwalde neerhof. De oudste bronnen over het altaar van Menen dateren immers uit 1087.

Onmiddellijk rijst de vraag hoe het omliggende land in die periode in gebruik was. Waren de terreinen in gebruik als landbouwgrond of als weiland? Vormt dit de verklaring voor het ontbreken van vondsten ouder dan het einde van de 15de eeuw in het huidig onderzoek? Of kwam hier toch al bewoning voor en, indien ja, wat is de aard en de datering van deze bewoning? En hoe is dit terrein in gebruik nadat Menen in handen kwam van de graven van Vlaanderen? Of is er pas sprake van bewoning in de 14de eeuw, wanneer Menen tot volle economische ontwikkeling komt na de toekenning van stadsrechten in 1351 en een bloeiende lakenstad werd. Zijn er sporen van de zware stadsbrand in 1488, die driekwart van de stad in de as legde. Zijn er sporen van de brand van 1548, waarbij 570 van de 700 woningen in het centrum van Menen verloren gingen? Tijdens het huidig vooronderzoek konden geen sporen van zware stadsbranden geregistreerd worden. Hoe is dit te verklaren? Hoe evolueert de bewoning verder doorheen de tijd tot nu? Aan de hand van archeologisch onderzoek kan een wetenschappelijk onderbouwde evolutiegeschiedenis van deze percelen gemaakt worden, die het historisch kaartenmateriaal kunnen aanvullen en/of weerleggen.

2.2.6.2 Landschappelijk kader na confrontatie met de eerdere bevindingen

Cf. r 1.3.2 voor beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Het plangebied situeert zich in het alluvium van de Leie. De randen van het alluvium moeten aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars, omdat deze optimaal konden profiteren van verschillende biotopen.

2.2.6.3 Historisch en archeologisch kader na confrontatie met de eerdere bevindingen

Cfr. 1.4.2.3 voor overzicht van de gekende archeologische waarden.

Op basis van het bureauonderzoek kon afgeleid worden dat het projectgebied zich situeert in de historische stadskern van Menen. De eerste bewoningskern, het mottekasteel van de heren van Menen (11de eeuw?), bevindt zich ca. 120m ten zuiden. De Deventerkaart uit ca. 1560, de oudste cartografische bron, toont dat het projectgebied zich middenin het stadswefsel situeert, op korte afstand t.o.v. de Grote Markt. Zowel langs de Rijsselstraat als langs de Kerkstraat wordt dichte bebouwing afgebeeld. De zone daartussen is onbebouwd en in gebruik als tuinzone/achtererf. Het woonblok waartoe het projectgebied behoort, wordt van de zone ter hoogte van de Sint-Vedastuskerk gescheiden door een waterloop, die aansluit op een oude Leiemeander ca. 150m ten zuidwesten van het plangebied. Dit beeld blijft lange tijd

ongewijzigd. Ook de Sanderuskaart (1644) of de 19de-eeuwse kaarten geven geen gedetailleerder beeld i.v.m. de indeling van de centrale tuinzone. De uitgevoerde prospectie kan bijgevolg zeker als een aanvulling gezien worden voor het ontstaan en de evolutie van de bewoning/activiteiten in dit stadsdeel van Menen.

2.2.7 Potentieel op kennisvermeerdering

2.2.7.1 Aard van de potentiële kennis

Tijdens de terreinevaluatie werden 51 sporen geregistreerd. 4 spoornummers kwamen uiteindelijk te vervallen. Het gaat om 5 bouw materiaalconcentraties, 7 kuilen, 9 lagen, 24 muren, 1 recente verstoring, 3 vloeren en 2 onbepaalde sporen.

Vlakdekkend onderzoek kan meer inzicht geven in de stadsontwikkeling van Menen. In de volle middeleeuwen situeert het plangebied zich in de onmiddellijke nabijheid van de burcht van de heren van Menen, te beschouwen als de kiem van de ontwikkeling van Menen. Verdere informatie over deze site alsook het omliggende gebied ontbreekt volledig. In de late middeleeuwen maakt het plangebied deel uit van het dichte stadswefsel. Het terrein situeert zich op een 100-tal m van de Grote Markt. Op het beschikbare cartografisch bronnenmateriaal is duidelijk zichtbaar dat zowel langs de Rijselstraat als langs de Kerkstraat minstens vanaf het einde van de 16de eeuw een dichte bebouwing voorkwam. Dit kon evenwel niet bevestigd worden op basis van het huidige vooronderzoek.

Wat de proefput langs de Rijselstraat betreft, kon enkel geconcludeerd worden dat deze zich ter hoogte van een opgevolde kelder bevond. De opvulling bestond integraal uit stabilisé. Meer informatie m.b.t. deze kelderruimte kon tijdens deze prospectie niet bekomen worden. In elk geval was het bestaan van deze kelderruimte niet gekend bij aanvang van het archeologisch onderzoek.

De proefput langs de Kerkstraat werd aangelegd ter hoogte van de gesloopte bebouwing. In deze proefput werden heel wat bakstenen gebouwresten aangetroffen, waaronder een vrij zorgvuldig aangelegde vloer. Rekening houdende met de aanlegdiepte van de westelijke zijmuur, kan wellicht afgeleid worden dat de vloer boven een kelderruimte voorkomt. Vermoedelijk zijn de twee verzakte gewelven ten oosten van deze vloer hiermee in verband te brengen. De gebouwresten zijn in deze fase van het onderzoek bijzonder moeilijk te dateren, rekening houdende met het intense gebruik van recuperatiemateriaal én het gebrek aan archeologische vondsten in het pakket boven de gebouwresten. M.b.t. de datering is het belangrijk om te wijzen op het naburige pand Kerkstraat 19, dat vermoedelijk teruggaat op een 17de-eeuws woonhuis³². Ook Kerkstraat 5-9, te dateren in de 19de eeuw, gaat mogelijk terug op een oudere voorganger³³. Een vlakdekkend onderzoek kan deze resten in een ruimere context analyseren, dateren en koppelen aan eventueel aanwezige bewoningssporen op een dieper niveau.

In het woonblok Rijselstraat-Kerkstraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd, noch in de vorm van werfcontroles, noch in de vorm van opgravingen of mechanische prospecties. Er is m.a.w. voor dit bouwblok, dat zich situeert tussen de burcht van de heren van Menen en de Grote Markt, zo goed als geen archeologische informatie beschikbaar.

³² <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55861>.

³³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55859>.

Wat betreft het centrale deel van het plangebied, dat wellicht eeuwenlang in gebruik was als achtererf/tuinzone, kwamen heel diverse sporen aan het licht. Het gaat om vrij oppervlakkig gefundeerde muren in baksteen, bakstenen putstructuren en kuilen. Het potentieel op kenniswinst is hier groot, zeker rekening houdende met het feit dat de verstoringsgraad vrij laag is. Onderzoek van achtererven van historisch gekarteerde bewoning kan immers meer inzicht geven in de leefgewoontes, artisanale activiteiten, consumptiepatronen, sociale status ... van de vroegere bewoners. Opvallend is het grote aandeel van aardewerk uit de 16de/17de eeuw. Deze vaststelling doet de vraag rijzen of het terrein in die periode misschien een nieuwe invulling kreeg. Ook dit kan enkel onderzocht worden d.m.v. een vlakdekkend onderzoek.

2.3 Advies voor vervolgonderzoek

Uit voorgaand assessmentrapport blijkt dat een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving ter hoogte van dit projectgebied in het centrum van Menen een aanzienlijke kennisvermeerdering kan opleveren, zowel voor de site zelf als voor haar ruimere omgeving. De prospectie bracht heel wat bewoningssporen aan het licht. Het oudste vondsmateriaal dateert uit de late middeleeuwen. Ten gevolge hiervan wordt een opgraving geadviseerd voor 893m².

2.4 Beantwoording van de onderzoeksvragen

-Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?

WP1:

- Bovenkant muur S16: 14,72m TAW

WP2:

- Vlak 1: 16,06m TAW
- Vlak 2: 14,95-15,05m TAW
- Vlak 3: 14,35m TAW

WP3:

- Vlak 1: /
- Vlak 2: 14,98m TAW
- Vlak 3: 14,28m TAW

WP4:

- Ca. 14,15m TAW

-In hoeverre is het plangebied verstoord?

Met uitzondering van WP4, aan de zijde van de Kerkstraat, kon op basis van het stratigrafisch onderzoek aangetoond worden dat het plangebied recent aangepast werd. Deze pakketten zijn wellicht gelijktijdig met de sloop van de bebouwing op het terrein tot stand gekomen. Aan de zijde van de Rijselstraat werd de proefput aangelegd ter hoogte van een kelder. Meer informatie m.b.t. deze kelder, die volledig werd opgevuld met stabilisé, ontbreekt.

-Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?
In alle werkputten konden minstens 2 archeologische niveaus onderscheiden worden.

-Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
Tijdens de terreinevaluatie werden 51 sporen geregistreerd. 4 spoornummers kwamen uiteindelijk te vervallen. Het gaat om 5 bouw materiaal concentraties, 7 kuilen, 9 lagen, 24 muren, 1 recente verstoring, 3 vloeren en 2 onbepaalde sporen. Deze sporen zijn te dateren tussen het einde van de 15de eeuw en de 20ste eeuw.

-Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
De oudste bewoningssporen zijn te dateren in de late middeleeuwen. Het gros van de aangetroffen sporen is -in deze fase van het onderzoek- te dateren in de 16de/17de eeuw.

-Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
Cfr. 2.2.2.

-Welke specifieke activiteiten (bewoning, ambachtelijke activiteiten) hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?
Tijdens het prospectieonderzoek werden bewoningssporen aangetroffen. Er werden geen sporen van ambachtelijke activiteiten vastgesteld.

-Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
Cfr. 2.2.2.

-Passen deze in de historische context van de locatie?
Deze resultaten zijn volledig in overeenstemming met de historische context van de locatie.

-Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
De vondsten zijn te dateren tussen het einde van de 15de eeuw en de 20ste eeuw.

-Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?
Het stratigrafisch onderzoek bracht verschillende ophogingslagen aan het licht. Op basis van geassocieerd vondstmateriaal kan de vraag gesteld worden of er ingrijpende wijzigingen gebeuren in de 16de/17de eeuw. Opmerkelijk is het ontbreken van vondstmateriaal uit de 13de tot midden 15de eeuw. De vraag rijst hoe dit terrein in deze periode in gebruik was. Evenmin werden vondsten uit de volle middeleeuwen of de premiddeleeuwse periode aangetroffen.

-Moet er, op basis van de archeologische resten en na confrontatie met de geplande werken, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?
Hierboven werd reeds benadrukt dat heel wat vragen slechts beantwoord kunnen worden d.m.v. een vlakdekkend onderzoek. Er wordt dan ook geadviseerd om een opgraving uit te voeren.

3 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

BARTELS M. 1999A, *Steden in scherven 1, Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900)*.

BARTELS M. 1999B, *Steden in scherven 2, Catalogus, Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900)*.

BEEMSTER K. 2004, *Bijzondere bodemvondsten: een lavabo*, Nieuwsbrief Monumentenzorg en Archeologie gemeente Alkmaar nr.10, p. 12.

CLEVIS H. & THIJSSSEN J. 1989, *Kessel, huisvuil uit een kasteel*. Mededelingenblad Nederlandse Vereniging van Vrienden van de Ceramiek 136-4, Lochem.

DE GROOTE, K. 2008, *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw)*, Brussel: Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed.

DE MAEYER W., VAN CAUWENBERGH S., KLINKENBORG S., Taelman E., Cherreté B. 2014, *Aalst Hopmarkt-fase 2. Onderzoek van de pandgangen en de poel*. SOLVA Archeologie rapport 25.

DE VOS D. 2002, *De Vlaamse Primitieven. De meesterwerken*, Brugge.

GAIMSTER D. & VERHAEGHE F. 1992, Handles with face-masks: a cross-Channel type of late medieval highly decorated basin. In: Gaimster D. & Redknapp M. (eds.) 1992, *Everyday and exotic pottery from Europe c. 650-1900. Studies in honour of John G. Hurst*, Oxford, 303-323.

MULLER U. 1997, Different shape, same function? Medieval handwashing equipment in Europe. In: De Boe G. & Verhaeghe F. (eds.), *Material culture in Medieval Europe. Papers of the 'Medieval Europe Brugge 1997' conference*, volume 7, 251-264.

MULLER U. 2006, *Zwischen Gebrauch und Bedeutung. Studien zur Funktion der Sachkultur am Beispiel mittelalterlichen Handwaschgeschirrs (5./6. bis 15./16. Jahrhundert)*, Zeitschrift f  r Arch  ologie des Mittelalters, Beiheft 20, Bonn.

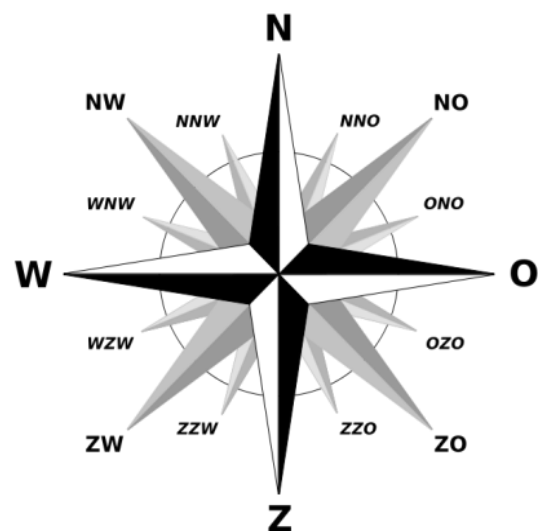

4 Bijlagen

4.1 Lijst met gebruikte afkortingen

Divers	
S	spoor
PR	profiel
MAI	minimum aantal individuen
WP	werkput
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
-Mv	beneden maaiveldhoogte

Beschrijving kleur, textuur, etc.	
BR	bruin
GR	grijs

4.2 Sporenlijst

SPOORNR	PUTNR	VLAKNR	VULLINGNR	AARDSPoor	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENKLEUR	TEXTUUR	INSLUITSEL	GEVLEKT	OPMERKING
1	2	2	1 MR	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	
2	2	2	1 MR	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	
3	3	2	1 BWC	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	
3	3	3	1 KL	MIDDEN	BR		GR	LZ1	PUIN	HETEROGEEN	
5	3	3	1 LG	MIDDEN	BR		GR	LZ1	HK,BKS. KA	HETEROGEEN	
6	3	3	1 LG	MIDDEN	BR		GR	LZ1		HETEROGEEN	
7	3	3	1 LG	MIDDEN	BR		GR	LZ1		HETEROGEEN	
8	3	3	1 LG	MIDDEN	GR		BR	LZ1		HETEROGEEN	
9	3	3	1 LG	MIDDEN	GR		BR	LZ1		HETEROGEEN	
10	3	2	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
11	3	2	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
12	3	2	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
13	3	2	1 LG	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
14	3	3	1 KL	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
15	2	3	1 KL	MIDDEN	ZW		BR	XXX		HETEROGEEN	
16	1	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
17	1	1	1 VR	MIDDEN	BE		BE	XXX		HETEROGEEN	
18	4	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
19	4	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
20	4	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
21	4	1	1 VR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
22	4	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
23	4	1	1 XXX	MIDDEN	ZW		ZW	XXX		HETEROGEEN	ZW VERKLEURING
24	4	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
25	4	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
26	4	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
27	4	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
28	4	1	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
29	4	1	1 BWC	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
30	4	1	1 BWC	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
31	4	1	1 BWC	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
32	4	1	1 BWC	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	JUIST
33	4	1	1 XXX	MIDDEN	ZW		ZW	XXX		HETEROGEEN	VEEGPUTJE
34	4	1	1 MR	MIDDEN	BE		RO	XXX		HETEROGEEN	
35	4	1	1 MR	MIDDEN	BE		RO	XXX		HETEROGEEN	
36	2	3	2 KL	MIDDEN	ZW		RO	XXX		HETEROGEEN	
36	2	3	1 KL	MIDDEN	ZW		RO	XXX		HETEROGEEN	
37	2	3	2 MR	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	
38	2	3	1 MR	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	
38	2	3	2 MR	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	
39	2	3	1 KL	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	PUINKUIL
40	4	1	1 KL	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	PUINKUIL
42	4	2	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
43	4	2	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
44	4	2	1 MR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
45	2	3	1 MR	MIDDEN	BR		BR	XXX		HETEROGEEN	
46	2	3	1 LG	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	
47	2	3	2 LG	MIDDEN	BR		BR	XXX		HETEROGEEN	
48	2	3	1 LG	MIDDEN	BR		BR	XXX		HETEROGEEN	
49	4	1	1 VR	MIDDEN	RO		BE	XXX		HETEROGEEN	
50	4	1	1 MR	MIDDEN	GR		BE	XXX		HETEROGEEN	
51	4	3	1 KL	MIDDEN	BE		BR	LZ1		HETEROGEEN	
999	2	1	1 REC	MIDDEN	ZW		ZW	XXX		HETEROGEEN	
999	2	3	1 REC	MIDDEN	RO		RO	XXX		HETEROGEEN	

4.3 Vondstenlijst

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	SOORT	AANTAL	GEWICHT	OPMERKING	PERIODE	VERZAMEL	X	Y	Z
1	2	1	999	1	KER	PIJP	MAI: 2; steel	2	12,00	2 pijpenstelen, waarvan 1 versierd met fleur de lis en 1 met opgelegde bolletjes en tekst Nihoul à Nimy Dépose		AANV	62126,03	165757,4	15,23
2	2	1	999	1	AWG	INDUSWIT	MAI: 1; tas	4	61,00	2 randfragmenten, 1 bodemfragment, 1 wandfragment, passend	REC	AANV	62126,01	165757,4	15,23
2	2	1	999	1	AWG	ROOD	MAI: 1; roolbuis?	1	49,00	1 randfragment	REC	AANV	62126,01	165757,4	15,23
3	2	1	999	1	KER	TEGEL		2	178,00	1 tegel, passende fragmenten, wit met blauwe decoratie, centraal aanzet figuur		AANV	62125,78	165757,4	15,14
4	3	1	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; grape	3	62,00	1 randfragment, 2 wandfragmenten	NT	AANV	62127,4	165772	15,04
4	3	1	5000	1	AWG	WIT	MAI: 1; bord	1	4,00	1 randfragment	NT	AANV	62127,4	165772	15,04
4	3	1	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; grape	2	74,00	1 randfragment, 1 wandfragment, groen glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV	62127,4	165772	15,04
4	3	1	5000	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	73,00	1 randfragment, zeer dikwandig	NT	AANV	62127,4	165772	15,04
4	3	1	5000	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	11,00	1 wandfragment	NT	AANV	62127,4	165772	15,04
4	3	1	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	5	216,00	5 wandfragmenten	NT	AANV	62127,4	165772	15,04
5	2	2	2	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	21,00	1 wandfragment	NT	AANV	62126,65	165758,2	14,87
5	2	2	2	1	AWG	ROOD	MAI: 2; grape	3	80,00	2 randfragmenten, waarvan 1 met aanzet oor, 1 wandfragment	NT	AANV	62126,65	165758,2	14,87
5	2	2	2	1	AWG	ROOD	MAI: 1; bord	1	33,00	1 randfragment, met gele slijbversiering	NT	AANV	62126,65	165758,2	14,87
6	3	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; dubbelbak	1	545,00	archeologisch volledig profiel	NT	AANV	62128,66	165772,5	14,6
6	3	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	75,00	1 bodemfragment	NT	AANV	62128,66	165772,5	14,6
6	3	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	5,00	1 wandfragment, groen glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV	62128,66	165772,5	14,6
7	3	2	5000	1	ODB	BOT		7	198,00	o.a. schedel- en hoornfragmenten		AANV	62129,45	165773,6	14,67
8	3	3	8	1	AWG	ROOD	MAI: 1; grape	1	100,00	1 randfragment met oor, geel glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV	62129,08	165773	14,3
8	3	3	8	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	1	42,00	1 randfragment	NT	AANV	62129,08	165773	14,3
9	3	2	11	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	39,00	1 wandfragment, donkerbruin glazuur aan de buitenzijde, wit glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV	62128,41	165770,8	14,93
9	3	2	11	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	16,00	1 wandfragment, met renaissance-motief	NT	AANV	62128,41	165770,8	14,93
10	3	2	13	1	GLS	DRINKGLAS		1	14,00			AANV	62128,78	165771,2	14,78
11	3	3	6	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	2	8,00	2 wandfragmenten	NT	TROF	62128,41	165772,4	14,3
11	3	3	6	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	1	0,50	1 wandfragment	NT	TROF	62128,41	165772,4	14,3
12	3	3	12	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	7,00	1 wandfragment	NT	AFW	62128,05	165772,1	14,28
13	2	2	5000	1	AWG	STG	MAI: 1; onbepaald	2	20,00	2 wandfragmenten	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
13	2	2	5000	1	AWG	MAJOLICA	MAI: 1; bord	2	20,00	2 wandfragmenten	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	4	334,00	3 randfragmenten, 1 bodemfragment, passend	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; bord	6	391,00	4 randfragmenten, 2 wandfragmenten, passend	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 2; grape	2	76,00	2 randfragmenten	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; teil	1	41,00	1 randfragment	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; bord	1	28,00	1 randfragment, gele slijbversiering, groen glazuur	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	16,00	1 wandfragment, groen glazuur aan de buitenzijde	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	1	12,00	1 bodemfragment groen glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
13	2	2	5000	1	AWG	ROOD	MAI: 2; onbepaald	9	268,00	2 randfragment, 1 bodemfragment, 6 wandfragmenten waarvan 2 passend	NT	AANV	62126,89	165759,8	14,34
14	2	2	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; grape	5	78,00	1 randfragment, 1 bodemfragment, 3 wandfragmenten	NT	AANV	62124,56	165759,4	14,31
14	2	2	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; lavabo	1	168,00	1 uitgietsluit (ref: Solva Hopmarkt pag. 48)	NT	AANV	62124,56	165759,4	14,31
15	2	2	15	1	ODB	BOT		2	98,00			AANV	62124,5	165759,7	14,29
16	2	3	15	1	AWG	STG	MAI: 1; kan/kruik	2	184,00	1 bodemfragment, 1 wandfragment met aanzet oor	NT	AANV	62124,69	165759,5	14,3
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	9	279,00	9 wandfragmenten	NT	AANV	62124,69	165759,5	14,3
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	1	43,00	1 bodemfragment, groen glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV	62124,69	165759,5	14,3
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; bord	1	198,00	1 archeologisch volledig profiel, geel glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV	62124,69	165759,5	14,3
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	2	74,00	1 randfragment, 1 wandfragment, passend, geel glazuur aan de binnenzijde	NT	AANV	62124,69	165759,5	14,3
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; kom	7	64,00	1 randfragment, 6 wandfragmenten	NT	AANV	62124,69	165759,5	14,3
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; pan	1	167,00	1 wandfragment met hol oor	NT	AANV	62124,69	165759,5	14,3
16	2	3	15	1	AWG	ROOD	MAI: 1; grape	7	459,00	3 randfragmenten, waarvan 2 passend, 1 bodemfragment, 1 oorfragment, 2 wandfragmenten, waarvan 1 met aanzet oor	NT	AANV	62124,69	165759,5	14,3
17	2	3	15	1	ODB	BOT		7	525,00			AANV	62124,66	165759,4	14,31
18	2	3	15	1	KER	PIJP	MAI: 1; steel	1	1,00	1 pijpensteel		AANV	62124,7	165759,4	14,31
19	2	3	37	1	AWG	ROOD	MAI: 1; teil	1	103,00	1 randfragment	NT	AANV	62126,56	165761,3	14,43
19	2	3	37	1	AWG	ROOD	MAI: 1; onbepaald	1	9,00	1 wandfragment	NT	AANV	62126,56	165761,3	14,43
19	2	3	37	1	AWG	FAIENCE	MAI: 1; bord	1	4,00	1 randfragment, met blauwe decoratie	NT	AANV	62126,56	165761,3	14,43
20	2	3	37	1	GLS	XXX		2	73,00	groen glas		AANV	62126,59	165761,3	14,43
20	2	3	37	1	GLS	VENSTERGLAS		1	5,00			AANV	62126,59	165761,3	14,43
20	2	3	37	1	GLS	DRINKGLAS		2	84,00	1 bodemfragment, 1 randfragment, passend, florale motieven		AANV	62126,59	165761,3	14,43
21	2	3	37	1	KER	PIJP	MAI: 1; steel	1	3,00	1 pijpensteel		AANV	62126,52	165761,3	14,43
22	2	3	47	1	AWG	WIT	MAI: 1; kom	1	58,00	1 randfragment, Hafner-aardewerk	NT	AANV	62126,52	165761,3	14,43
23	2	3	15	1	T	DAKPAN		1	26,00			AANV			

4.4 Fotolijst

kind_code	filename	folderpath	INITIALEN	OPMERKING	PROFIELNUMMER	PUT	SPOOR	VLAK	insert_timestamp
OV	MERI-23_P4_V1_638326957512213560.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:31
OV	MERI-23_P4_V1_638326957494589430.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:29
OV	MERI-23_P4_V1_638326957476821071.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:27
OV	MERI-23_P4_V1_638326957462168738.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:26
OV	MERI-23_P4_V1_638326957447878259.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:24
OV	MERI-23_P4_V1_638326957431974993.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:23
OV	MERI-23_P4_V1_638326957414019868.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:21
OV	MERI-23_P4_V1_638326957396270891.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:19
OV	MERI-23_P4_V1_638326957381183256.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:18
OV	MERI-23_P4_V1_638326957363110027.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:16
OV	MERI-23_P4_V1_638326957347459752.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:14
OV	MERI-23_P4_V1_638326957331724148.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:13
OV	MERI-23_P4_V1_638326957317151091.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:11
OV	MERI-23_P4_V1_638326957254246892.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:05
OV	MERI-23_P4_V1_638326957238979741.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:03
OV	MERI-23_P4_V1_638326957221051918.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:02
OV	MERI-23_P4_V1_638326957203816012.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:22:00
OV	MERI-23_P4_V1_638326957187843423.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:21:58
OV	MERI-23_P4_V1_638326957174093032.jpeg	Werkput_4\	JDG			4		1	12/10/2023 8:21:57
SF	MERI-23_Sfeer_AFDEKKENSPOREN_638326909998368762.jpeg	Sfeer\		AFDEKKENSPOREN					12/10/2023 7:03:19
SF	MERI-23_Sfeer_AFDEKKENSPOREN_638326909983202304.jpeg	Sfeer\		AFDEKKENSPOREN					12/10/2023 7:03:18
DE	MERI-23_P3_SP13_638326905925028915.jpeg	Werkput_3\	JDG			3	13	2	12/10/2023 6:56:32
DE	MERI-23_P3_SP13_638326905905524871.jpeg	Werkput_3\	JDG			3	13	2	12/10/2023 6:56:30
DE	MERI-23_P3_SP13_638326905886935312.jpeg	Werkput_3\	JDG			3	13	2	12/10/2023 6:56:28
DE	MERI-23_P3_SP13_638326905836702858.jpeg	Werkput_3\	JDG			3	13	2	12/10/2023 6:56:23
PR	MERI-23_P1_PR2_638326857195231343.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:35:19
PR	MERI-23_P1_PR2_638326857183064801.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:35:18
PR	MERI-23_P1_PR2_638326857168789576.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:35:16
PR	MERI-23_P1_PR2_638326857155371108.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:35:15
PR	MERI-23_P1_PR2_638326857112571869.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:35:11
PR	MERI-23_P1_PR2_638326856063097745.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:33:26
PR	MERI-23_P1_PR2_638326856051254875.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:33:25
PR	MERI-23_P1_PR2_638326856027725233.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:33:22
PR	MERI-23_P1_PR2_638326855933291863.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:33:13
PR	MERI-23_P1_PR2_638326855921864891.jpeg	Profiel\	EV		2	1			12/10/2023 5:33:12
OV	MERI-23_P1_V1_638326853243608030.jpeg	Werkput_1\	EV			1		1	12/10/2023 5:28:44
OV	MERI-23_P1_V1_638326852936216987.jpeg	Werkput_1\	EV			1		1	12/10/2023 5:28:13
OV	MERI-23_P1_V1_638326851601234849.jpeg	Werkput_1\	EV			1		1	12/10/2023 5:26:00
OV	MERI-23_P1_V1_638326850663597578.jpeg	Werkput_1\	EV			1		1	12/10/2023 5:24:26
OV	MERI-23_P1_V1_638326849748257546.jpeg	Werkput_1\	EV			1		1	12/10/2023 5:22:54
OV	MERI-23_P1_V1_638326849303713529.jpeg	Werkput_1\	EV			1		1	12/10/2023 5:22:10
SF	MERI-23_Sfeer_UITBREKENVERHARDING_638326668702856199.jpeg	Sfeer\		UITBREKENVERHARDING					12/10/2023 0:21:10
PR	MERI-23_P3_PR1_638326119799053996.jpeg	Profiel\	EV		1	3			11/10/2023 9:06:19
PR	MERI-23_P3_PR1_638326119785030021.jpeg	Profiel\	EV		1	3			11/10/2023 9:06:18
PR	MERI-23_P3_PR1_638326119759093389.jpeg	Profiel\	EV		1	3			11/10/2023 9:06:15
PR	MERI-23_P3_PR1_638326119737341098.jpeg	Profiel\	EV		1	3			11/10/2023 9:06:13
OV	MERI-23_P3_V3_638326115249026093.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 8:58:44
OV	MERI-23_P3_V3_638326115236492644.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 8:58:43
OV	MERI-23_P3_V3_638326115223122095.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 8:58:42
OV	MERI-23_P3_V3_638326115209325601.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 8:58:40
OV	MERI-23_P3_V3_638326115196802373.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 8:58:39
OV	MERI-23_P3_V3_638326115146381231.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 8:58:34
OV	MERI-23_P3_V3_638326115132429574.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 8:58:33
OV	MERI-23_P3_V3_638326115118471521.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 8:58:31
OV	MERI-23_P3_V3_638326063536594953.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 7:32:33
OV	MERI-23_P3_V3_638326063515372894.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 7:32:31
OV	MERI-23_P3_V3_638326063501300480.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 7:32:30
OV	MERI-23_P3_V3_638326063487174090.jpeg	Werkput_3\	EV			3		3	11/10/2023 7:32:28
DE	MERI-23_P3_SP3_638326028403341258.jpeg	Werkput_3\	JDG			3	3	2	11/10/2023 6:34:00
DE	MERI-23_P3_SP3_638326028372530928.jpeg	Werkput_3\	JDG			3	3	2	11/10/2023 6:33:57
DE	MERI-23_P2_SP1+2_638325993966649022.jpeg	Werkput_2\	EV			2	1+2	2	11/10/2023 5:36:36
DE	MERI-23_P2_SP1+2_638325993951878827.jpeg	Werkput_2\	EV			2	1+2	2	11/10/2023 5:36:35
DE	MERI-23_P2_SP1+2_638325993939549544.jpeg	Werkput_2\	EV			2	1+2	2	11/10/2023 5:36:33
DE	MERI-23_P2_SP1+2_638325993927235870.jpeg	Werkput_2\	EV			2	1+2	2	11/10/2023 5:36:32
DE	MERI-23_P2_SP1+2_638325993914368417.jpeg	Werkput_2\	EV			2	1+2	2	11/10/2023 5:36:31
DE	MERI-23_P2_SP1+2_638325993901239776.jpeg	Werkput_2\	EV			2	1+2	2	11/10/2023 5:36:30
DE	MERI-23_P2_SP1+2_638325993873947773.jpeg	Werkput_2\	EV			2	1+2	2	11/10/2023 5:36:27
OV	MERI-23_P2_V1_638325919643590533.jpeg	Werkput_2\	EV	OPHOGING		2		1	11/10/2023 3:32:44
OV	MERI-23_P2_V1_638325919628025406.jpeg	Werkput_2\	EV	OPHOGING		2		1	11/10/2023 3:32:42
SF	MERI-23_Sfeer_TERREINVOORAANLEG_638325825198719448.jpeg	Sfeer\		TERREINVOORAANLEG					11/10/2023 0:55:19
SF	MERI-23_Sfeer_TERREINVOORAANLEG_638325824952770911.jpeg	Sfeer\		TERREINVOORAANLEG					11/10/2023 0:54:55
SF	MERI-23_Sfeer_TERREINVOORAANLEG_638325824435141460.jpeg	Sfeer\		TERREINVOORAANLEG					11/10/2023 0:54:03
SF	MERI-23_Sfeer_TERREINVOORAANLEG_638325824422344173.jpeg	Sfeer\		TERREINVOORAANLEG					11/10/2023 0:54:02
SF	MERI-23_Sfeer_TERREINVOORAANLEG_638325824406763097.jpeg	Sfeer\		TERREINVOORAANLEG					11/10/2023 0:54:00
SF	MERI-23_Sfeer_TERREINVOORAANLEG_638325824390502523.jpeg	Sfeer\		TERREINVOORAANLEG					11/10/2023 0:53:59
SF	MERI-23_Sfeer_TERREINVOORAANLEG_638325824367459673.jpeg	Sfeer\		TERREINVOORAANLEG					11/10/2023 0:53:56
SF	MERI-23_Sfeer_TERREINVOORAANLEG_638325824321497343.jpeg	Sfeer\		TERREINVOORAANLEG					11/10/2023 0:53:52
SF	MERI-23_Sfeer_TERREINVOORAANLEG_638325824305518588.jpeg	Sfeer\		TERREINVOORAANLEG					11/10/2023 0:53:50

